

Wen Ðagbɛe Jezu tɔn dǣé Matíe wláan ɔ

Xónúusóǵótê

Wen Ðagbɛe xé ɔ ɔ, Matíe wê wláan. Ú lɔsú dǵô mesédó weawe dǣé wâ azǵ xé Jezu lé mê. Jwifu wê Matíe nyí, bo wláan wěmáa xé ɔ sé dó Jwifu dǣé mǵ nǵ je akǵjǵjéwémáa xóxó ɔ mê ganji lé. Né ɔ wê zón bɔ e xâ dǵǵayǵ dǣé dǵ akǵjǵjéwémáa xóxó ɔ mê lé sǵsu, bo xle dǵ nǵ dǣé Mǵwu dǵ dó Jezu wu lé jɔ. Ðo dǵǵayǵ né lé mê ɔ, è mǵ dǣé dǵ Jezu wê nyí Emanuwéli dǣé dǵ ná wǵ ɔ ; nyikɔ né ɔ sín twinmê wê nyí 'Mǵwu dǵ kpó xé mǵ' (Matíe 1.23). Bɔ xó né ɔ ɔ, Jezu lɔsú wǵ dǵ ná ahwanvǵ útɔn lé hwenu dǣé e fón zón kú godó ɔ. E dǵ : « Un dǵ kpó xé mi hwebǵnu, káká yǵ hwenu dǣé gbɛ ɔ ná vɔ dó ɔ. » Wěmáa xé ɔ dǵga hú Wen Ðagbɛe wěmáa dǣlé bǵ. Jezu sín lõ sǵsu le tón t'e mê, bo má dǵ Wen Ðagbɛe wěmáa dǣlé mê ge. Ðo lõ né lé mê ɔ, è mǵ : Mesentó dǣé má nó kú nǵblǵwǵ na me ge ɔ sín lõ ; Vǵwungboonǵ kpó azǵwatǵ lé kpó sín lõ ; Vǵ sunnǵ awe lé sín lõ ; Ahwlvú awǵ lé sín lõ ; kpó lõ dǣvǵ lé kpó.

Ðéé è mǵ wěmáa xé ɔ mê dǵ ɔ dǵie :

Kúnkǵn Jezu tɔn kpó dǣé è ji i dǵ ɔ kpó
(1.1—2.23)

Jaan Yehwesinlenametó ɔ sín azǵ
(3.1-12)

Jezu lê yehwesin, bɔ Awǵvi tǵn ɛ kpɔn
(3.13—4.11)

Azǵ dǣé Jezu wǵ dǵ Galile lé
(4.12—18.35)

Jezu tónnó Galile, bo yǵ Jeluzalému
(19.1—20.34)

Jezu sǵn azǵn godô godô tɔn lé dǵ Jeluzalému kpó kú útɔn kpó
(21.1—27.66)

Jezu fón zón kú, bo só údé dóxya ahwanvũ útɔn lé
(28.1-20)

Kúnkân Jezu tɔn

(Lwiki 3.23-38)

1 Kúnkân dǎé mē Jezu Klisu jɔ te ɔ dje : Jezu Klisu nyí Davidi vi, bɔ Davidi ɔ lɔsú nyí Ablaxamu vi^N . ²Ablaxamu ji Izaki, bɔ Izaki ji Jakɔbu, bɔ Jakɔbu ji Judâ kpó nɔvĩ útɔn sunnũ lé kpó. ³Judâ ji Falesi kpó Zalâ kpó dɔ Tamâ xɔme, bɔ Falesi ji Esulɔmu, bɔ Esulɔmu ji Alamu. ⁴Alamu ji Aminadabu, bɔ Aminadabu ji Nasónu, bɔ Nasónu ji Salumô. ⁵Salumô ji Bowózi dɔ Hlaxabu xɔme, bɔ Bowózi ji Jobédi dɔ Hwliti xɔme, bɔ Jobédi ji Jesê. ⁶Jesê ji axósú Davidi, bɔ axósú Davidi ji Salomô dɔ nyɔnũ dǎé nyi asĩ ná Uli wáyĩ ɔ xɔme. ⁷Salomô ji Hlobowamu, bɔ Hlobowamu ji Abiyâ, bɔ Abiyâ ji Asâ. ⁸Asâ ji Jozafati, bɔ Jozafati ji Jolamu, bɔ Jolamu ji Ozyasi. ⁹Ozyasi ji Jowatamu, bɔ Jowatamu ji Akazĩ, bɔ Akazĩ ji Ezekyasi. ¹⁰Ezekyasi ji Manasê, bɔ Manasê ji Amɔnu, bɔ Amɔnu ji Jozyasi. ¹¹Jozyasi ji Jekoniyasi kpó nɔvĩ útɔn

wle Izlayélivĩ lé yĩ Babilónu ɔ. ¹²Bɔ dǎé ahwan wle é yĩ Babilónu godó ɔ, Jekonyasi ji Salatiyéli, bɔ Salatiyéli ji Zolobabéli. ¹³Zolobabéli ji Abiwúdi, bɔ Abiwúdi ji Elyakímu, bɔ Elyakímu ji Azô. ¹⁴Azô ji Sadɔki, bɔ Sadɔki ji Akímu, bɔ Akímu ji Eliwúdi. ¹⁵Eliwúdi ji Eleazâ, bɔ Eleazâ ji Matân, bɔ Matân ji Jakóbu. ¹⁶Jakóbu ji Jozéfu Mali sú ɔ. Mali ka nyí nɔ ná Jezu dǎé è nó ylš dǎé Klisu ɔ. ¹⁷Zón Ablaxamu ji wã je Davidi ji ɔ,

sunnũ lé kpó hwenu dǎé ahwan

^N 1.1 Jezu Klisu jɔ dɔ Davidi hěnnúu mē, bɔ Davidi ɔ lɔsú jɔ dɔ Ablaxamu hěnnúu mē.

e bló hăkân weene. Zón Davidi ji wă je hwenu dĕé ahwan wle Izlayéliví lé yí Babilónu ɔ, e bló hăkân weene. Bɔ zón hwenu dĕé ahwan wle Izlayéliví lé yí Babilónu ɔ wa je Klisu sín hwenu ɔ, e bló hăkân weene.

È ji Jezu Klisu

(Lwiki 2.1-7)

¹⁸ Dĕé è ji Jezu Klisu dɔ ɔ dje. Mali dĕé nyí nɔ ɔ kpó Jozéfu kpó kpô dɔ xɔntɔn mĕ ; é má ko je kpó có bɔ Mali mĕ xô gbɔn Yesinsen sín nŭjlĕjlĕ mĕ ge. ¹⁹ Asú xɔntɔn úton Jozéfu ka nyí gbetó nŭjlbjłowató dĕ, bɔ má jóđó na dó winnyă ε agbawungba ge. Amă, e sɔ gbetaa bo dĕ mí ná jô Mali dó, bɔ mĕdĕ má na nyo ε ge. ²⁰ Ayi né ɔ wĕ e dɔ kân bɔ Aklunô Măwu sín wensagun dɔkpo ka xô dlɔɔ ε, bo dɔ n'ε dĕ : « Jozéfu, Davidi-ví, ma dĕ bú bo gbe Mali dâ o. Đó, xô dĕé e mĕ né ɔ ɔ, Yesinsen sín nŭjlĕjlĕ wĕ. ²¹ E ná ji sunnŭví dɔkpo, bɔ a na dɔ nyikɔ n'ε dɔ Jezu^a. Đó, ú wĕ na hwlen tɔgun úton gán zón hwe úton lé mĕ. ²² Nŭ nyí mă, ná xó dĕé Aklunô Măwu dĕ gbɔn gbeyidĕtɔ ɔ ji ɔ ná jɔ. Đó, Aklunô Măwu dĕ : ²³ "Ahwlví dĕé dɔ alɔji ɔ ná mĕ

³ xô, bo na ji sunnŭví ^{Matie.1-2} dɔkpo. ¹ Bɔ è ná dɔ nyikɔ n'ε dɔ Emanuwéli, twinmĕ úton wĕ nyi 'Măwu dɔ kpó xé mĕ. "' »

²⁴ Bɔ dĕé Jozéfu wá fón ɔ, e bló nŭ dĕé wensagun ɔ dĕ n'ε ɔ, bo kpláan así ɔ Mali wa xwégbe. ²⁵ Amă, Jozéfu má ka sĕkpo Mali káká có bɔ e ji ví úton sunnŭ ɔ ge. Bɔ Jozéfu dɔ nyikɔ ná ví ɔ dĕ Jezu.

Nŭnywetó lé yí bâ jônô Jezu

2 È ji Jezu dɔ Beteleyému dɔ Judê tô ɔ mĕ, dɔ Axósú Elódu sín hwenu. Bɔ nŭnywetó lé tónnó hwezetĕn sín awa ji, bo wă Jeluzalému. ² É kânbyɔ dĕ : « Fí te wĕ axósú Jwifu lé tɔn dĕé è ji diin ɔ tê ? Đó, mí mĕ sŭnví dĕé xle dĕ è ji i ɔ dĕ hwezetĕn sín awa ji, bɔ mí wă bo na kân xwé byɔ. » ³ Dĕé axósú Elódu sĕ xó né ɔ ɔ, ayi úton gbadó. Jeluzalémunu lé bí sín ayi lɔsú gbadó. ⁴ Bɔ Elódu kple avôsannu-xwlemăwutógán lé bí kpó sĕnkplɔnmetó tɔgun ɔ tɔn lé kpó, bo kân fi dĕé è dɔ ná ji Mesya ɔ tê ɔ byɔ. ⁵ Bɔ é yí gbe n'ε bo dɔ : « Beteleyému wĕ è dɔ ná ji i tê, dɔ Judê tô ɔ mĕ. Đó, nŭ dĕé gbeyidĕtɔ Măwu tɔn wláan ɔ dje : ⁶ "Hi ɔ tɔxo Beteleyému dĕé

Matie 2
 4 *ḏo Judâ sín ayǵba ji ɔ, un nyo*
ε ḏo a má nyí tǔxo kpevi bí ḏo
tǔxo Judâ tǔn lé mē ge. Ḑó, hi mē
wē axóvi ḏéé ná kpláan tǔgun ce
Izlayéli ɔ ná tǔn zǔn." »⁷ Elódu sé
 me do nǔnywetó lé ḏo nǔ gló, bo
 kân hwenu ḏéé sǔnví né ɔ wa ji
 bo é mǔ ɔ byo é céḏécéḏé. ⁸ Né
 ɔ godó ɔ, e sé nǔnywetó lé dó
 Beteleyému bo ḏô : « Mi yí dín
 do ná nǔ céḏécéḏé dó ví ɔ wu.
 Bo ná mi mǔ ε ɔ, mi wǎ ḏô na un,
 ná nye lǔsú má yí kân xwé byo. »
⁹ Ḑéé axósú ɔ ḏô mǔ ɔ, nǔnywetó
 lé wle ali bó ḏíḏó. Bo sǔnví ḏéé
 é mǔ ḏo hwezētēn sín awa ji ɔ
 zǔn nukǔn na é káká bo yí nǔ tē
 ḏo aga, ḏo fi ḏéé ví ɔ tē ɔ. ¹⁰ Ḑéé
 nǔnywetó lé mǔ sǔnví ɔ ɔ, e víví
 na é tawun. ¹¹ É byo xwé ɔ gbe,
 bo mǔ ví ɔ kpó nǔ ɔ Mali kpó,
 bo je klô, bo kân xwé byo. É hun
 gbaví étǔn lé, bo kan agban ná
 ví ɔ. É na ε síká, zalínkpǔn kpó
 mǐlu kpó. ¹² Né ɔ godó ɔ, Mǎwu
 wǎ xǔ dlǔ é bo ḏô na é ḏo, é né
 má lekǔ gbǔn Elódu de o. Bo é
 gbǔn ali ḏéwǔ, bo wǎ yí tǔ étǔn
 mē.

**Jozéfu kpláan Mali kpó ví ɔ
 kpó, bo hǔn yi Ejipu.**

¹³ Ḑéé nǔnywetó lé yí godó ɔ,
 Aklunô Mǎwu sín wensagun ḏé

wǎ xǔ dlǔ Jozéfu bo ḏô n'ε ḏo : «
 Fǔn bo kpláan ví ɔ kpó nǔ ɔ kpó,
 bo hǔn yi Ejipu. Nô ḏǔn káká je
 hwenu ḏéé un ná ḏô na we ḏo
 hi ne lekǔ wa do ɔ. Ḑó, Elódu na
 zǔn me lé, bo é ná je ví ɔ gbēme,
 bo na dǐn ná hu i. » ¹⁴ Jozéfu fǔn
 zǎn né ɔ mē, bo kpláan ví ɔ kpó
 nǔ ɔ kpó, bo hǔn yi Ejipu. ¹⁵ É nô
 ḏǔn káká je hwenu ḏéé Elódu kú
 ɔ. Nǔ nyí mǔ, ná xó ḏéé Aklunô
 Mǎwu ḏô gbǔn gbeyidǔtǔ ɔ ji ɔ
 ná jǔ. Ḑó, Aklunô Mǎwu ḏô : «
Un yǔlǔ ví ce ḏo né tǔn zǔn Ejipu. »

**Elódu ná gbe bo è hu
 yǔkpǔvú lé ḏo Beteleyému.**

¹⁶ Bo ḏéé Elódu mǔ ḏo
 nǔnywetó lé flǔ mí ɔ, xǔme sín i
 tawun. E kpǔn hwenu ḏéé è ji
 ví ɔ bo nǔnywetó lé ḏô n'ε ɔ, bó
 ná gbe ḏo è ne hu sunnǔvǔ ḏéé
 ḏo káká yí xwē awe lé bí ḏo
 Beteleyému kpó xá ḏéé lile do e
 lé bí kpó mē. ¹⁷ Nǔ nyí mǔ, ná
 xó ḏéé Aklunô Mǎwu ḏô gbǔn
 gbeyidǔtǔ Jelemi ji ɔ ná jǔ. Ḑó,
 Aklunô Mǎwu ḏô :

¹⁸ *Aví gbe kpó alěńíná ḏaxó*
kpó ḏó ḏi ḏo Hlama sín
tǔxo ɔ mē ɔ,
Hlaceli wē ḏo ví útǔn lé sín aví
ví ɔ,
bo má dǐn ná sē gbǔ ge.

Đó, vř útɔn lé má sɔ tiin ɣe.

Jozéfu lekô zón Ejipu, bó wă cí Nazaléti

¹⁹ Đěé Elódu kú godó ɔ, Aklunô Măwu sín wensagun dĕ xô dlǎ Jozéfu ɔ Ejipu tō ɔ mĕ.

²⁰ Wensagun ɔ dĕ n'ε ɔ : « Fón, bo kpláan vř ɔ kpó nɔ útɔn kpó bo wle ali, bó wa yĭ Izlayéli tō ɔ mĕ. Đó, me dĕé jódó ná hu vř ɔ lé ko kú. » ²¹ Bɔ Jozéfu fón, bo kpláan vř ɔ kpó nɔ útɔn kpó, bo wa yĭ Izlayéli tō ɔ mĕ. ²² Amǎ, dĕé e wa sĕ ɔ Akelawúsi wĕ ɔ axósú dĕ ɔ Judê tō ɔ mĕ, ɔ tó útɔn Elódu tenme ɔ, e dĕ bŭ bo má yĭ ɣe. Bɔ Măwu xô dlǎ ε bo ɔ xó n'ε, bɔ e yĭ tokpɔnla Galile tɔn ɔ mĕ. ²³ E wá yĭ wâ xwé dó tōxo Nazaléti tɔn ɔ mĕ. Nŭ nyĭ mǎ, ná xó dĕé Măwu dĕ gbɔn

⁵ gbeyidĕtɔ lé ji ɔ ná jɔ. ^{Matie 2-3} Đó, Măwu dĕ : « É na ylǎ ε ɔ Nazalétinu . »

Jaan Yehwesinlenametó ɔ dĕ Măwuxó

(Maki 1.2-8 ; Lwiki 3.1-9 ;
15.15-18 ; Jaan 1.19-28)

3 Đo hwenénu ɔ, Jaan Yehwesinlenametó ɔ wă xwĕtɔn, bo ɔ Măwuxó ɔ jla dĕ Judê sín gbĕtótłó ɔ mĕ ɔ. ² E nɔ dĕ : « Mi levo jɔ, dó, Axósú dĕ séxwé tɔn ɔ sĕkɔ ! » ³ Jaan né ɔ xó wĕ gbeyidĕtɔ Ezayi dĕ bo ɔ : « Gbe dĕ dó dĕ ɔ gbĕtótłó mĕ ɔ bo nɔ dĕ : "Mi blo ali dó ná Aklunô, mi jlo ali útɔn lé." » ⁴ Jaan nɔ dó awŭ dĕé è sɔ lakúnmi sín fún bló ná ɔ, bó nɔ sín gǔjiblăňŭ langbazáanô dĕ d'e ji. E nɔ dĕ bɔsuklée, bo nɔ nu awŭnmi akú-akú. ⁵ Bɔ me lé

2.23 Maki 1.24 ; Lwiki 2.39 ; Jaan 1.45

3.2 Matie 4.17 ; Maki 1.15

Matie 3
h⁵ tónnó Jeluzalému, Judê tó ɔ
bí kpó Judên sín xá ɔ bí kpó
mê, bo nó yî i de. ⁶É nó ḍê hwe
étón lé, bɔ Jaan nó lê yehwesin
na é ḍo Judên t̄ ɔ mê. ⁷Đée
Jaan Yehwesinlenametó ɔ m̄ bɔ
Falizyen lé kpó Saduseyen lé
kpó s̄usu w̄ yehwesin lê gbe ɔ,
e ḍê na é ḍo : « Mi me gbetó
jakpatakun lé ! Menu wê kplɔn
nũ mi ḍo mi ne hɔn ná x̄omesín
M̄awu tɔn ḍée ja ɔ ? ⁸Walo
mitɔn lé ne xle ḍo mi ko l̄ɔvɔ jɔ.
⁹Mi má nó ḍê ḍo mid̄é mê ḍo
Ablaxamu wê nyí t̄ógbó mítɔn
kpowun bɔ e vɔ o. Đó, má ḍê
na mi : M̄awu hen ɔ, e ná s̄
z̄annúu d̄ée mi d̄o m̄ né lé
s̄ó huzú v̄ nyí ná Ablaxamu.
¹⁰Asyóví d̄ie ko d̄o atín lé sín
ađɔ wu. Bɔ atín d̄ěbũ d̄ée má
nó ná sínsén d̄agbée ge ɔ, è
na sen ε, bo na s̄ó ε nyí myɔ
mê. ¹¹Nye ɔ, sín wê un s̄ó d̄o
l̄ɔvɔjɔ sín yehwesin lê nyí na
mi ɔ. Am̄, me d̄ée hú ḡan un
ɔ d̄o godô bo ja, bɔ un má jé
xé bo na d̄é af̄kpa n'e l̄sú ge.
Yesinsen kpó myɔ kpó wê úwo

6
ná s̄ó lê yehwesin nyí na mi.
¹²E hen n̄fúnu útɔn alɔ mê, bo
na fú ajinukún útɔn. E ná bé
ajinukún lé dó aḡ me. Awɔɔn
lé ɔ, e ná mê é d̄o myɔ d̄ée má
nó cí gbeɔ ge ɔ mê. »

Jezu lê yehwesin

(Maki 1.9-11 ; Lwiki
3.21-22 ; Jaan 1.29-34)

¹³Đo hwenénu ɔ, Jezu t̄ónnó
Galile bó w̄ Jaan de, d̄o Judên
t̄ ɔ tó, ná Jaan ná lê yehwesin
n'e. ¹⁴Am̄, Jaan gb̄ bo d̄ê : «
Nye wê d̄o ná w̄ diwe bɔ a ná
lê yehwesin na un. Bɔ hi ɔ ka le
w̄ dye a ? » ¹⁵Bɔ Jezu d̄ê n'e d̄o
: « Yí gbe bo bló d'e ji m̄ hwe.
Đó, e jé xé d̄o m̄ ne blo dó nũ d̄ée
M̄awu d̄ê lé bi ji. » Bɔ Jaan yí gbe
bo lê yehwesin n'e. ¹⁶Đée Jezu lê
yehwesin ɔ vɔ hađokpo ɔ, e tón
zón sín ɔ mê, bɔ j̄ixwletínkán ɔ
hun. E m̄ Yesinsen, bɔ e je t̄e
dó ji útɔn d̄i ahwanlen xá. ¹⁷Bɔ
gbe d̄é d̄i zón j̄ixwé bo d̄ê : « V̄
ce venavena wê me xé ɔ nyí, bɔ
x̄ome nó hun un d'e wu tawun. »

3.7 Matie 12.34 ; 23.33

3.9 Jaan 8.33

3.10 Matie 7.19

3.17 Matie 12.18 ; 17.5 ; Maki 1.11 ; Lwiki 9.35

**Awövi tên Jezu kpon
do gbětótló mē**

(Maki 1.12-13 ; Lwiki 4.1-13)

4 Né ɔ godó ɔ, Ye Mǎwu tɔn kpláan Jezu yí gbětótló mē, ná Awövi ná tên ε . ²Đéé Jezu blá nuu ná klé kanḡe zǎn kanḡe vɔ ɔ, xôvé wǎ hu i . ³Metên tó ɔ sêkpo ε, bo ḡḡ n'ε ḡḡ : « Ná Mǎwu vi ján a nyí ɔ, ḡḡ gbe ná zǎnnúu né lé, na é né huzú nǔḡḡḡḡ^b . » ⁴Amǎ, Jezu yí gbe n'ε bo ḡḡ : « È wláan dó Mǎwuxówémáa ɔ mē bo ḡḡ : "Nǔḡḡḡḡ kede má nó hen gbetó ḡḡ gbe ge. Amǎ, xó ḡḡé Mǎwu ḡḡ lé bí lǎsú nó hen gbetó ḡḡ gbe ." » ⁵Né ɔ godó ɔ, Awövi wǎ kpláan Jezu yí Jeluzalému, Tôxo mímé ɔ mē, bo só ε dó sînsenxɔ ɔ táa ḡḡ aga ḡḡé ; ⁶bo ḡḡ ná Jezu ḡḡ : « Ná Mǎwu vi ɔ ján a nyí hǔn, lǎn zón fí, bo yi je do dǎn. Đó, è wláan dó Mǎwuxówémáa mē bo ḡḡ : "Mǎwu ná ḡḡ gbe ná wensagun útɔn lé, bo é ná hen dó ab éɔn lé mē, ná a má wǎ gba afḡ dó zǎnnúu ḡḡ wu o. " » ⁷Bɔ Jezu ḡḡ n'ε ḡḡ : « È le wláan dó Mǎwuxówémáa ɔ mē bo ḡḡ : " Ma ḡḡ Aklunḡ Mǎwu tɔwe kpon o. " » ⁸Awövi le kpláan Jezu yí só ḡḡé yí aga ganji ɔ ji, bo só axósúḡḡtô ayígba ɔ ji tɔn lé bí kpó ḡḡkun éɔn lé kpó doxya ε

⁷ ; ⁹bo ḡḡ ná Jezu ḡḡ : « ^{Matíe 4} Ná a ḡḡ kɔɔ bo sen un ɔ, un na na we nǔ né lé bí. » ¹⁰Jezu ka ḡḡ n'ε ḡḡ : « Awövi, bú dó un ! Đó, è wláan dó Mǎwuxówémáa ɔ mē bo ḡḡ : "Aklunḡ Mǎwu tɔwe wē a ná ḡḡ kɔɔ ná, ú ḡḡkponḡ gee ján wē a ná sen. " » ¹¹Bɔ Awövi gbɔ bo tɔn zón ε de, bo wensagun Mǎwu tɔn lé wa sêkpo Jezu, bo tɔju i.

Matie 4

Jezu je azǎ útɔn wá ji ɔ Galile

(Maki 1.14-15 ; Lwiki 4.14-15)

¹²Đěé Jezu sê ɔ è wle Jaan do gan ɔ, e tónnó flén bo yi Galile. ¹³Đěé e tónnó Nazaléti ɔ, e wǎ yí cí Kapenawúmu ɔ Galile sín axú ɔ to, ɔ Zabalɔn kpó Nefutali kpó kanmê. ¹⁴Nú nyí mǎ, ná xó ɔđéé Mǎwu ɔđ gbɔn gbeyiɔtǎ Ezayi ji ɔ na jɔ. Đó, e ɔđ :

¹⁵*Togun ɔđéé ɔđ Zabalɔn kpó
Nefutali kpó kanmê lé,
Ali ɔđéé yí axú tó kpó Judén tó
ɔ godó kpó,
Galile, me ɔđéé má nyí Jwifu ge
lé sín tó, mi xó wê un ɔđ
ɔđ ɔ !*

¹⁶*Tôgun ɔđéé ɔđ ablu mê ɔ mǎ
wěziza ɔaxó ɔđ.
Bo wěziza ɔđ hón dó tôgun ɔđéé
ɔđ kú sín acê glɔ lé ji.*

⁸ ¹⁷Bé zón hwenénu ɔ, Jezu je Axósúɔɔdúɔ sɛxwé tɔn ɔ xó jla ji, bo nɔ ɔđ : « Mi levo jɔ. Đó, Axósúɔɔdúɔ sɛxwé tɔn ɔ sêkpo. »

Jezu ylǎ ɔɔnyitǎ ene

(Maki 1.16-20 ; Lwiki 5.1-11)

¹⁸Jezu ɔđ Galile sín axú ɔ tó gbɔn gbe ɔkpo ɔ, bo mǎ nɔvǐ nɔvǐ awe : Simɔ ɔđéé è nɔ ylǎ ɔđ Piyee ɔ kpó nɔvǐ útɔn Andle kpó, bo é ɔđ ɔđ nyí ɔđ axú ji ɔ. Đó, ɔɔnyitǎ wê é nyí. ¹⁹Bo Jezu ɔđ na é ɔđ : « Mi xodo un, ná má kplɔn mi ɔđéé mi na nɔ kpláan gbetǎ lé wá ná Mǎwu ɔđ ɔ. » ²⁰Bo haɔkpo ɔ, é jǎ ɔđ étɔn lé dó, bó xodo Jezu. ²¹Bo Jezu lé sê yí nukɔn, bo mǎ nɔvǐ nɔvǐ awe ɔđévo : Jaki Zebedê vi ɔ, kpó nɔvǐ útɔn Jaan kpó, bo é kpó tó étɔn Zebedê kpó ɔđ tǎjihǔn étɔn mǎ, bo ɔđ ɔđ étɔn lé blo ɔđ ɔ. Jezu

---

4.12 Matie 14.3 ; Maki 6.17 ; Lwiki 3.19-20

4.13 Jaan 2.12

4.17 Matie 3.2

ylǎ éme awe lé. ²² Bɔ é jǒ tojihũn ɔ kpó tǎ éton kpó dó haɔokpo, bo xodo Jezu.

**Jezu kplɔn nũ me lé,
bo gbɔ azɔn na é**

(Maki 1.39 ; Lwiki
4.44 ; 6.17-18)

²³ Jezu gbɔn Galile tɔ ɔ bí mɛ, bo dǔ nũ kplɔn me lé dɔ tɔkplegbasa lé ɔ. E nɔ jla Axɔsúɔdũɔ séxwé ton ɔ sín Wen Ðagbɛɛ, bo nɔ gbɔ azɔn lé bí kpó blǒzɔn lé bí kpó. ²⁴ Nyiko útɔn gbâ kpé Silí tɔ ɔ bí mɛ. Bɔ me lé nɔ kpláan me dǔé dɔ azɔn alɔkpa alɔkpa je ɔ, bo dɔ awũvé sê lé bí wá n'ɛ : me dǔé ye nyananyána dɔ ya do ná lé wê a, adĩngbékútó lé wê a, kplibɔnɔ lé wê a ; bo Jezu gbɔ azɔn na é. ²⁵ Bɔ gbetɔ maxa-máxa dé tɔnnó Galile, Tòxo awǒ lé mɛ, Jeluzalému, Judê kpó Juden tɔ ɔ godó kpó bo xodo e.

Jezu xé só jí, bo kplɔn nũ me lé

(Maki 3.13 ; Lwiki
6.12-13,20-26)

5 Ðéé Jezu mɔ dɔ me lé sũ ɔ, e xé só jí bo flén ayí, bo

⁹ ahwanvũ útɔn lé wá e de. ¹⁰ Bɔ é yí xó, bo je nũ kplɔn é ji bo dǔ :

³ « Nũ nyó ná me dǔé nɔ mɔ dɔ éɔé lé mɛ dɔ mí má nyí nũɔe dɔ Mǎwu nukɔn ge lé.

Ðó, Axɔsúɔdũɔ séxwé ton ɔ nyí éton.

⁴ Nũ nyó ná me dǔé dɔ aví ví lé.

Ðó, Mǎwu ná wá súnsún ɔasin na é.

⁵ Nũ nyó ná gbetɔ fifánɔ lé.

Ðó, Mǎwu na na é ayigba dǔé sín akpá e dó ɔ.

⁶ Nũ nyó ná me dǔé jɔdɔ Mǎwu ton wiwa sín xòvé kpó sínnugbla kpó nɔ hu lé.

Ðó, Mǎwu na na é nũ dǔé é dɔ dǐn ɔ.

⁷ Nũ nyó ná me dǔé nɔ kú nũblǎwũ ná me lé.

Ðó, Mǎwu ná kú nũblǎwũ na é lɔsú.

⁸ Nũ nyó ná me dǔé dɔ ayixa mímé lé.

Ðó, é ná mɔ Mǎwu.

⁹ Nũ nyó ná me dǔé nɔ xo fifá kán lé.

Ðó, è ná ylǎ é dɔ Mǎwu vi.

¹⁰ Nũ nyó ná me dǔé è dɔ ya do ná dɔ nũjɔlɔwiwa wútú lé.

Matěj 5
Đó, *Αὐτὸς ἔρχεται ἐν τῷ ἑσπέρῳ*

11 *Nũ nyś na mi, hwenu dĕĕ gbetś lé ná dŏ mi zun ɔ, bo na dŏ ya do na mi ɔ, bo na dŏ nũ nyananyána lé bĭ dŏ do mi wu dŏ nye wutu ɔ.*

12 Mi je awă, ná xŏme né hun mi. Đó, ajo mitŏn ná dó agba dŏ séxwé. Đó, mŏ wê tŏgbŏ étŏn lé wa xé gbeyidŏtś Măwu tŏn dĕĕ je nukŏn na mi lé ɔ né. »

Je kpó wĕziza kpó

(Maki 9.50 ; 4.21 ; Lwiki 14.34-35 ; 8.16 ; 11.33)

13 Jezu le dŏ na é dŏ : « Mi wê nyí je ná gbe ɔ. Bŏ ná je ka bŭ viví útŏn ɔ, nũte è na wâ káká bŏ e ná le wá viví ? Má só nyí nŭdĕ wâ nũ ge. Gbĕ ján wê è na só kŏn nyi, bŏ me lé ná gbŏn e ji. 14 Mi wê nyí wĕziza ná gbe ɔ. Tŏ dĕĕ dŏ só jí ɔ má nó be ge. 15 Medĕ má nó tá myŏgbén bo nó cŏn zĕn dó ge. Nũ jí wê è nŏ só

10 dŏ, bŏ e nó za wĕ, bŏ me dĕĕ dŏ xwé ɔ gbe lé bĭ nó mŏ nukúnnu. 16 Mŏ dŏkpo ɔ, wĕziza mitŏn né hŏn dŏ gbetś lé nukŏn. Né ɔ, é ná mŏ nũ dŏgbĕe wiwa mitŏn lé, bo kpa gigŏo na Tŏ mitŏn dĕĕ dŏ séxwé ɔ. »

Jezu kplŏn nũ me dó Mŏyizisén lé wu

17 Jezu le dŏ na é dŏ : « Un wa bo na hu acĕ ná sĕn dĕĕ Măwu dó gbŏn Mŏyizi ji, alŏ xŏ dĕĕ e dŏ gbŏn gbeyidŏtś útŏn lé jí wê mi vedo a ? Éŏ ! Un má wă acĕ hu na é gbe ge. Amŏ, un wă bo na só nũ dĕĕ é nyí ɔ xle mi wê. 18 Má dŏ nũgbo na mi, ná jĭxwé kpó ayĭgba kpó gbĕ kpó dŏ tĕ ján wê ɔ, wĕkún kpĕví bĭ ɔ, kĭnkán útŏn kpĕví dĕ lŏsú má ná hwe zŏn Măwusénwémáa ɔ mĕ có bŏ nũ né lé bĭ na jŏ ge. 19 Né ɔ wê zŏn, me dĕĕ na gba sĕn kpĕví né lé dŏkpo gee, bo na lé kplŏn me lé dŏ é né blŏ dŏ mŏ ɔ, me ɔ ná nyí me kpĕví

5.10 1 Piyee 3.14

5.11 1 Piyee 4.14

5.12 Mesédó 7.52

5.14 Jaan 8.12 ; 9.5

5.15 Maki 4.21 ; Lwiki 8.16 ; 11.33

5.16 1 Piyee 2.12

5.18 Lwiki 16.17

bí ɔ Axósúɔúɔú séxwé tɔn me. Amɔ, me ɔéé ná nyí sɛn lé, bo na le kplɔn me lé ɔ é né blo d'e ji ɔ, me ɔ ná nyí me ɔaxó ɔ Axósúɔúɔú séxwé tɔn me. ²⁰ Ɖó, má ɔú na mi : Ná nǔjɔɔlɔwiwa mitɔn má hú gǎn Sɛnkplɔnmetó lé kpó Falizyen lé kpó tɔn ge ɔ, mi má ná byɔ Axósúɔúɔú séxwé tɔn me ge. »

Mi gbɔ kɛn xé kɛntó mitɔn lé
(Maki 11.25 ; Lwiki 12.57-59)

²¹ Jezu le ɔú ná me lé ɔ : « Mi sɛ bo è ɔú ná tɔgbó mitɔn lé ɔ : "Ma hu me o . Ná meɔé hu me ɔ, è na dɔn ε yí hwe nukɔn." ²² Amɔ nye ɔ, ma ɔú na mi ɔ : Ná meɔé sɛn xɔme do nɔzo útɔn ɔ, è na dɔn me ɔ yí hwe nukɔn. Bo ná meɔé zun nɔzo útɔn ɔ "Xlɔnɔ" ɔ, Tɔxóɔɔgbetáa ɔ na ɔú hwe n'e. Ná meɔé ka zun nɔzo útɔn ɔ "A má ɔ ganji ge" ɔ, zomáci wê je xé ε." ²³ Né ɔ wê zɔn, ná a wá avɔsankpê ɔ kɔn bo ɔ núniná na xwlê Mǎwu ɔ, bo flíin ɔ nɔzo mítɔn je agɔ dó mí ɔ, ²⁴ jɔ núniná tɔwe dó ɔ avɔsankpê ɔ kɔn, bo yí ɔ hwe gbɔ xé nɔzo tɔwe hwe. Né ɔ godó

¹¹ ɔ, a ná wá, bo na sɔ núniná tɔwe ^{Matie 5} xwle Mǎwu. ²⁵ Ná tágba ɔ hi kpó meɔé kpó me, bo mi zɔn bo ɔ hweɔxɔsa yí ɔ, tɛnkɔn káká ná mi mɔ ɔɔgbotínsá. Ná e má nyí mɔ ge ɔ, e ná kpláan we yí hweɔtɔ ɔ de. Bo hweɔtɔ ɔ ná jɔ we ná ahwanyitɔ. Bo ahwanyitɔ ná sɔ we dó gan me. ²⁶ Ma ɔú nǔgbo na we : "Ná a má sɔ axó ɔéé a ɔú ɔ bí vɔ ge ɔ, a má ɔ gan kpámê ná tɔn zɔn ge." »

Jezu ɔú xó dó agalíle wu

(Matie 18.8-9 ; Maki 9.43,47-48)

²⁷ Jezu le ɔú : « Mi sɛ bo è ɔú : "Ma lê aga o. " ²⁸ Amɔ, nye ɔ, má ɔú na mi : Me ɔéé ná kɔn nyɔnú bo jóɔ ɔ, e ko lê aga xé ε ɔ ayixa útɔn mê. ²⁹ Ná nukun tɔwe aɔusi ɔ wê nó dɔn we dó hwe mê ɔ, ɔé e se bo sɔ nyí gbě. Ɖó, ná awǔjɔnu tɔwe ɔkpo gee dɔn ɔ, e nyɔ na we hú ɔú hi lɔsú blebuté ná yí zomáci mê. ³⁰ Bo ná alɔ tɔwe aɔusi ɔ wê nó dɔn we dó hwe mê ɔ, sɛn ε se bo sɔ ε nyí gbě. Ɖó, ná awǔjɔnu tɔwe ɔkpo gee dɔn ɔ, e nyɔ na we hú ɔú hi lɔsú blebuté ná yí zomáci mê. »

5.29 Matie 18.9 ; Maki 9.47

5.30 Matie 18.8 ; Maki 9.43

Jezu kê nuu do asígbígbé wu

(Matíe 19.7-9 ; Maki
10.4-5,10-12 ; Lwiki 16.18)

³¹ È le d̄ŝ : « "Ná meḍé gbě asî útɔn ɔ, ne wláan asígbígbéwémáa ná nɔɔnû ɔ. " ³² Am̄ nye ɔ, ma d̄ŝ na mi : "Ná meḍé gbě asî útɔn, bɔ ná e má nyí af̄ wê nɔɔnû ɔ dó gbě ge ɔ, aga né e zón nɔɔnû ɔ né. Bɔ ná meḍé dâ nɔɔnû ḍěé asú útɔn gbě ɔ, aga wê me ɔ lê. " »

**Jezu kplɔn nũ ahwanvũ útɔn
lé dó nũxwlexwle wu**

³³ Jezu le d̄ŝ : « Mi sê bɔ e d̄ŝ ná tógbó mitɔn lé ḍɔ : "Má dó akpâ bo xwle nũ d'e jí o. Am̄, ná a dó akpâ ḍé ná Aklun̄ Măwu bo xwle nũ d'e jí ɔ, ḍê akpâ ɔ. " ³⁴ Am̄ nye ɔ, má d̄ŝ na mi : Mi má xwle nũḍé lɔsú o. Mi má xwle j̄xwé o. Ḍó, flén wê axósúzinkpo Măwu tɔn te. ³⁵ Mi má xwle aȳgba o. Ḍó, af̄ḍqótên wê e nyí ná Măwu. Mi má xwle Jeluzalému o. Ḍó,

---

5.31 Matíe 19.7 ; Maki 10.4

5.32 Matíe 19.9 ; Maki 10.11-12 ; Lwiki 16.18 ; 1 Kolentinu 7.10-11

5.34 Jaki 5.12 ; Matíe 23.22

axósú daxó ɔ sín tōxo wê. ³⁶ Ma xwle taa tōwe o. Đó, a má kpewu bo na bló, bɔ ɔa tōwe ɔokpo gee ná huzu wêe alǒ yuu ge. ³⁷ Amǎ, ná xó mitɔn nyí "Één" ɔ, né bo nyí "Één". Ná "Éǒ" wê ɔ, né bo nyí "Éǒ". Đó, xó ɔéé mi na ɔɔ gǔ ná lé bí ɔ, Awǒvi de wê e nó zón. »

**Jezu kplɔn nǔ ahwanvǔ
úɔn lé dó hlɔnbiba wu**
(Lwiki 6.29-30)

³⁸ Jezu ɔɔ : « Mi sê bɔ è ɔɔ : "Ná meɔé tón nukún na we ɔ, hi lɔsú tón nukún n'è. Bɔ ná meɔé sún aɔǔ na we ɔ, hi lɔsú sún aɔǔ n'è. " ³⁹ Amǎ nye ɔ, ma ɔɔ na mi, ná meɔé wâ nǔ nyananyána xé mi ɔ, mi ma ba hlɔn o. Amǎ, ná meɔé gba tómê na we dó aɔusixwé ɔ, lile awego ɔ lɔsú n'è. ⁴⁰ Ná meɔé jóɔɔ na kpláan we yí hwe nukɔn bo na yí awu tōwe ɔ, jo awu gaa tōwe lɔsú do n'è. ⁴¹ Ná meɔé zín ji we ɔɔ hi ne zɔn ali xé mi ná metlukpo afɔ atɔɔn ɔ, zɔn xé e ná metlukpo afɔ awǒ.

¹³⁴² Ná meɔé byɔ nǔɔé we ɔ, ná é. ^{Matie 5}
Bɔ ná meɔé ɔɔ hi ne hwe nǔɔé na mi ɔ, ma gbě o. »

**Jezu ɔɔ è ne yí wǎn ná
kêntɔ me tɔn lé**
(Lwiki 6.27-28,32-36)

⁴³ Jezu ɔɔ : « Mi sê bɔ e ɔɔ : "A ná yí wǎn ná nɔzo tōwe, bo na gbě wǎn ná kêntɔ tōwe. " ⁴⁴ Amǎ nye ɔ, má ɔɔ na mi : "Mi yí wǎn ná kêntɔ mitɔn, bo xó ɔé ná me ɔéé nó dó ya na mi lé." ⁴⁵ Né ɔ, mi na nyi Tó mitɔn ɔéé ɔɔ jǐxwé ɔ sín ví nǔgbo. Đó, e nó bló bɔ hwe nó hun dó nǔ nyananyánawatɔ lé kpó ɔagbeewatɔ lé kpó ji ; bɔ jikun nó ja dó nǔjɔjɔwatɔ lé kpó me ɔéé má nó wâ nǔ jɔjɔ ge lé kpó ji. ⁴⁶ Đó, ná me ɔéé yí wǎn na mi lé keɔé ján wê mi nó yí wǎn ná ɔ, nǔte mi ko wâ káká bɔ Mǎwu ná dó ajo úɔn mi ? Tákweyitɔ lé lɔsú má nó blo mǎ ge wê a ? ⁴⁷ Bɔ ná nɔvǐ mitɔn lé keɔé ján wê mi nó dó gbe na ɔ, nǔte wê mi ko wâ káká bɔ e

gbon vò ná me dèlé tòn ? Me dèé má nó sên Măwu ge lé lɔsú má nó blo mǎ ge wê a ? ⁴⁸ Né ɔ wê zón, mi nyi me ɔagbéé bí, ɔi dèé Tó mitòn dèé ɔo jìxwé ɔ nyi me ɔagbéé bí ɔo ɔ xá. »

Mi ná nǔ wamamɔnɔ lé

6 Jezu le dɔ ná me lé ɔo : « Mi má nó bló nǔ dèé Măwusén ɔ zón mi lé ɔo gbetó lé nukòn agbawungba, ná é na kpâ gbe na mi wutu o. E má nyí mǎ ge ɔ, mi má ná mǎ ajo dé yí dɔ Tó mitòn dèé ɔo jìxwé ɔ de ge. ² Né ɔ wê zón, ná a ɔo nǔ na wamamɔnɔ lé ɔ, má ɔo gan bo jlǎ dɔ dèé yemenuwató lé nó bló ɔo xa o. Đó, mǎ wê éle nó bló ɔo tókplegbasa lé kpó ali lé kpó xò, ná me lé na kpâ gbe na é wutu. Ma dɔ nǔgbo na mi, é ko mǎ ajo étòn yí. ³ Amǎ hi ɔ ɔ, ná a ɔo nǔ na wamamɔnɔ lé ɔ, ma lɔn na alɔ tɔwe amyɔ ɔ ne nyɔ nǔ dèé aɔusi ɔ ɔo wâ ɔ nyí o. ⁴ Né ɔ, nǔ dèé a na ɔ, meɔé má ná nywe ge. Bɔ Atɔwe dèé nó mǎ nǔ

¹⁴ ɔo hwihwlatèn ɔ ná dó ajo útòn we. »

Jezu kplɔn dɔxixo ahwanvũ útòn lé

(Lwiki 11.2-4)

⁵ Jezu dɔ : « Ná mi ɔo ɔe xo ɔ, mǎ ma nɔ wâ nǔ dɔ yemenuwató lé xá o ; éle wê nɔ nɔ tê-tê ɔo tókplegbasa lé kpó alikpletèn lé kpó bo nɔ ɔo ɔe xo ɔ, ná me lé ná mǎ é wutu. Ma dɔ nǔgbo na mi, é ko mǎ ajo étòn yí. ⁶ Amǎ hi ɔ ɔ, ná a jóɔó ná xò ɔe ɔ, byɔ xɔnɔɔ tɔwe mê bo sú hɔn do táa, bo xo ɔe bo byó nǔ Atɔwe dèé ɔo flén, ɔo yemê ɔ. Bɔ ú me dèé nɔ mǎ nǔ je hwihwlatèn ɔ ná dó ajo útòn we. ⁷ Ná mi ɔo ɔe xò ɔ, mi ma nɔ ɔo xó voe ɔi dèé me dèé má nó sên Măwu ge lé nó bló ɔo xa o ; é nɔ vedo dɔ ná mí ɔo xó voe dɔ ɔ wê Măwu ná sê ɔe mítòn sín. ⁸ Mi ma nɔ wâ nǔ ɔi é xa o. Đó, Tó mitòn ko nyó nǔ dèé sín hudɔ mi ɔo nyí hwekpó mi wǎ ibyɔ e gbé. ⁹ Đéé mi na nɔ xò ɔe ɔo ɔ die :

"Tó mĩtɔn dǣé ɔo séxwé ɔ,
 Blo ná gbetɔ́ lé bí ná nyo ε ɔo
 Mǎwu mímé wê a nyí,
¹⁰ Blo ná Axósúqúqú tɔwe ne
 wǎ,
 Blo ná joɔo tɔwe ne nyí wiwa
 ɔo ayĩgba ɔ ji, ɔí dǣé e nɔ
 nyí wiwa ɔo séxwé ɔo ɔ
 xa,
¹¹ Nǎ mĩ nũqúqú dǣé sín hudd
 mĩ ɔo égbé ɔ,
¹² Sɔ́ hwe mĩtɔn lé ke mĩ, ɔí dǣé
 mĩ lɔsú mĩ nɔ sɔ́ hwe ke
 me dǣé nɔ hu hwe do mĩ
 lé ɔo xa.
¹³ Ma lɔn ná mĩ na je tɛnkɔn
 mē o. Amǎ, hwlɛn mĩ zɔn
 metɛnkɔntɔ ɔ sín alb
 mē."

[Đó, tɔwe wê nyí Axósúqúqú ɔ,
 hlɛnhlɛn kpó gígóo kpó
 káká sɔ́ yí mavɔ-mavɔ.]^c

¹⁴ Đó, ná mi nɔ sɔ́ hwe ke me
 dǣé nɔ hu hwe do mi lé ɔ, Tó
 mĩtɔn dǣé ɔo séxwé ɔ ná sɔ́ hwe
 ke mi lɔsú. ¹⁵ Amǎ, ná mi má sɔ́
 hwe ke me dǣé hu hwe do mi lé

¹⁵ ge ɔ, Tó mĩtɔn lɔsú má ná sɔ́ hwe
 mĩtɔn lé ke mi ge. »

Matie 6

Jezu ɔ́ xó dó nuublaba wu

¹⁶ Jezu ɔ́ : « Ná mi ɔo nuu blǎ
 ɔ, mi má nɔ nɔ aluwe mē ɔí dǣé
 yemenuwatɔ́ lé nɔ bló ɔo ɔ xá o ;
 éle wê nɔ dɔn nukun mē nyo, bo
 nɔ xle me lé ganji ɔo mí ɔo nuu
 blǎ ɔ. Má ɔ́ nũgbo na mi, é ko
 mɔ ajoy étɔn yí. ¹⁷ Amǎ hi ɔ ɔ, ná
 a ɔo nuu blǎ ɔ, blo hiɔe ɔo ; fún
 nukun mē, bo vun ɔa tɔwe. ¹⁸ Né
 ɔ, me lé má ná nyo ε ɔo a ɔo nuu
 blǎ ge. Amǎ, Atɔwe dǣé ɔo flén,
 ɔo yemē ɔ keɔe wê na nyo ε. Bɔ ú
 me dǣé nɔ m̄ nũ je hwihwlatɛn
 ɔ ná dó ajoy útɔn we. »

Dɔkun dǣé má nɔ gblé ge ɔ

(Lwiki 12.33-34)

¹⁹ Jezu le ɔ́ : « Mi má kplé
 dɔkun mĩtɔn lé ɔo ayĩgba ji fi o.
 Ayĩgba ji fi ɔ, kɔɔwíkɔɔwí kpó
 wǎn lé kpó nɔ hen nũ bí gblé.

Matie 6
Bɔ ajotó lé nɔ gba me, bo nɔ fin nũ. ²⁰ Amɔ, mi kplé dɔkun mitɔn lé dɔ séxwé. Dɔn ɔ, kɔɔwíkɔɔwí kpó wǎn lé kpó má nó hen nũ gblé ge. Bɔ ajotó lé má nó gba me, bo nɔ fin nũ ge. ²¹ Đó, fi dǎé dɔkun tɔwe tē ɔ, flén wē ayixa tɔwe lɔsú ná tē. »

**Nukún wē nyí
myɔgbén ná agbazáa**
(Lwiki 11.34-36)

²² Jezu le dǎ : « Nukún wē nyí myɔgbén ná agbazáa. Ná nukún tɔwe dɔ ganji ɔ, agbazáa tɔwe bí sésé ná dǎ wéziza mē. ²³ Amɔ, ná nukún tɔwe má dɔ ganji ge ɔ, agbazáa tɔwe bí sésé ná cí zínflú mē. Bɔ ná wéziza dǎé dɔ hi ɔ mē ɔ huzu zínflú ɔ, zínflú dǎxó tē mē a ka ná n̄ né ? »

**Medé má kpewu bo
na sên Akwá kpó
Mǎwu kpó zǎnzǎn ge**
(Lwiki 16.13)

²⁴ Medé má kpewu bo na sên gǎn awe zǎnzǎn ge. Đó, e ná gbě wǎn ná me dɔkpo, bo na yí wǎn ná me dɔkpo. Alǎ, e ná sē tónú ná me dɔkpo, bo na vé tólí ná me

¹⁶ dɔkpo. Mi má kpewu bo na sên Mǎwu kpó Akwá kpó zǎnzǎn ge.

Gbetó né dǎ ji do Mǎwu wu
(Lwiki 12.22-31)

²⁵ Jezu le dǎ ná ahwanvũ útɔn lé dǎ : « Né ɔ wē zón má dǎ ná mi, ado ne má hu mi do gbe mitɔn, alǎ agbazáa mitɔn wu o. Mi má nó lin nũ dǎé mi ná dǎ, alǎ nũ dǎé mi ná do ɔ kpɔn o. Alǎ, gbe má xɔ akwá hú nũdǎdǎ ge wē a ? Agbazáa x̄ akwá hú nũdǎdǎ a e ? ²⁶ Mi kpɔn do x̄ dǎé nɔ zɔn gbɔn jehón mē lé wu. É má nó dó ajinukún ge ; é má nó le yá ajinukún ge. É má nɔ kplé ajinukún dǎ dó agɔ mē ge. Cɔ ɔ, Tó mitɔn dǎé dɔ séxwé ɔ nó ná nũdǎdǎ é. Milé mi má xɔ akwá hú x̄ lé ge wē a ? ²⁷ Menu wē dɔ mi mē diin, bɔ sɔ gbɔn linkpɔn útɔn lé mē ɔ, e ná kpewu bo gó hwenu klewun dǎ ná gbeninɔ útɔn ? ²⁸ Bɔ nũte wē zón bɔ mi nɔ dɔ nũ dǎé mi na dó ɔ linkpɔn ɔ ? Mi kpɔn dǎé flowa zunmē tɔn lé nó wú dǎ ɔ : é má nó je tǎgba dǎ ge, é má nó lun avɔ ge. ²⁹ Cɔ ɔ, ma dǎ ná mi, axósú Salum̄ dǎé je dɔkun sɔ m̄ ɔ lɔsú má dó avɔ, bɔ e je acó s̄ flowa né lé dǎ

gbedé ge. ³⁰ Ná Măwu nó dọ acó ná gbé dǎé dọ zunmê égbé, bọ è na só nyí myọ mē sọw lé dọ mǎ ɔ, mitɔn wê na glo e a ? Nǔdídí mitɔn hwe ma ! ³¹ E dọ mǎ ɔ, mi má nó lin nǔ kpɔn bo nó dǎ : "Nǔte mǐ na dũ ?" ; "Nǔte mǐ na nũ ?" ; alǒ, "Nǔte mǐ ná dọ ?" o. ³² Me dǎé má nɔ sên Măwu ge lé wê nó dọ nǔ né lé bí gbé mē, bo nó dọ magbọje na édé. Amǎ, Tó mitɔn dǎé dọ séxwé ɔ nyo e dọ mi dọ nǔ né lé sín hudǒ. ³³ Amǎ, mi dín Axósúđúđú kpó jođo Măwu tɔn wiwa kpó je nukɔn. Né ɔ, e ná só nǔ dǎé sín hudǒ mi dọ lé bí d'e jí ná mi. ³⁴ Mi má nó lin sọw dǎé já ɔ kpɔn o. Đó, sọw dǎé já ɔ ná wá kpó tágba útɔn lé kpó. Tágba dǎé ayíhíhón dọkpo dọkpo ná hen wa ɔ ko kpé ná ayíhíhón né ɔ. »

Mi má dá hwe ná medé o

(Lwiki 6.37-38,41-42)

7 Jezu dǎ ná ahwanvũ útɔn lé dọ : « Mi ma dá hwe ná medé o ; né ɔ, Măwu lɔsú má ná dá hwe ná mi ge. ² Đó, dǎé mi dá hwe ná me lé dọ ɔ wê Măwu lɔsú ná dá hwe ná mi dọ. Bọ nǔ dǎé mi só jlě nǔ nyí ná ɔ wê Măwu lɔsú ná só jlě nyí ná mi. ³ Nǔte wê zón

Matie 6-7
¹⁷ a dọ sê dǎé hlěn je nukún jí ná anɔwevi ɔ kpɔn ɔ, bọ a má mǎ atínkpóo dǎé dọ nukún tɔwe jí ɔ ge ? ⁴ Ná hi me dǎé atínkpóo dọ nukún jí ná ɔ ka ná dǎ ná anɔwevi dọ : "Nɔvĩ, nɔ tê ma dē sê xé ɔ zón nukún jí na we" dọ ? ⁵ Yemenuwató ! Tô dē atínkpóo dǎé dọ nukún tɔwe jí ɔ sê hwě. Né ɔ, a ná mǎ nǔ ganji, bo na dē sê dǎé hlěn je nukún jí na anɔwevi ɔ sê.

⁶ Mi má só nǔ dǎé nyi nǔ mímé ɔ ná xwékânlin lé o. E má nyí mǎ ge ɔ, é ná lún kpé mi, bo na vúnvún mi. Mi má só jǎkún axívénũ mitɔn lé nyí ayí ná aglũza lé o. E má nyí mǎ ge ɔ, aglũza lé ná gidi é, bo na hen gble. »

Medé byo ɔ, è na na e

(Lwiki 11.9-13 ; 6.31)

⁷ Jezu le dǎ ná me lé dọ : « Mi byo ɔ, è na ná mi. Mi dín ɔ, mi na mǎ. Mi xúxú hɔɔn ɔ, è na hun na mi. ⁸ Đó, me dǎé byo ɔ, ú wê è na ná. Me dǎé dín ɔ, ú wê na mǎ. Bọ me dǎé xúxú hɔɔn ɔ, ú wê è na hun ná. ⁹ Vító te dọ mi me, bọ ná ví útɔn byo e wǎxúxú ɔ, e ná só hwǎn dọ alɔ mē n'e ? ¹⁰ Alǒ ná ví útɔn byo e hwevi ɔ,

Matíe 7
é ná sɔ dan dó alo mē n'ε ? ¹¹ Ná
milé mi nyána sɔ mǎ, có bo nyo
nũ ɖagbéε ná vǐ mitɔn lé ɔ, Tó
mitɔn ɖěé ɖô séxwé ɔ wê na tē
nũ ɖagbéε me ɖěé ná byɔ ε lé a ?
¹² Nũ ɖěbũ ɖěé mi jóɖó ɖê me
lé né wâ ná mi ɔ, mi lɔsú mi wâ
na é. Nũ ɖěé Mɔyizisén ɔ kpó
gbeyiɖǎtɔ Mǎwu tɔn lé kpó ɖê ɔ
né. »

Ali awe ɖěé tiin lé

(Lwiki 13.23-24)

¹³ Jezu le ɖê : « Mi gbɔn hɔɔn
kpêvǐ ɔ núu. Ɖó, hɔɔn ɖěé núu è
nɔ gbɔn bo nɔ ɖɔn ɔ dó agba, bo
ali útɔn lɔsú gbloo. Bɔ me sɔsu
nó mlé ali né ɔ. ¹⁴ Amǎ, hɔɔn
ɖěé núu è nɔ gbɔn bo nɔ yǐ gbe
mavɔ-mavɔ mē ɔ má dó agba ge,
bo ali útɔn lɔsú má gbloo ge. Bɔ
me cínnya-cínnya ɖélé ján wê nó
mô ali né ɔ. »

Mi có midé dó gbeyiɖǎtɔ ago lé wu

(Lwiki 6.43-44)

¹⁵ « Ayi né kpé mi dó gbeyiɖǎtɔ
ago lé wu. É nó sɔ gbɔgbazaa dó,

¹⁸ bo nó wǎ mi de. Amǎ, ayi étɔn
lé mē ɔ, é nyána hun ɖǐ ajanúhla
lé xá. ¹⁶ Nũwiwa étɔn lé wu wê
mi na nyo é nyi dó. Ɖó, è má
nɔ gben vǐwun ɖo xétín jí ge. Mǎ
ɖokpo ɔ, è má nɔ gben aloméε
ɖo hũntín jí ge. ¹⁷ Atín ɖagbéε
ɔ, sínsén ɖagbéε wê e nó ná.
Amǎ, atín nyananyána ɔ, sínsén
nyananyána wê e nó na. ¹⁸ Atín
ɖagbéε ɖé má kpewu bo na na
sínsén nyananyána ge. Bɔ atín
nyananyána ɖé má kpewu bo na
na sínsén ɖagbéε ge. ¹⁹ Atín ɖěbũ
ɖěé má nó na sínsén ɖagbéε ge ɔ,
è nɔ gbo e, bo nɔ sɔ ε nyǐ myɔ
mē. ²⁰ Hũn, gbeyiɖǎtɔ ago lé ɔ,
nũwiwa étɔn lé wu wê mi na nyó
é nyi dó. »

Ahwanvũ ɖagbéε lé

(Lwiki 13.25-27)

²¹ « Má nyi me ɖěé nɔ ylǎ un
ɖo : "Aklunô, Aklunô" lé bǐ wê
na byɔ Axɔsúɖũɖũ séxwé tɔn ɔ
mē ge. Amǎ, me ɖěé nɔ wa Atɔe
ɖěé ɖô séxwé ɔ sín joɖo lé keɖe
wê na byɔ ε mē. ²² Ɖó, azǎn ɖěé
gbe Mǎwu ná ɖê hwe ná gbetó
lé ɔ, me sɔsu na nó ɖê na un

7.12 Lwiki 6.31

7.19 Matíe 3.10 ; Lwiki 3.9

7.20 Matíe 12.33

ɔ : "Aklunô, Aklunô, nyiko tawe mē wē mī d̄j̄ xó ná me lé tē ma ! Nyiko tawe mē wē mī nyâ ye nyananyána lé, bo bló n̄ji-awũ lé te ma !" ²³ Bɔ un ná d̄j̄ na é agbawungba ɔ : Un má nyó mi nyi d̄j̄o fidé ge. Mi bũ dó un, nũ baɔabáɔawató xé lé wē ! »

Jezu dó lõ dó x̄ awe d̄j̄élé wu (Lwiki 6.47-49)

²⁴ Jezu le d̄j̄ : « Né ɔ wē zón bɔ me d̄j̄bũ d̄j̄é sē xó d̄j̄é un d̄j̄ né lé bó bló d'e ji ɔ, e cí nya n̄nywetó d̄j̄é gbá x̄ útɔn dó zännúu ji ɔ xa. ²⁵ Jikún ja bɔ t̄ ḡ, bɔ jehón ɔaxó d̄j̄é nyí dó x̄ ɔ. X̄ ɔ má ka hɔ ge. Đó, e dó e do dó zännúu ji. ²⁶ Am̄, me d̄j̄bũ d̄j̄é sē xó d̄j̄é un ɔ né lé bo má bló d'e ji ge ɔ, e cí nya n̄manywetó d̄j̄é gbá x̄ útɔn nyi kɔɔgudu mē kpowun ɔ xa. ²⁷ Jikún ja bɔ t̄ ḡ, bɔ jehón ɔaxó d̄j̄é nyí do x̄ ɔ. Bɔ x̄ ɔ hɔ, bo hannya bí. »

Acêkpíkpa Jezu tɔn (Maki 1.22 ; Lwiki 4.32)

²⁸ Đéé Jezu d̄j̄ xó né lé vɔ ɔ, n̄kplɔnme útɔn lé byɔ ayi me ná me lé. ²⁹ Đó, Jezu má nɔ kplɔn nũ me d̄j̄i s̄nkpɔnmetó étɔn lé xa

¹⁹ ge. Am̄, e nó kplɔn nũ me k̄p̄⁸ acêkpíkpa k̄p̄o. Marie 7-8

Jezu gbɔ azɔn ná gudunɔ d̄j̄ (Maki 1.40-44 ; Lwiki 5.12-14)

8 Đéé Jezu je tē zɔn só ɔ ji ɔ, ahwan ɔaxó d̄j̄é xodo e. ² Dawê gudunɔ d̄j̄é ka s̄k̄p̄o ε bo je kló ɔ nukɔn n'e, bo d̄j̄é kɔɔ bo d̄j̄é n'e ɔ : « Aklunô, a jóđó ɔ, a hen ɔ a ná gbɔ azɔn na un. » ³ Jezu dl̄n alɔ tɔ ε bo d̄j̄é : « Un jóđó, azɔn tawe ne gbɔ. » Bɔ haɔokpo ɔ, gudu ɔ gbɔ ná dawê ɔ. ⁴ Bɔ Jezu dó s̄n n'e bo d̄j̄é : « Má d̄j̄é na meɔé o. Am̄, yí dó hiɔe xya av̄sannu-xwlem̄awutó ɔ, bo na awũslasla s̄n agban d̄j̄é xó M̄yizi d̄j̄é ɔ. Né ɔ, me bí na nyɔ ε ɔ gudu tawe gbɔ n̄gbo. »

Jezu gbɔ azɔn ná ahwanyitó-kanwekoḡn hlɔma tɔn d̄j̄é s̄n mesentó (Lwiki 7.1-10 ; Jaan 4.46-54)

⁵ Đéé Jezu byɔ t̄xo Kapenawumu tɔn mē ɔ, nya ahwanyitó-kanwekoḡn hlɔma tɔn ɔokpo s̄k̄p̄o ε, bo dó kenklen n'e. ⁶ Nya ɔ d̄j̄é : « Aklunô, mesentó ce kpl̄íbó bo ɔ ayíml̄ml̄ ɔ xwégbe, bo ɔ awũvé ɔaxó d̄j̄é sē ɔ. » ⁷ Đéé e

Matie 8, Jezu d̄ô n'ε d̄o : « Un ná yí gb̄o az̄on n'ε. »⁸ Nya ɔ ka d̄ô : « Aklun̄ô, un má je xé d̄o a ná byɔ xwé ce gbe gε. Am̄, ko d̄ô xó d̄okpo kpowun, ná mesentó ce sín az̄on na gb̄o. ⁹Đó nye l̄osú ɔ, me gl̄o wê un t̄e, bo ka le nyi ḡan ná ahwanyit̄o d̄ev̄o lé. B̄o ná un d̄ô ná medé bo d̄ô : "Yí" ɔ, e n̄o yí. B̄o ná un le d̄ô ná me d̄ev̄o bo d̄ô : "Wă" ɔ, e n̄o wă. B̄o ná un d̄ô ná mesentó ce bo d̄ô : "Bl̄o n̄u xé" ɔ, e n̄o bl̄o. »¹⁰ Đée Jezu s̄e xó né lé ɔ, ahwanyit̄o-kanwekoḡan ɔ sín n̄u je ε ji n'ε. B̄o e d̄ô ná me d̄ée xodo e lé bo d̄ô : « Εε, ma d̄ô n̄ugbo na mi, un má m̄o medé d̄o Izlayéli b̄o e d̄o n̄ud̄id̄i lewunk̄ɔt̄on xa kp̄on gε. »¹¹ Ma d̄o n̄ugbo d̄ev̄o ná mi : me s̄usu ná t̄on z̄on hwezēt̄en sín awa ji kp̄o hweyix̄o sín awa ji kp̄o bo na wă fl̄en ayi, bo na d̄u n̄u xé Ablaxamu, Izaki kp̄o Jak̄obu kp̄o d̄o ax̄ósud̄ut̄o séxwé t̄on m̄e. ¹²Am̄, me d̄ée d̄o ná d̄u ax̄ósud̄ut̄o séxwé t̄on sín ḡu lé ɔ, è na be é nyi z̄infl̄u m̄e d̄o k̄ox̄o. Fl̄en wê é ná ví av̄i, bo na d̄u ad̄uklwin t̄e. ¹³B̄o Jezu wa

d̄ô ná ahwanyit̄o-kanwekoḡan ɔ d̄o : « Bo yí xwégbe, n̄u d̄ée a d̄i n̄u ná ɔ ne bo nyi m̄o na we. » Đée Jezu d̄ô m̄o ɔ, mesentó ɔ sín az̄on gb̄o d̄o ganx̄ix̄o ɔ m̄e had̄okpo.

Jezu gb̄o az̄on na Piyee sín as̄ino

(Maki 1.29-31 ; Lwiki 4.38-39)

¹⁴Né ɔ godó ɔ, Jezu yí Piyee xwegbe. Piyee si ɔ n̄o ka d̄o ayiml̄oml̄o ; d̄o, avivó d̄axó dé wa n'ε. ¹⁵Jezu d̄o al̄o nawê ɔ sín al̄o wu, b̄o avivó ɔ h̄on n'ε. B̄o nawê ɔ cí t̄e, bo je j̄on̄o út̄on yí jí.

Jezu gb̄o az̄on na me s̄usu

(Maki 1.32-34 ; Lwiki 4.40-41)

¹⁶Đée gbadanú wá sú ɔ, me lé kpláan me d̄ée m̄e ye nyananyána t̄e lé s̄usu wá ná Jezu. B̄o Jezu d̄e gbe do ye nyananyána lé, b̄o é t̄on z̄on me lé m̄e. E le gb̄o az̄on na me d̄ée d̄o az̄on je lé b̄i. ¹⁷N̄u nyi m̄o, ná xó d̄ée M̄awu d̄ô gb̄on gbeyid̄ɔt̄o út̄on Ezayi ji ɔ na j̄o.

8.11 Lwiki 13.29

8.12 Matie 22.13 ; 25.30 ; Lwiki 13.28

Đó, e ḍ̌ : « *Ú wê yĩ bl̄zɔn mĩtɔn* ²¹ ! »
lé kpó azɔngban mĩtɔn lé kpó hen.
»

Me d̄eé jódó na xodo Jezu lé
(*Lwiki 9.57-62*)

¹⁸ Đeé Jezu m̄o ahwan d̄axó d̄eé lile dó e ɔ, e d̄̌ na ahwanvũ útɔn lé d̄̌ : « Mi wǎ mĩ na yi agě d̄e ɔ ji. » ¹⁹ Hwenénu wê sénkplɔnm̄etó d̄é wa d̄̌ ná Jezu d̄̌ : « Mesi, un na xodo we yĩ fi d̄eé a na yĩ lé bĩ. » ²⁰ Jezu yĩ gbe n'è bo d̄̌ : « Alwĩ lé d̄ó nɔten étɔn lé, bɔ xê lé d̄ó ad̄ž étɔn lé. Am̄ž, nye Gbetóvi ɔ ɔ, un má d̄ó fi d̄eé un ná d̄ó táa bo na gbɔje ɔ ge. » ²¹ Ahwanvũ útɔn d̄okpo lɔsú d̄̌ n'è d̄̌ : « Aklun̄ô, tô nɔ tê ná má yĩ d̄̌ at̄e hwe. » ²² Jezu yĩ gbe n'è bo d̄̌ : « Xodo un, bo j̄ô mekúkú lé dó ná é ne d̄̌ mekúkú étɔn lé. »

Jezu d̄ó jehón d̄axó d̄é tê

(*Maki 4.35-41 ; Lwiki 8.22-25*)

²³ Jezu byɔ t̄jihũn m̄ê, bɔ ahwanvũ útɔn lé xodo e. ²⁴ Bɔ jehón d̄axó d̄é ján wê xo zĩn d̄o t̄ ɔ ji kpowun, bo nɔ xo s̄in do hũn ɔ m̄ê. Hwenénu ɔ, Jezu ka d̄o amlɔ dó ɔ. ²⁵ Ahwanvũ útɔn lé s̄êkpɔ ε, bo f̄ɔn ε bo d̄̌ : « Aklun̄ô ! Hwlen mĩ gán, mĩ d̄ô t̄ ná kú ɔ

Matie 8
! » ²⁶ Bɔ Jezu d̄̌ na é d̄̌ : « Nũt̄e s̄in bũ mi d̄o d̄̌ ɔ ? Nũd̄̌d̄̌ mĩtɔn hwe ma ! » Đeé e d̄̌ m̄ž ɔ, e cí tê bo wâ ad̄an dó jehón ɔ kpó t̄ ɔ kpó, bɔ d̄ă d̄ó tótótó. ²⁷ Nũ d̄eé jɔ ɔ kpaca me lé, bɔ é nɔ d̄̌ : « Nya te ka nyi xé ɔ, bɔ jehón kpó t̄ kpó lɔsú nó sê gbe n'è ? »

Jezu nya ye nyananyána
zón nya awe d̄élé m̄ê

(*Maki 5.1-20 ; Lwiki 8.26-39*)

²⁸ Đeé Jezu yĩ je t̄ ɔ godó d̄̄n, d̄o Gadalanu lé s̄in xá ɔ m̄ê ɔ, nya awe d̄élé tón zón međit̄en bo wa kpe e. Ye nyananyána wê d̄o nya awe né lé m̄ê. É nɔ d̄o nũ bađabáđa do s̄in káká bɔ, međé má nó glá bo nɔ gbɔn ali né ɔ ge. ²⁹ Me awe né lé ján wê bé axwá bo nɔ d̄̌ : « Mǎwu vi ! Mĩ kpó hi kpó kpédó nũ d̄é wê a ? A wá bo na dó ya na mĩ có bɔ awũvézán mĩtɔn ná kpe wê a ? » ³⁰ Fí d̄eé é ka tê ɔ, aglúzahwan d̄é s̄êkpɔ fl̄én, bo d̄o nũ cán d̄u ɔ. ³¹ Ye nyananyána lé dó kênkl̄ên ná Jezu bo d̄̌ : « Ná a na nyâ mĩ ɔ, nyâ mĩ sé dó aglůza né lé m̄ê. » ³² Bɔ Jezu d̄̌ na é d̄̌ : « Mi bo yĩ. » É tón zón nya awe lé m̄ê, bo yĩ byó aglůza lé m̄ê. Bɔ hađokpo ɔ, aglůza lé kpóó bé wezun zón só ɔ jí, káká bo byɔ axũ m̄ê, bo kú t̄ xw̄e. ³³ Me d̄eé kpláan aglůza

Matie 8-9
 le wa ni dũ gbe lé dó afô wezun
 mê, bo yi dũ nũ dëé jɔ lé bí ná me
 lé dɔ tɔxo ɔ mê. É dũ nũ dëé jɔ dó
 nya awe dëé mê ye nyananyána
 tê lé jí ɔ lɔsú. ³⁴ Bɔ tɔ ɔ bí tɔn, bo
 wã kpe Jezu. Dëé é m̃ ε ɔ, é dó
 kenklên n'ε bo dɔ né tɔn zón tɔ
 mítɔn mê.

**Jezu gbo kplíbɔzɔn
 ná dawê dɛ**

(Maki 2.1-12 ; Lwiki 5.17-26)

9 Jezu byɔ tɔjihũn mê, bo le
 dô asá t̃ ɔ, bo wã t̃^N útɔn
 mê. ² Me lé hen kplíbɔñ dɛ wã
 n'ε, bɔ e d̃o ayíml̃ml̃ dɔ zan ji.
 Dëé Jezu m̃ nũd̃íq̃ étɔn ɔ, e d̃o
 ná kplíbɔñ ɔ dɔ : « Vĩ ce, gb̃o
 adɔ. Un só hwe tɔwe lé ke we.
 » ³ Bɔ s̃nklɔnmet̃ d̃élé je id̃o
 dɔ éd̃élé me ji dɔ : « Nya xé ɔ
 nó nyána nuu do M̃awu wu me
 ! » ⁴ Am̃, Jezu nyo línlín étɔn lé
 nyi, lobo d̃o : « Nũte wê zón bɔ
 mi d̃o línlín nyananyána né lé xá
 d̃o ɔ ? » ⁵ Ná un d̃o : "Un só hwe
 tɔwe lé ke we" ; al̃o, ná un d̃o :
 "Ci tê bo d̃i zɔnlin" ɔ, d̃o nũ awe
 né lé m̃ ɔ, d̃ete wê fá hu d̃e ?
⁶ Din ɔ, un jód̃o d̃o mi na nyo ε d̃o
 nye Gbet̃óvi ɔ d̃o acê d̃o ayígba
 ɔ ji fi, bo na só hwe ke me. » Bɔ

²² Jezu wã d̃o ná kplíbɔñ ɔ dɔ : «
 Ci tê, só zan tɔwe bo yi xwégbe. »
⁷ Bɔ nya ɔ ci tê, bo d̃ido xwégbe.
⁸ Dëé me lé m̃ nũ dëé jɔ ɔ, ado
 hu é, bɔ é je gigo kp̃a ná M̃awu
 d̃éé na acê m̃awunkɔtɔn gbet̃ó lé
 ɔ ji.

Matie huzú ahwanvũ Jezu tɔn
(Maki 2.13-17 ; Lwiki 5.27-32)

⁹ Dëé Jezu tónnó flén bo wã d̃o
 yí ɔ, e m̃ nya dɛ d̃o ayíflênflên
 d̃o tákweyitên. Matie wê e nɔ ylo
 ε d̃o. Jezu d̃o n'ε d̃o : « xodo
 un. » Bɔ Matie ci tê bo xodo e.
¹⁰ Né ɔ godó ɔ, Jezu wa d̃o nũ d̃u
 d̃o Matie xwégbe ɔ. Bɔ tákweyit̃o
 s̃usu kpó hwehut̃o s̃usu kpó wã
 flen ayí, bo d̃o nũ d̃u xé ú kpó
 ahwanvũ útɔn lé kpó ɔ. ¹¹ Dëé
 Falizyen lé m̃ nũ né ɔ, é d̃o ná
 ahwanvũ Jezu tɔn lé d̃o : « Nũte
 wutu gãn mitɔn ka d̃o nũ d̃u xé
 tákweyit̃o lé kpó hwehut̃o lé kpó
 ɔ ? » ¹² Jezu ka sê nũ d̃éé é d̃o d̃o
 ɔ, bo d̃o na é d̃o : « Má nyí me d̃éé
 d̃o ganji lé wê d̃o hud̃o azɔndat̃o
 tɔn ge ; am̃, me d̃éé d̃o azɔn je lé
 wê. ¹³ Mi yí d̃ín do na xó xé ɔ d̃éé
 M̃awu d̃o bo d̃o : "Mi kú nũbl̃awũ
 ná nɔzo mitɔn lé, nũ d̃éé un d̃o d̃ín
 ɔ nε. Un má d̃o aṽs̃ínsán mitɔn

^N 9.1 Kapenawumu.
 9.11 Lwiki 15.1-2

lé dīn ge." Đó, un má wă dọ me
dǎé nọ mō dọ mí nọ wă nūjlojlo
lé wutu ge. Amǎ, me dǎé mō dọ
mí nyí hwehutó lé wê un wă ná.
»

Jezu dǎ xó dó nuublaba wu

(Maki 2.18-22 ; Lwiki 5.33-39)

¹⁴Né ɔ godó ɔ, Jaan
Yehwesinlenametó ɔ sín
ahwanvũ lé wă kânbyo Jezu dọ
: « Nũte wutu mĩ kpó Falizyen
lé kpó nọ blă nuu, bɔ ahwanvũ
tɔwe lé ɔ, éle má ka nọ blă nuu
ge ? » ¹⁵Bɔ Jezu yĩ gbe na é bo
dǎ : « Me dǎé è ylo wă asídídá
ténme lé ka ná kpewu nọ aluwe
mê hwenu dǎé asísúnô ɔ dọ kpó
xé é ɔ a ? Éǒ ! Amǎ, hwe ɔ nu ná
wă sũ, bɔ è na wă wle asísúnô ɔ
zɔn é de. Hwenénu wê é ná blă
nuu. ¹⁶Medé má nọ kán avo dọ
avo yǎyɔ wu bo nọ tɔ dó avo
xóxó wu ge. E blo mǎ ɔ, avo
kínkán yǎyɔ ɔ nọ hen avo xóxó
ɔ vũn, bɔ vũnvũn útɔn nọ lé
nyána hú dǎé e tê ɔayĩ ɔ. ¹⁷Mɔ
dɔkpo ɔ, medé má nọ kɔn vɛen
yǎyɔ dó anyũglo xóxó mê ge. E
blo mǎ ɔ, anyũglo xóxó ɔ nọ lâ.
Bɔ vɛen ɔ nọ yĩ gbě, bɔ anyũglo
ɔ lɔsú nọ gú me. Amǎ, anyũglo
yǎyɔ mê wê è nọ kɔn vɛen yǎyɔ

²³dó. Né ɔ, vɛen ɔ kpó anyũglo 3
kpó, dǎ má nọ gú me ge. »

Matie 9

Jezu gbɔ azɔn ná nawê dǎ, bo le fón Jayilisi vi ɔ zón kú

(Maki 5.21-43 ; Lwiki 8.40-56)

¹⁸Hwenu dǎé Jezu dọ xó né lé
dǎ na é dó ɔ, Jwifu lé sín me
nukúntéji dǎ wă ε de. Nya ɔ je
klô dọ nukɔn n'ε bo dǎ : « Vĩ
ce nyɔnũvĩ kú zaandé diin. Amǎ,
wă yĩ só alɔ d'e ji, ná e ná le
fón. » ¹⁹Bɔ Jezu ci tê, bɔ ú kpó
ahwanvũ útɔn lé kpó xodo nya
ɔ. ²⁰Nawê dǎ ka dọ ahun ɔ zón
xwê weawe dje ɔ. E gbɔn godô
ná Jezu bo sêkpo ε, bo dọ alɔ
awu útɔn tónũ. ²¹Đó, nawê ɔ
dǎ dọ údé mê dọ : « Ná un gbe
ko kpewu bo tɔ alɔ awu útɔn
kpowun ɔ, azɔn ce na gbɔ. »
²²Amǎ, Jezu lile bo mō ε, lobo
dǎ : « Vĩ ce, gbǎ adɔ. Nuɔɔɔ
tɔwe hwlen we. » Bɔ nawê ɔ sín
azɔn gbɔ dọ ganxixo né ɔ mê
hadokpo.

²³Bɔ dǎé Jezu wă nya
nukunteji ɔ xwégbe ɔ, e mō
kpetekuntó dǎé wă cyo dǎ gbe
lê. E le mō gbetó ahwan dǎé dọ
flén lé ; bɔ é dọ avĩ ví ɔ, bo dọ
axwá núu tawun. E dǎ na é dọ :
²⁴« Mi tón zón fi ! Vĩ ɔ má kú

Matie 9
 gɛ, amɔ wê e ɔɔ ɔ. » Bɔ me
 lé je iko e ji. ²⁵ Ðée è ɔ me lé
 tɔn vɔ ɔ, Jezu byɔ xɔ ɔ mê, bo
 hen alo ná ahwlivú ɔ. Bɔ e fón,
 bo ci tê. ²⁶ Nũ né ɔ ɔ ɔ gba
 kpe xá né ɔ bí mê.

**Jezu hun nukún ná
 nukúntɔnnɔ awe ɔlé**

²⁷ Ðée Jezu tɔnnɔ flén bo ɔɔ yí
 ɔ, nukúntɔnnɔ awe ɔlé je godɔ
 n'ɛ. É ɔ axwá dó ɔ, bo nɔ ɔ :
 « Davidi vi, kú nũblăwũ na mĩ
 ! » ²⁸ Ðée Jezu wă xwégbe ɔ,
 nukúntɔnnɔ awe lé sêkpɔ ɛ, bo
 Jezu kânbyɔ é ɔ : « Mi ɔ nũ
 ɔ un ná kpewu bo hun nukún
 ná mi a ? » Bɔ nukúntɔnnɔ lé yĩ
 gbe n'ɛ bo ɔ : « Één Aklunɔ, mĩ
 ɔ nũ ! » ²⁹ Bɔ Jezu ɔ alo nukún
 ji na é bo ɔ : « Nũ ɔ ɔ mi ɔ nũ
 ná ɔ né bo nyí mɔ ná mi. » ³⁰ Bɔ
 haɔokpo ɔ, nukún étɔn lé hun.
 Jezu ka dó sɛn na é venavena ɔ
 é né má ɔ ná mɔ ɔ. ³¹ Amɔ,
 ɔ ɔ é tɔn zɔn xwé ɔ gbe tlolo ɔ,

²⁴ é ɔ nũ ɔ ɔ Jezu wă ɔ gbɔn xá
 né ɔ bí mê.

**Jezu nya ye nyananyána zɔn
 dawê numakɔ ɔlé mê**

(Lwiki 11.14-15)

³² Hwenu ɔ ɔ nukúntɔnnɔ ɔ ɔ
 Jezu hun nukún ná lé ɔ xwé
 ɔ gbe tɔn zɔn dó ɔ, me lé
 kpláan dawê numakɔ ɔlé wă
 ná Jezu. Ðó, ye nyananyána ɔ
 wê ɔ dawê ɔ mê. ³³ Jezu nya ye
 nyananyána ɔ, bo dawê ɔ je xó
 ɔ ji. Nũ né ɔ ɔ kpacɔ me lé,
 bo é nɔ ɔ : « Mĩ má mɔ nũ xé
 ɔ xá ɔ Izlayéli kpɔn gbeɔ ge
 ! » ³⁴ Amɔ, Falizyen lé ɔ : « Ye
 nyananyána lé gán ɔ sín acê wê
 Jezu só ɔ ye nyananyána lé nya
 ná ɔ. »

Me lé sín nũ blă awũ ná Jezu

(Maki 6.34 ; Lwiki 10.2)

³⁵ Jezu nɔ gbɔn tɔxo lé kpó
 gletɔxo lé kpó bí mê, bo nɔ ɔ

nũ kplɔn mɛ lé ɖo tɔkplegbasa étɔn lé ɔ. E nó jlǎ Axósúɖúɖú séxwé tɔn ɔ sín wen ɖagbɛɛ, bo nó gbɔ azɔn kpó blǔzɔn alɔkpa alɔkpa lé bǐ kpó. ³⁶ Ɖéé Jezu mŏ mɛ lé ɔ, nũ étɔn blǎ awũ n'ɛ. Ɖó, nũ cǐkŏ na é, bo awakanme kú é. Bo é cí lengbǔ ɖéé má ɖó lengbǔkpláantó ge lé xá. ³⁷ Bo Jezu ɖŏ ná ahwanvũ útɔn lé ɖo : « Ajinukún ɔ sũ ɖo gle ɔ mɛ, yiyató lé má ka sũ ge. ³⁸ Mi bo dŏ kenklɛn ná glenɔ ɔ, ná e ná sé azŏwató lé dó ge útɔn mɛ. »

**Jezu cán mesédó
útɔn weawe lé**

(Maki 3.13-19 ; Lwiki 6.13-16)

10 Gbe ɖokpo wá sũ, bo Jezu ylǎ ahwanvũ útɔn weawe lé. E na é acê, ná é na nɔ nyâ ye nyananyána lé na, bo na nó gbɔ azɔn kpó blǔzɔn alɔkpa alɔkpa lé bǐ kpó. ² Mesédó weawe ɖéé Jezu cán lé sín nyikɔ ɖje : je nukɔn ɔ, e ylǎ Simŏ ɖéé è nó ylǎ ɖo Piyɛɛ ɔ. Né ɔ godó ɔ, e ylǎ nɔvi ɔ Andle ; bo ylǎ Jaki Zebede vi ɔ kpó nɔvǐ ɔ Jaan kpó. ³ E le ylǎ Filipu, Batelemǐ,

²⁵ Tomá, Matíe tákweyitɔ, ⁹ Jaki ɖéé nyí Alufê vi ɔ, Tadê, ⁴ Simŏ tŏkanxotó ɔ, kpó Judá Isikalycɔti ɖéé wá sâ Jezu ɔ kpó.

**Azŏ ɖéé nyí mesédó
weawe lé tɔn ɔ**

*(Maki 6.7-13 ;
Lwiki 9.1-6 ; 10.3-12)*

⁵ Jezu sé me weawe né lé dó, bo kplɔn nũ é bo ɖŏ : « Mi má yǐ me ɖéé má nyí Jwifu ge lé de ɔ. Mi má ka yǐ Samali sín tŏxo ɖé mɛ o. ⁶ Amŏ, mi yǐ Izlayélivǐ ɖéé ci lengbǔ ɖéé bú lé xá ɔ gbe mɛ. ⁷ Ná mi ɖo yǐ ɔ, mi jlǎ Mǎwuxó ɔ ná me lé bo nɔ ɖŏ : "Axósúɖúɖú séxwé tɔn ɔ sêkpɔ. " ⁸ Mi gbɔ azɔn ná me lé, mi fŏn mekúkú lé, mi gbɔ azɔn ná gudunɔ lé, bo nya ye nyananyána zŏn me lé mɛ. Vŏnúu wê è ná mi, mi lɔsú mi ná me lé vŏnúu. ⁹ Mi má hen síkágan o, mi ma hen akwágan o, mi ma hen akwá dó aɖken mitɔn lé mɛ o. ¹⁰ Mi ma hen glo ná tŏmeyiyi mitɔn o, mi ma hen awu awe o, mi ma hen afŏkpa o, mi ma ka hen kpôge o. Ɖó, azŏwató ɖéé ɖo azŏ wá ɔ, è ɖo ná

9.36 Maki 6.34

9.37 Lwiki 10.2

10.7 Lwiki 10.4-12

Matie 10. ¹¹ Ná mi byɔ tɔxo, alɔ gletɔxo dɛ mɛ ɔ, mi kânbyɔ dɔ medɛ dɔ flɛn bo je xɛ, bo na yî mi do xwé útɔn gbe ja ; bo na me ɔ de káká je hwenu dɛɛ mi na lekɔ dó ɔ. ¹² Ná mi byɔ xwé dɛ gbe ɔ, mi do gbe xwé ɔ gbe nu lé. ¹³ Ná é yî mi ɔ, fifa mitɔn ne nɔ xwé ɔ gbe nu lé ji. Amɔ, ná é má ka yî mi ge ɔ, fifa mitɔn ne lekɔ xodo mi. ¹⁴ Ná me lé má yî mi bo sê xó mitɔn ge ɔ, mi tɔn zɔn xwé ɔ gbe, alɔ tɔ ɔ mɛ, bo xúxú afɔkɔ mitɔn lé. ¹⁵ Ma dɔ nŭgbo na mi, dɔ hwedɔzangbe ɔ, bǎ dɛɛ Mǎwu na dɔ na Sodɔmunu lé kpó Gomɔɔnu lé kpó ɔ na kpɔntɛ hú tɔ né ɔ mɛ nu lé tɔn. »

**Jezu dɔ xó dó awǔvé
dɛɛ ná wǎ lé wu**

*(Maki 13.9-13 ; Lwiki
12.11-12 ; 21.12-19)*

¹⁶ Jezu le dɔ : « Ú dje, mi cí lengbɔ xa, bo un dɔ mi sé dó hla lé mɛ ɔ. Mi na acéjɔ dɔ dan xa,

²⁶ bo fá xɔme dɔ ahwanlen xa. ¹⁷ Mi hen ayi dó gbetɔ lé wu. Dó, é ná dɔn mi yî hwe nukɔn dɔ hwedɔtɔ lé de, bo na xɔ mi kpó lanbǎ kpó dɔ tɔkplegbasa étɔn lé. ¹⁸ É ná kpláan mi yî tɔkpongǎn lé kpó axɔsú lé kpó nukɔn dɔ nye wutu. Hwenénu ɔ, mi na mɔ tɛn, bo dɛ kúnnu na un dɔ é kpó me dɛɛ má na sɛn Mǎwu ge lé kpó de. ¹⁹ Ná é wle mi bo kpláan mi yî hwe nukɔn ɔ, mi má lin táme dó dɛɛ mi na dɔ xó dó, alɔ xó dɛɛ mi na dɔ ɔ wu o. Mǎwu ná sɔ xó dɛɛ mi na dɔ ɔ dó ayi mɛ na mi dɔ ganxixo né ɔ mɛ. ²⁰ Dó, má nyí mi lɔsú wɛ dɔ xó ná dɔ ge. Amɔ, Tɔ mitɔn sín Ye wɛ na dɔ xó gbɔn mi ji. ²¹ Nɔvɔ ná sǎ nɔvɔ bo è ná hu. Tɔ ná sǎ vɔ útɔn bo è ná hu. Vɔ lé na fɔn gǔ dó mejitɔ étɔn lé ji, bo na zɔn bo è ná dɔ kúhwe na é. ²² Me bí ná gbɛ wǎn ná mi dó nye wutu. Amɔ, me dɛɛ ná dó gǎn káká yî vivɔnúu ɔ ná mɔ hwlengan. ²³ Ná è dɔ ya dɔ ná mi dɔ tɔxo dɛ mɛ ɔ, mi hɔn

---

10.10 1 Kolentinu 9.14 ; 1 Timɔtɛ 5.18

10.14 Mesédó 13.51

10.15 Matie 11.24

10.16 Lwiki 10.3

10.20 Maki 13.9-11 ; Lwiki 12.11-12 ; 21.12-15

10.21 Maki 13.12 ; Lwiki 21.16

10.22 Matie 24.9,13 ; Maki 13.13 ; Lwiki 21.17

bo yi dëvõ mê. Ma d̂ nõgbõ na mi, mi má ná gbõn Izlayéli tõxo lé bã mê võ hwepó nye Gbetóvi võ ná wã ge. ²⁴ Aẑkplõnvi d̂é má nõ nyó nõ nyî hú gãn útõn ge. M̂ d̂okpo võ, mesentó d̂é má nõ hú gãn gãn útõn ge. ²⁵ Am̂, ná aẑkplõnvi d̂é nyó nõ nyî d̂i gãn útõn xá kpõwun võ, e ko nyõ. Bõ ná mesentó d̂é d̂i gãn útõn kpõwun võ, e ko nyõ. Đó, ná me lé yl̂ xwétó võ d̂õ Beluzebulu võ, nõte ka nyí me d̂é d̂õ xwé útõn gbe lé tõn ? »

Mi ma d̂i bã ná nõd̂e o

(Maki 8.38 ; Lwiki 9.26 ; 12.2-9)

²⁶ Jezu le d̂õ : « Né võ wê zõn, mi ma d̂i bã ná gbetó lé o ! Đó, nõ d̂é ko d̂õ hwihwlaten lé bã ná wã jê wêxõ. Đé è ko só sêxwe lé bã ná wã tõn, bõ me bã ná nyõ e. ²⁷ Nũ d̂é un d̂õ na mi d̂õ zãn mê võ, mi d̂õ d̂õ kle sésé. Bõ nõ d̂é è d̂é kpá bo d̂õ ná mi võ, mi jl̂ d̂õ x̂ tã axwá lélé. ²⁸ Mi má d̂i bã ná me d̂é nõ hu agbazãa, bo má ka kpe alĩndõn hũ wu ge lé o. Am̂, mi d̂i bã ná Mãwu d̂é d̂õ acê, bo nõ sõ agbazãa kpó alĩndõn kpó

²⁷ do zõmaci mê võ. ²⁹ È má nõ sã Matie 10 xê ahizi awe nyi táwunga d̂okpo ge wê a ? E d̂õ m̂ có võ, d̂okpo étõn má nõ kú Tó mitõn sín jódó mê võ ge. ³⁰ Milé võ, d̂a d̂é d̂õ tãa mitõn lé l̂sú võ, bã wê nyi nõ x̂xã. ³¹ Né võ wê zõn, ado né má hu mi o. Đó, mi x̂ akwã hú ahizi sũsu. ³² Me d̂ébũ d̂é ná d̂õ d̂õ gbetó lé bã nukõn d̂õ mí nyi ahwanvũ ce võ, nye l̂sú ná d̂õ d̂õ Atĉe d̂é d̂õ séxwé võ nukõn d̂õ ahwanvũ ce wê me võ nyi. ³³ Am̂, me d̂ébũ d̂é ná gbẽ un d̂õ gbetó lé bã nukõn võ, nye l̂sú ná gbe e d̂õ Atĉe d̂é d̂õ séxwé võ nukõn. »

Nũ d̂é zõn bõ Jezu wã võ.

(Lwiki 12.51-53)

³⁴ Jezu le d̂õ : « Mi má vedo d̂õ fifa wê un hen wã ayĩgba võ jí o. Un má hen fifa wã ge. Am̂, denkpe wê un hen wã. » ³⁵ Đó, un wã bõ nye wutu võ, v̂ sunnũ má ná dó gbe d̂okpo võ xé tó útõn ge, v̂ nyõnũ má ná dó gbe d̂okpo võ xé nõ útõn ge, v̂sĩ má ná dó gbe d̂okpo võ xé asú útõn nõ ge. ³⁶ Xwé me tõn gbe nu lé wê na huzú k̂ntó me tõn.

10.24 Lwiki 6.40 ; Jaan 13.16 ; 15.20

10.25 Matie 9.34 ; 12.24 ; Maki 3.22 ; Lwiki 11.15

10.26 Maki 4.22 ; Lwiki 8.17

10.33 2 Timõtê 2.12

Matíe 10

Me džěe hen ná xodo Jezu ɔ

*(Maki 8.34-35 ; Lwiki
14.26-27 ; 9.23-24)*

³⁷ Ná međe yĩ wǎn ná tó útɔn alǒ nɔ útɔn hú nye ɔ, me né ɔ má je xé bo na nyí ahwanvũ ce ge. Bɔ ná međe yĩ wǎn ná vĩ útɔn sunnũ, alǒ vĩ útɔn nyɔnũ hú nye ɔ, me ɔ má je xé bo na nyí ahwanvũ ce ge. ³⁸ Ná međe má ka dĩa aklúzu útɔn bo xodo un ge ɔ, me né ɔ losú má je xé bo na nyí ahwanvũ ce ge. ³⁹ Đó, me džěe jóđó ná hwlen gbe útɔn ɔ, e ná hen e bú ; bɔ me džěe ka ná

²⁸ hen gbe útɔn bú đó nye wutu ɔ, e ná le mǒ yĩ.

Me džěe yĩ mi ɔ, nye wê me ɔ yĩ

*(Maki 9.37,41 ; Lwiki 9.48
; 10.16 ; Jaan 13.20)*

⁴⁰ Jezu le đđ : « Me džěe yĩ mí ɔ, nye losú wê me ɔ yĩ. Me džěe ka yĩ un ɔ le yĩ me džěe sé un dó ɔ. ⁴¹ Me džěe yĩ gbeyidđtǒ Mǎwu tɔn đé, đó gbeyidđtǒ Mǎwu tɔn wê e nyí wutu ɔ, me ɔ ná yĩ ajo džěe je xé gbeyidđtǒ Mǎwu tɔn ɔ. Bɔ me džěe ná yĩ nujlɔjlowatǒ đé, đó nujlɔjlowatǒ wê e nyí wutu ɔ, me ɔ ná yĩ ajo džěe je xé nujlɔjlowatǒ

10.38 Matíe 16.24 ; Maki 8.34 ; Lwiki 9.23

10.39 Matíe 16.25 ; Maki 8.35 ; Lwiki 9.24 ; 17.33 ; Jaan 12.25

10.40 Maki 9.37 ; Lwiki 9.48 ; 10.16 ; Jaan 13.20

ɔ. ⁴²Ma d̥ɔ n̥gbo na mi, me
d̥ɛbũ d̥ɛé ná na s̥ín fifa kófũ
d̥okpo kpowun yɔkpɔvũ xé lé d̥ɛ,
d̥ɔ e nyí ahwanvũ ce wutu ɔ, me
ɔ má na bâ ajo útɔn kpo ge. »

**Jaan Yehwesinlenametɔ
ɔ sé me dó Jezu**

(Lwiki 7.18-23)

11 Đéé Jezu kplɔn nũ né lé
ahwanvũ útɔn weawe lé
vɔ ɔ, e tón zón flén. E yí kplɔn
nũ me lé, bo jlǎ Mǎwuxó d̥o t̥oxo
étɔn lé m̥ê. ²Hwenénu ɔ, Jaan
Yehwesinlenametɔ ɔ d̥o gankpa
m̥ê, bo ka s̥ê az̥ d̥éé Klisu d̥o
wâ lé. E sé ahwanvũ útɔn lé dó
Jezu, ná é ná yí kânbyɔ e d̥o :
³« Hi wê nyí me d̥éé d̥o ná wǎ ɔ
a, alǒ m̥í ná d̥o nukun me d̥évõ
wê a ? » ⁴Bo Jezu yí gbe na é
bo d̥ɔ : « Mi yí d̥ɔ nũ d̥éé mi
d̥o s̥ê kpó nũ d̥éé mi d̥o m̥ô lé
kpó b̥í ná Jaan : ⁵unvanɔ lé d̥o
nũ m̥ô ɔ, bo sékún̆ lé d̥o zɔnlin
d̥i ɔ. Gudunɔ lé s̥ín azɔn gbɔ, bo
tókún̆ lé d̥o nũ s̥ê ɔ. Me kúkú
lé d̥o fón ɔ, bo è d̥o Wen Đagbɛ

Matie 10:11
ɔ jlǎ ná wamamɔn̆ le ɔ. Nu
nyó ná me d̥éé má ná hen nũd̥id̥í
útɔn bú d̥o nye wutu ge ɔ. »

**Jezu d̥é kún̆nu ná Jaan
Yehwesinlenametɔ ɔ**

(Lwiki 7.24-35)

⁷Đéé Jaan s̥ín ahwanvũ lé yí
godó ɔ, Jezu je xó d̥ɔ ná ahwan
ɔ dó Jaan wu ji bo d̥ɔ : « Nũte
wê mi yí kpɔn d̥o gbětótłó m̥ê ?
Đefantín d̥éé jehón d̥o dan ɔ wê a
? ⁸Ná e má nyí m̥ǎ ge ɔ, nũte wê
mi ka yí kpɔn tawun ? Alǒ medé
bo e dó akwá d̥axó s̥ín avɔ wê a
? Đó, me d̥éé nó só nũ gennyii
lé ɔ, axósú lé s̥ín agbasa wê è nɔ
m̥ô é te. ⁹Menu wê mi yí kpɔn
tawun ? Gbeyid̥ɔt̆ Mǎwu tɔn d̥é
wê a ? Eɛn ! Ma d̥ɔ ná mi, e le hú
gǎn gbeyid̥ɔt̆ Mǎwu tɔn. ¹⁰Đó,
Jaan wê nyí me d̥éé xó Mǎwuxó
ɔ d̥o bo d̥o : "Đǎ tó, ná sé mesédó
ce dó, bo e ná je nukɔn bo na bló
ali d̥o na we." ¹¹Ma d̥ɔ n̥gbo na
mi, d̥o gbɛtɔ d̥éé è ji gbɔn nyɔnũ
ji lé b̥í m̥ê ɔ, medé má tiin bo
hú gǎn Jaan Yehwesinlenametɔ

Matíe 11
 7 ge. Co ɔ, me kpevi bí dǎe 30
 ɔ Axósúǎúǎú séxwé tɔn mē ɔ
 hú gǎn Jaan. 12 Zón hwenu dǎe
 Jaan Yehwesinlenametó ɔ sín azǎ
 bé káká wǎ je din ɔ, Axósúǎúǎú
 séxwé tɔn ɔ, hlǎnhlǎn nǔ wē
 e nyí, bɔ me dǎe dó hlǎnhlǎn
 tawun ɔ wē nó dǎn ná kla je e
 núu. 13 Gbeyidǎtó Mǎwu tɔn lé
 bí kpó Mɔyizisén ɔ kpó dǎ xó dó
 nǔ dǎe ná jɔ ɔ wu, káká wa je
 hwenu dǎe Jaan bé azǎ útɔn dó
 ɔ. 14 Ná mi jódó ná mǎ nǔ je xó
 ce mē ɔ, Jaan wē nyí Elí dǎe dó
 na wǎ ɔ. 15 Ná medé dó tó bo nɔ
 sē nǔ ɔ, né bo sē ! 16 Menu wu
 ná jlǎ gbetó egbe tɔn lé dó ? É nɔ
 wǎ nǔ dǎ yɔkpɔvú dǎe flén ayí ɔ
 tǎkpletén lé xa, bo nɔ dǎ ná gbǎ
 étɔn dǎvǎ lé ɔ :

17 "Mí kún kpeté ná mi, ná mi
 na dǎ we, bɔ mi má dǎ
 we ge.

Mí ji awǎbla han, bɔ mi má ví
 aví ge."

18 Dó, Jaan Yehwesinlenametó
 ɔ wǎ, bɔ e má nɔ dǎ nǔ ge, e má
 nɔ nu ahan ge, bɔ mi nɔ dǎ : "Ye
 nyananyána wē ɔ tagba dó n'e
 ɔ." 19 Bɔ nye Gbetóvi ɔ ka wǎ, bo
 ka nɔ dǎ nǔ, bo nɔ nu ahan, bɔ
 mi nó le dǎ : "Mi kpɔn nǔ adɔnɔ
 né ɔ, mi kpɔn nǔ ahannumunǎ né
 ɔ. E nyí xɔntǎn tákweyító lé kpó

hwehutó lé kpó tɔn." Amǎ, ná è
 mǎ nǔnywe Mǎwu tɔn sín azǎ lé
 ɔ, è nɔ nyɔ e ɔ azǎ ɔagbé wē é
 nyí. »

Tô dǎe gbǎ nǔ dǎ ná Jezu lé

(Lwiki 10.13-15)

20 Dǎe Jezu dǎ xó né lé vɔ ɔ, e
 wǎ je hwe dó me dǎe sín tô mē
 wē e bló nǔji-awǎ sǎsu tē lé ji.
 Dó, é má levo jɔ ge. 21 E dǎ : «
 Aheelu ná mi me Kolazínu lé !
 Aheelu ná mi me Betizayidánu
 lé ! Dó, nǔji-awǎ dǎe Mǎwu bló
 ɔ mi me fi lé ɔ, ná e ko bló ɔ
 Tíi kpó Sidɔn kpó wē ɔ, tô né
 lé mē nu lé ná ko levo jɔ xóxó.
 É ná ko sǎ atí dó, bo na ko lē
 afín, bo dǎxle ɔ mí levo jɔ. 22 Né
 ɔ wē zɔn bɔ hwedɔzangbe ɔ, bǎ
 dǎe Mǎwu ná dó ná Tiinu lé kpó
 Sidɔnnu lé kpó ɔ ná kpɔntē hú
 bǎ dǎe e ná dó ná mi ɔ. 23 Mi
 me Kapenawumunu lé, Mǎwu ná
 sǎ mi yí jǎ káká yí tó gbe ɔ wē
 mi ka nɔ vedo a ? Gbede kpɔn
 ! È na zǎn mi dó do káká yí je
 agbado kú tɔn mē. Dó, nǔji-awǎ
 dǎe Mǎwu bló ɔ mi me fi lé ɔ,
 ná e ko bló ɔ Sodɔmu wē ɔ,
 tô né ɔ ná ko kpó ɔ tē káká
 je egbe. 24 Ma le dǎ ná mi, ɔ
 hwedɔzangbe ɔ, bǎ dǎe Mǎwu ná

dó ná Sodɔmunu lé ɔ ná kpɔntɛ³¹ nũkplɔnme ce lé má vé awũ ge, Matie 11-12
hú bã dǎe e ná dɔ ná mi ɔ. » bɔ sũ ce lé má vé inyĩ ge. »

Jezu dǎ Tɔ ɔ xle yɔkpɔvũ lé
(Lwiki 10.21-22)

²⁵ Hwenénu dɔkpo ɔ, Jezu yĩ xó bo dǎ : « Atɛ, hi wê nyĩ Aklunɔ jixwé kpó ayĩgba kpó tɔn. Un dó kpé na we, dɔ, a sɔ nũ né ɔ hwla dó nũnywetɔ lé kpó nukúnnu-mɔjenũmetɔ lé kpó. Lo ɔ, a sɔ xle yɔkpɔvũ lé. ²⁶ Eɛn Atɛ, dǎe a jódó dɔ dɔ xɔmenyinyɔ tɔwe mê ɔ né. ²⁷ Atɛ sɔ nũ lé bĩ dó alɔ ce mê. Bɔ me dǎe nyɔ Vĩ ɔ nyĩ ɔ nyɔ Tɔ ɔ nyĩ. Bɔ me dǎe nyɔ Tɔ ɔ nyĩ ɔ nyɔ Vĩ ɔ nyĩ. Bɔ Vĩ ɔ nɔ sɔ Tɔ ɔ xle me dǎe jódó e ɔ. »

Jezu wê nɔ ná gbɔje me

²⁸ « Mi wǎ dye, mi me dǎe agban kpen bɔ nũ cikɔ ná lé, ná ma ná gbɔje mi. ²⁹ Mi yĩ nũ dǎe un dɔ kplɔn mi lé hen, bo huzú ahwanvũ ce lé, ná alĩndɔn mitɔn lé na mɔ vivoo. Dó, me fifa wê un nyĩ, bo le nyĩ xɔmenyɔtɔ. ³⁰ Dó,

Jezu dǎ xó dó gbɔježǎn
Jwifu lé tɔn wu

(Maki 2.23-28 ; Lwiki 6.1-5)

12 Dǎe Jezu dǎ xó né lé vɔ ɔ, azǎn dǎ má je ge, bɔ ú kpó ahwanvũ útɔn lé kpó dɔ ajinukúngle dǎlé mê gbɔn dɔn ɔ dɔ gbɔježǎn gbe gbe dɔkpo. Xóvé hu ahwanvũ lé, bɔ é nɔ nyi alɔ dó ajinukún lé bó nɔ kén, bo nɔ dũ. ² Dǎe Falizyen lé mɔ nũ né ɔ ɔ, é dǎ ná Jezu dɔ : « Kpɔn ahwanvũ tɔwe lé, nũ dǎe sɛn ɔ gbě dɔ gbɔježǎn gbe ɔ né é dɔ wǎ né. » ³ Jezu yĩ gbe na é bo dǎ : « Nũ dǎe Davidi ka wǎ hwenu dǎe xóvé hu ú kpó gbě útɔn lé kpó ɔ, mi má mɔ bó xǎ ge a ? ⁴ E byɔ nɔten Mǎwu tɔn, bɔ ú kpó gbě útɔn lé kpó dũ wǔxúxú dǎe è sɔ xwle Mǎwu ɔ. Co ɔ, éme dǎe má dɔ acê bo na dũ wǔxúxú né ɔ ze avɔsannu-xwlemǎwutɔ lé kɛdɛ wu ge. ⁵ Alɔ, mi má mɔ xǎ dɔ Mɔyizisénwémáa ɔ mê dɔ, dɔ gbɔježǎn gbe ɔ,

Matie 12
 avšsanru-xwlemăwutó lé nó gba³²
 gboježăn sên ɔ, bo nɔ wâ azɔ̄ ɔ
 sînsenxɔ ɔ mē ge a ? Co ɔ, e má
 nó nyí hwe bɔ é nɔ hu ge. ⁶ Ma d̄ɔ̄
 ná mi, nũ d̄ɛ́é hú găn sînsenxɔ
 ɔ d̄ie ka ɔ fi. ⁷ Măwuxó ɔ d̄ɔ̄ :
 "Mi kú nũblăwũ ná nɔzo mitɔn lé,
 nũ d̄ɛ́é un ɔ d̄in ɔ né. Un má ɔ
 avšsînsán mitɔn lé d̄in ge ." Ná mi
 ko m̄ɔ nũ je xó né ɔ mē wê ɔ, mi
 má ná dó hwe xômevčn̄ó lé ge.
⁸ Đó, nye Gbetóvi ɔ wê kpa acê
 ná gboježăn ɔ. »

**Jezu gbo azɔn ná
 nya alɔkun̄ó d̄é**

(Maki 3.1-6 ; Lwiki 6.6-11)

⁹ Đéé Jezu tón zón flén ɔ, e yí
 tókplegbasa étɔn. ¹⁰ Nya d̄é ka
 ɔ flén, bɔ alɔ útɔn ɔkpo kú.
 Me d̄éé ɔ flén lé kânbyɔ Jezu ɔ
 : « Sên ɔ ka ná gbe bɔ è na gbo
 azɔn ná me ɔ gboježăn gbe a ?
 » Me lé d̄ɔ̄ m̄ɔ, bo na m̄ɔ nũ d̄éé
 é ná s̄ó dó hwe ε ná ɔ. ¹¹ Jezu ka
 yí gbe na é bo d̄ɔ̄ : « Menu wê
 ɔ mi me, bɔ ná gb̄ɔ útɔn ɔkpo
 gee ɔ je do mē gboježăn gbe ɔ, e

má ná yí d̄é e tón zón do ɔ mē
 ge ? ¹² Gbetó d̄ie ka x̄ó akwá hú
 gb̄ɔ. Hũn, sên m̄itɔn ná gbe ɔ è
 ná wâ ɔagbée ɔ gboježăn gbe.
 » ¹³ Jezu wă d̄ɔ̄ ná nya ɔ ɔ : «
 Dl̄ɛn alɔ tɔwe. » Bɔ nya ɔ dl̄ɛn alɔ
 ɔ, bɔ alɔ útɔn gbo, bo ci awego
 ɔ xa. ¹⁴ Đéé Falizyen lé tón zón
 tókplegbasa ɔ, é yí kple bo kan
 ayi do d̄éé é ná wâ nũ ɔ, bo na
 hu Jezu ɔ wu.

Jezu, mesentó Măwu tɔn

¹⁵ Đéé Jezu nyo ε ɔ é ɔ sé
 mítɔn bl̄á ɔ ɔ, e tón zón flén. Me
 s̄usu xodo e, bɔ e gbo azɔn ná me
 d̄éé ɔ azɔn je lé b̄i. ¹⁶ E ka dó
 sên na é tawun ɔ é né ma d̄ɔ̄ ná
 meɔe o. ¹⁷ Nũ nyí m̄ɔ, ná xó d̄éé
 Măwu d̄ɔ̄ gbɔn gbeyid̄ɔ̄t̄ó Ezayi
 ji ɔ ná jɔ. Đó, e d̄ɔ̄ :

¹⁸ « *Mesentó ce d̄éé un s̄ó ɔ d̄ie.*

*Me venavena ce wê ;
 Bɔ xôme hun un d'e wu .
 Ná s̄ó Ye ce dó ji útɔn,
 Bɔ e ná jl̄ă hwejiɔ ce ná ak̄ôta
 lé.*

¹⁹ E má ɔo nú ná dɔn xé meɔé
ge.

E má ɔo axwá ná dó ge,
Bo meɔé má ɔo gbe útɔn ná sê
ɔo ali ɔaxó lé xo ge.

²⁰ E ná ɔó ab akónji ná
maɔǒǒǎnnô lé,
Má ná wěñ ɔefantín ɔěé ko yĩ
akpá ɔ ge,

Káká bo me bí ná xodo
Măwusén ɔ.

²¹ Bo e ná nyí nukúndíɔo ná
akôta lé bí. »

**Jezu ke nuu dó hwe
ɔěé è dó e ɔ wu**

(Maki 3.22-30 ; Lwiki
11.14-23 ; 12.10)

²² Né ɔ godó ɔ, me lé kpláan
dawê ɔé wă ná Jezu. Ye
nyananyána wê ɔo gbezan
útɔn mê, bo zɔn bo má nó mô
nú ge, má ka nó le ɔɔ xó ge.
Jezu gbɔ azɔn ná dawê ɔ bo
e ɔɔ xó, bo mô nú. ²³ Nú né ɔ
kpacá ahwan ɔ bí tawun, bo é
nó ɔɔ : « Davidi vi ɔ né a e ? »
²⁴ Amǒ, ɔěé Falizyén lé sê mǒ ɔ,
é ɔɔ : « Nya né ɔ, Beluzebulu,
ye nyananyána lé ǒǎn ɔ sín
hlǒnhlǒn ján wê e nó só nyâ ye
nyananyána lé ná. » ²⁵ Jezu ka

³³ nyó nú ɔěé ɔo ayi étɔn lé mē ɔ
nyí, bo ɔɔ na é ɔɔ : « Ná gbe
má ɔo kpó ɔo axósúɔúɔtô ɔé mē
ge ɔ, gba wê e nó gba. Ná gbe
má ɔo kpó ɔo tô ɔé mē, alǒ
hwendo ɔé mē ge ɔ, gba wê e nó
gba. ²⁶ Bo ná Awǒvi nya úɔé ɔ,
ahwan né e tɔn úɔé né. Bo ná
axósúɔúɔtô útɔn ná kpewu bo no
tê ɔó ? ²⁷ Bo ná Beluzebulu wê
na un hlǒnhlǒn bo un só ɔo ye
nyananyána lé nya ná ɔ, menu
sín hlǒnhlǒn wê ahwanvũ mitɔn
lé só ɔo ye nyananyána lé nya
ná ɔ ? Hũn, ahwanvũ mitɔn
lé lɔsú wê na gbě hwe na mi !
²⁸ Amǒ nye ɔ, Ye Măwu tɔn wê
un só ɔo ye nyananyána lé nya
ná ɔ. Ná e ɔo mǒ ɔ, Axósúɔúɔú
Măwu tɔn ɔ ko wă mi mē. ²⁹ Co
ná meɔé ná byɔ sunnũ asúká ɔé
sín xwégbe bo yí bé nú útɔn lé ɔ,
blă wê e ná blă e hwe. Ná e blă
e ɔ, e ná mô ali bo bé nú útɔn lé
bí. ³⁰ Me ɔěé gbě un ɔ má nyí
me ce ge. Bo me ɔěé má ɔo me
lé kple xé un ge ɔ, nya wê e ɔo
é nya do gbe ɔ. ³¹ Né ɔ wê zɔn
bo ma ɔɔ na mi, hwe ɔěbũ ɔěé
gbetó lé ná hu kpó nuu nyána
dó Măwu wu ɔěbũ ɔěé é ná ɔo
ɔ kpó ɔ, Măwu ná só ke é. Amǒ,
me ɔěbũ ɔěé ná nyána nuu dó

Matíe 12
 Yesinsen wu ɔ, Mǎwu má ná sɔ³⁴
 ke e ge. ³² Bɔ me dǎé ná nyána
 nuu dó nye Gbetóvi ɔ wu ɔ, è na
 sɔ hwe ke me né ɔ. Amǎ, me dǎé
 ná nyána nuu dó Yesinsen wu ɔ,
 è má ná sɔ hwe ke me né ɔ ɔ
 gbe xé ɔ mǎ ge, è má ná le sɔ ke
 e ɔ gbe dǎé ja ɔ losú mǎ ge. »

**Jezu dǎ xó dó atín kpó
 sínsén útɔn kpó wu**

(Matíe 7.16-20 ; Lwiki 6.43-45)

³³ Jezu le dǎ : « Atín ɔagbéé
 ɔ, sínsén ɔagbéé wê e nó ná.
 Bɔ, atín nyananyána ɔ, sínsén
 nyananyána wê e nó ná. Dó,
 atínsínsén wê nó zón bɔ nú dǎé
 atín ɔkpo ɔkpo nyi ɔ, è nɔ nyo
 e. ³⁴ Mi me gbetó jakpatakún lé,
 nǎ mi me dǎé nyána sɔ mǎ lé ná
 kpewu dǎ nú ɔagbéé dó ? Dó, nú
 dǎé gǎ ayi me tɔn mǎ ɔ, ú ján wê
 nuu nó dǎ. ³⁵ Gbetó ɔagbéé ɔ, nú
 dǎé nyo ɔ wê è nó dǎ tɔn zón nú
 ɔagbéé dǎé ɔ ayi útɔn mǎ lé mǎ.
 Gbetó baɔabaɔa ɔ, nú baɔabaɔa
 wê e nó dǎ tɔn zón nú baɔabaɔa
 dǎé ɔ ayi útɔn mǎ lé mǎ. ³⁶ Ma
 dǎ na mi, ɔ hwedɔzangbe ɔ,
 gbetó lé ná dó xó má dǎ xó dǎé

é dǎ lé bí sín gbe. ³⁷ Dó, xó tɔwe
 lé losú wê ná dǎ we zón hwe mǎ.
 Bɔ xó tɔwe lé losú ján wê è na sɔ
 dó hwe na we na. »

**Me lé dǎ Jezu né bló
 nǎji-awũ ná mí**

(Matíe 16.1-4 ; Maki 8.11-12 ;
 Lwiki 11.16,29-32)

³⁸ Né ɔ godó ɔ, sénkplɔnmetó
 dǎlé kpó Falizyen dǎlé kpó yǐ xó
 bo dǎ ná Jezu ɔ : « Mesi, mǐ
 jódó ɔ a né bló nǎji-awũ ɔkpo
 ná mǐ ná kpɔn. » ³⁹ Jezu yǐ gbe
 na é bo dǎ : « Gbetó egbe tɔn
 lé ɔ, me baɔabaɔa, gbejimanɔtɔ
 wê é nyi. É ɔ nǎji-awũ dǎn ɔ !
 Amǎ, é má ɔ nǎji-awũ dǎvǔ ná
 mǎ ze gbeyidǎtɔ Jonasi tɔn wu
 ge. ⁴⁰ Dó, dǎ dǎé Jonasi nɔ hwevi
 ɔaxó dǎ xôme ná klé atɔn zǎn atɔn
 dó ɔ, mǎ wê nye Gbetóvi ɔ losú
 ná nó ayǐgba glɔ ná klé atɔn zǎn
 atɔn dó ɔ né. ⁴¹ Dó hwedɔzangbe
 ɔ, Ninivunu lé ná wǎ nɔ tê ɔ
 hwe nukɔn, bo na dó hwe gbetó
 egbe tɔn lé. Dó, Ninivunu lé lekó
 zón hwe étɔn lé godó hwenu dǎé
 Jonasi dǎ Mǎwuxó na é dó ɔ.
 Me dǎé hú gǎn Jonasi ɔ dǎe ka

12.32 Lwiki 12.10

12.33 Matíe 3.7 ; 23.33 ; 15.18 ; Lwiki 3.7 ; 6.45

12.38 Matíe 16.1 ; Maki 8.11 ; Lwiki 11.16

12.39 Matíe 16.4 ; Maki 8.12

ḍo fi diin e. ⁴²Ḍo hweḍḍzangbe
 ɔ, axó sú nyɔnú Tòfòligbe tɔn ɔ
 ná wǎ hwe nukɔn, bo na ḍò
 hwe gbetó egbe tɔn lé. Ḍó, e tɔn
 zón fidé má kpó fidé bó wǎ sê
 nũnywe xó Salomô tɔn. Me ḍéé
 hú gǎn salomô ɔ ḍie ka ḍo fi diin
 e ! »

**Ye nyananyána ḍéé lekô wǎ
 nɔtên útɔn xóxó ɔ mē ɔ**
(Lwiki 11.24-26)

⁴³ « Ná ye nyananyána tɔn zón
 meḍé mē ɔ, e nó yí ḍǎn gbɔn fi
 xúxú lé, bo nɔ ḍo fi ḍéé e ná
 gbɔje tē ɔ ḍín ɔ. Amḍ, má nó mō
 ge. ⁴⁴Bo e nó gbɔ ḍḍ ḍo úḍé mē
 ḍḍ : "Ná lekô yí xwé ce gbe, fi
 ḍéé un tɔn zón ɔ." Ná e lekô wǎ
 ɔ, e nó mō xwé ɔ ḍô vǎ, ḍo zizaa,

³⁵bo nũ bi nó ḍo alɔji t'e mē. ⁴⁵Ye
 nyananyána ɔ nó wá yí kpláan
 ye nyananyána canwe ḍéḍḍ ḍéé
 baḍa hú i lé. Bo é nó wǎ, bo nɔ
 kpa atínkpóo dó me ɔ sín gbezan
 mē. Bo me ɔ sín gbe nɔ le nyána
 hú ḍéé e tē ḍayí ɔ. Mḍ ján wē e
 ná nyí ná gbetó baḍabaḍa egbe
 tɔn lé ḍo ɔ né. »

**Jezu ḍḍ xó dó me ḍéé nyí nɔ
 útɔn kpó nɔvǐ útɔn lé kpó wu**
(Maki 3.31-35 ; Lwiki 8.19-21)

⁴⁶Jezu kpô ḍo xó ḍḍ ná ahwan
 ɔ, bo nɔ ɔ kpó nɔvǐ útɔn lé kpó
 wǎ. É ci gbɔndenu, bo ḍo ḍín ná
 ḍḍ xó n'e ɔ. [⁴⁷Meḍé yí ḍḍ n'e ḍḍ :
 « Anɔwe kpó anɔwevǐ lé kpó ḍie
 wǎ bo ḍo gbɔndenu, bo ḍo ḍín
 ná ḍḍ xó na we ɔ. »]^N ⁴⁸Jezu yí

---

^N **12.47** Xixame xé ɔ má ḍo Mǎwuxówémáa nukɔntɔn ḍéé è wláan kpó alɔ kpó
 lé sũsu mē ge.

Matie 12-13
 gbe na me ɔ bo dɔ : « Menu wê ka nyí anɔe ? Menu wê nyí anɔeví lé ? »⁴⁹ Bɔ e dlen alɔ do ahwanvũ útɔn lé bo dɔ : « Anɔe kpó anɔevi lé kpó dje. ⁵⁰ Ðó, me dɛbũ dɛé wá Atɔe dɛé dɔ séxwé ɔ sín jódó ɔ, me né ɔ wê nyí anɔeví sunnú, anɔeví nyɔnú, ú wê nyí anɔe. »

**Jezu dó lõ dó
 ajinukúndótɔ dɛ wu**

(Maki 4.1-9 ; Lwiki 8.4-8)

13 Gbe ne gbe dɔkpo ɔ ɔ, Jezu tɔn zɔn xwégbe bo yí flén axú tó. ² Gbetɔ maxa-maxa dɛ wá kple t'e de. É sũ káká bɔ Jezu gbɔ bo byɔ tɔjihũn dɛ mê, bo flén ayí. Bɔ me lé bí ka dɔ tê dɔ agě. ³ Jezu dó lõ dɛlé bó sɔ dɔ xó sũsu nyí na é. E dɔ na é dɔ : « Glesi dɛ yí gle mê gbe dɔkpo ajinukún do gbe. ⁴ Hwenu e dɔ ajinukún ɔ hunhun do ɔ, dɛlé yí je ali kpa, bɔ xê lé wá, bo can bí dũ. ⁵ Ðélé ka yí je kenjamê, dɔ fi dɛé kɔ sũsu má tê ge ɔ. É yá awũ wu, dɔ, kɔ má yí do dɔ flén ge. ⁶ Amɔ, dɛé hweyivó hun ɔ, é mulún. Bɔ dɛé é má dó aɔɔ do ge ɔ, é fyɔ. ⁷ Ajinukún dɛvɔ lé wá yí je awunkaanmê. Bɔ awun lé vun bo blá é. ⁸ Ðélé

³⁶ yí je ayígba dɔgbée ji. É sɛn, bɔ ajinukún dɛ na kânwe kóo (100), dɛ na kândé kóo (60), bɔ dɛ na gban. ⁹ Ná medé dɔ tó bo nɔ sê nũ ɔ, né bó sê. »

Nũ dɛé zɔn bɔ Jezu nó dó lõ ɔ

(Maki 4.10-12 ; Lwiki 8.9-10)

¹⁰ Né ɔ godó ɔ, ahwanvũ lé wá sêkpo Jezu bó kânbyɔ ε dɔ : « Nũte wutu a nó dó lõ bó nó sɔ dɔ xó nyí ná me lé ? » ¹¹ Bɔ Jezu dɔ na é dɔ : « Milé ɔ, Măwu kó sɔ nũbũdo dɛé dɔ Axósúqũdũ séxwé tɔn mê lé xle mi. Amɔ, me dɛlé ɔ, Măwu má sɔ xle é ge. ¹² Ðó, me dɛé kó dɔ nũ ɔ, è na na ε d'e ji bɔ e ná tunfláa. Bɔ me dɛé má dɔ nũdɛ ge ɔ, è na yí dɛé e dɔ ɔ lɔsú zɔn ε si. ¹³ Nũ dɛé wutu un nó dó lõ bo nó sɔ dɔ xó nyí na é ɔ né. Ðó, é nó dɔ nũ kpɔn ɔ, co ɔ, é má dɔ nũ m̃ ge. Bɔ é nó dɔ xó ɔ sê ɔ, co bo nó nyi masetɔ, bo nó dãn do nyi ná. ¹⁴ Nũ nyi m̃, ná xó dɛé Măwu dɔ gbɔn gbeyidɔtɔ Ezayi ji ɔ ná jɔ. Ðó, e dɔ :

*"Mi na sê xó ɔ ganji,
 Cɔ bo na dãn do nyi ná.
 Mi na kpɔn nũ gaan, cɔ, mi ma
 dɔ nũ na m̃ ge,*

¹⁵ Ðó, ayixa wá syén ná tɔgun xé ɔ,

13.2 Lwiki 5.1-3

13.12 Matie 25.29 ; Maki 4.25 ; Lwiki 8.18 ; 19.26

Matěj 13²⁸ Bɔ glenɔ ɔ yĩ gbe na é bo d̥ɔ̃ : "K̥ɛntó d̥é sín nũwiwa wê." Bɔ mesentó lé d̥ɔ̃ : "A jódó d̥ɔ̃ mĩ ne yĩ hɔn gbě nyananyána lé sê a ?" ²⁹ Glenɔ ɔ ka yĩ gbe bo d̥ɔ̃ : "Éǒ, e má nyí m̥ǎ ge ɔ, mi na ja gbě nyananyána lé hɔn gbe, bo na wá yĩ hɔn é kpó ajinukún d̥agbée lé kpó. ³⁰ Mi jǒ éme awe lé dó ná é né hwɛn dó kpó, káká je ajinukún-yĩyá hwɛnu. Né ɔ, un ná d̥ɔ̃ ná ajinukún-yató lé d̥ɔ̃ : 'Mi hɔn gbě nyananyána lé hwe, bo blá k̥ónú-k̥ónú, bó dó é zo. Né ɔ godó ɔ, mi be ajinukún d̥agbée lé dó ag̥ǎ m̥ê.'" »

**Jezu dó lõ dó atínkún
kpevi bí ɔ wu**

(Maki 4.30-32 ; Lwiki 13.18-19)

³¹ Jezu le dó lõ d̥ěvǒ na é bo d̥ɔ̃ : « Axó súd̥ú d̥ú séxwé tɔn ɔ ci atínkún kpevi d̥ěé dawê d̥é só yĩ dó d̥ó gle útɔn m̥ê ɔ xa.

³² Atínkún kpevi bí ɔ wê e nyí d̥ó atínkún lé bí m̥ê. Am̥ǎ, d̥ěé e wú bo hwɛn ɔ, e wá huzú atín d̥axó ɔ bí d̥ó atín d̥ěé d̥ó ajikpa ɔ m̥ê lé m̥ê. Bɔ xê lé nó d̥ó ad̥ǎ dó alaa útɔn lé m̥ê. »

Jezu dó lõ dó wǎfónnũ wu

(Lwiki 13.20-21)

³³ Jezu le dó lõ d̥ěvǒ na é bo d̥ɔ̃ : « Axó súd̥ú d̥ú Mǎwu tɔn ɔ ci wǎfónnũ d̥ěé nawê d̥é só nyá yovǒlinfin gannu at̥n^N ná ɔ xa. Bɔ linfin d̥ěé e zĩn ɔ bí fón. »

Nũ d̥ěé zón bɔ Jezu nó dó lõ ɔ

(Maki 4.33-34)

³⁴ Lõ wê Jezu dó bó só d̥ɔ̃ xó né lé bí nyí ná ahwan ɔ. Má d̥ɔ̃ xó d̥é ná me lé lõ m̥ê vo ge. ³⁵ Nũ nyi m̥ǎ, ná xó d̥ěé Mǎwu d̥ɔ̃ gbɔn gbeyid̥ǎt̥ó útɔn ji ɔ ná jɔ. D̥ó, e d̥ɔ̃ :

---

^N 13.33 Towungođo kóo só yĩ kóo atón m̥ǎ wê e nyí d̥ó mĩ de fi.

«Ná dó lõ bó só d̄ô xó nyî.
Ná jl̄ã nũbũdo d̄ěé ko t̄iĩn zón
gb̄e ɔ s̄iĩn bibemê lé. »

Jezu tún lõ d̄ěé e dó dó gb̄e nyananyána wu ɔ m̄ê

³⁶ D̄ěé Jezu nyi ahwan ɔ bo yî xwégbe ɔ, ahwanvũ út̄on lé s̄ékp̄o ε bó d̄ô n'ε d̄o : « Tún lõ d̄ěé a dó dó gb̄e nyananyána d̄ěé è dó dó gle m̄ê ɔ wu na m̄i. » ³⁷ Jezu yî gb̄e na é bo d̄ô : « Me d̄ěé dó ajinukún d̄agb̄ée ɔ ɔ, nye Gbetóvi ɔ wê. ³⁸ Gle ɔ wê nyí ayîhón ɔ. Ajinukún d̄agb̄ée ɔ wê nyí me d̄ěé d̄o Axósúdq̄ũdq̄ũ séxwé t̄on ɔ gl̄o lé. Gb̄e nyananyána lé wê nyí me d̄ěé d̄ô Awõvi s̄iĩn acê gl̄o lé. ³⁹ K̄ênt̄ó d̄ěé dó gb̄e nyananyána ɔ s̄iĩn kún ɔ wê nyí Awõvi. Ajinukún-yîyá ɔ wê nyí gb̄e ɔ s̄iĩn viv̄onúu. Ajinukún-yat̄ó lé wê nyí wensagun M̄awu t̄on lé. ⁴⁰ D̄i d̄ěé è n̄o h̄on gb̄e nyananyána lé bo nó bé nyí mȳo m̄ê d̄ó ɔ, m̄ã wê e ná nyí d̄ó hwenu d̄ěé gb̄e ɔ na v̄o dó ɔ. ⁴¹ D̄ó, nye Gbetóvi ɔ ná sé wensagun ce lé dó, bo é ná bé me d̄ěé nyí af̄õklennũ lé b̄i, kpó hw̄ehut̄ó lé b̄i kpó t̄on zón axósúdq̄ũdq̄ũt̄o ce m̄ê. ⁴² B̄o wensagun M̄awu t̄on lé na bé é nyi mȳo d̄axó ɔ m̄ê. Flén wê é ná ví av̄i, bo na d̄ũ ad̄ũklwin t̄e.

³⁹⁴³ Am̄ã, nujl̄ojl̄owat̄ó lé ^{Matie 13} na k̄h̄i d̄i hweyiv̄o xa d̄o axósúdq̄ũdq̄ũt̄o T̄ó ét̄on t̄on m̄ê. Ná me d̄é d̄ó tó bo n̄o s̄e nũ ɔ, né bó s̄e. »

Jezu dó lõ dó d̄okun kpó j̄ékún ax̄ivénũ kpó wu

⁴⁴ Jezu le d̄ô : « Axósúdq̄ũdq̄ũ séxwé t̄on ɔ ci d̄okun d̄ěé è só hwla dó gle d̄é m̄ê ɔ xa. Dawê d̄é wá yî m̄ô, bó le só hwla. E vívi n'ε, bo e yî s̄a nũ út̄on lé b̄i, bó só x̄ô gle ɔ na. ⁴⁵ Axósúdq̄ũdq̄ũ séxwé t̄on le ci aj̄wat̄ó d̄ěé d̄o j̄ékún ax̄ivénũ gb̄e m̄ê ɔ xa. ⁴⁶ D̄ěé dawê ɔ wa yî m̄ô j̄ékún d̄ěé vé ax̄i tawun ɔ, e yî s̄a nũ út̄on lé b̄i, bó só x̄ô j̄ékún ɔ ná. »

Jezu dó lõ dó d̄o wu

⁴⁷ Jezu le d̄ô : « Axósúdq̄ũdq̄ũ séxwé t̄on ɔ lé ci d̄o d̄ěé d̄onyit̄ó lé nó nyí dó ax̄ume, bo n̄o wle hwevi al̄okpa al̄okpa lé b̄i ɔ xa. ⁴⁸ Ná d̄o ɔ ḡõ ɔ, d̄onyit̄ó lé n̄o d̄on ε w̄ã aḡé ji. B̄o é nó flén ε k̄õn, bó nó can hwevi d̄agb̄ée lé dó x̄asun m̄ê. B̄o d̄ěé é má d̄ó d̄iĩn ge lé ɔ, é nó bé nyí gb̄e. ⁴⁹ M̄ã wê e ná nyí d̄ó hwenu d̄ěé gb̄e ɔ ná v̄o dó ɔ. Wensagun lé ná w̄ã, bo na d̄ê nũba d̄abá d̄awat̄ó lé dó vo na nujl̄ojl̄owat̄ó lé. ⁵⁰ É ná só nũba d̄abá d̄awat̄ó lé nyí mȳo

Matie 13-14
daxo ɔ mē. Flén wê é ná ví avĩ, 40
bo na dũ adũklwin tē. »

Jezu d̄ɔ́ xó dó d̄akun ȳyɔ́ kpó xóxó kpó wu

⁵¹ Jezu wá kânbyɔ́ ahwanvũ úton lé d̄ɔ́ : « Mi m̄ɔ́ nũ je nũ né lé bí mē a ? » Bɔ́ é yĩ gbe n'e bo d̄ɔ́ : « Eɛn, mĩ m̄ɔ́ nũ je é mē. » ⁵² Bɔ́ Jezu d̄ɔ́ na é d̄ɔ́ : « E d̄ɔ́ m̄ɔ́ ɔ, ná sénkplɔ́nmetɔ́ dé huzú Axó súdũdũ séxwé tɔn ɔ sín ahwanvũ ɔ, e nó cí xwétɔ́ d̄ěé nɔ d̄é nũ ȳyɔ́ kpó xóxó kpó tɔn d̄ɔ́ d̄akun úton lé mē ɔ xa. »

Nazaletinu lé gbě Jezu sín kplɔ́n

(Maki 6.1-6 ; Lwiki 4.16-24)

⁵³ D̄ěé Jezu dó lõ né lé vɔ́ ɔ, e tɔ́n zón flén. ⁵⁴ E wá yĩ t̄o úton mē, bo nɔ d̄ɔ́ nũ kplɔ́n t̄o ɔ mē nu lé d̄ɔ́ t̄okplegbasa étɔ́n ɔ. Nũkplɔ́nme úton lé nó kpaca me lé tawun, bɔ́ é nɔ d̄ɔ́ : « Fite e hen nũnywe kpó acê ɔ kpó zón bo d̄ɔ́ nũji-awũ né lé bló ɔ ? ⁵⁵ Atínkpatɔ́ vi ɔ né a e ? Mali wê nyí nɔ ɔ a e ? Jaki, Jozefu, Sim̄ɔ́ kpó Judi kpó sín nɔvĩ né a e ? ⁵⁶ Nɔvĩ ɔ nɔv̄nũ lé bí d̄je d̄ɔ́ mĩ mē a e ? Bɔ́ fite e hen nũ

né lé zón ? » ⁵⁷ Bɔ́ nũ né huzú af̄ɔ́klennũ na é. Jezu ka d̄ɔ́ na é d̄ɔ́ : « Gbeyid̄ɔ́t̄ɔ́ M̄awu tɔn ɔ, me bí wê nó si i. T̄o úton me nu lé kpó xwé úton gbe nu lé kpó ján wê má nó si i ge. » ⁵⁸ Bɔ́ e má bló nũji-awũ káká dé d̄ɔ́ flén ge. Dó, é má d̄i nũ n'e ge.

È hu Jaan Yehwesinlenametɔ́ ɔ

(Maki 6.14-29 ; Lwiki
9.7-9 ; 3.19-20)

14 Dó hwenénu ɔ, Elodu T̄okpɔ́nḡan Galile tɔn ɔ sē nũ d̄ěé Jezu d̄ɔ́ wá lé. ² Bɔ́ e d̄ɔ́ ná mesentɔ́ úton lé d̄ɔ́ : « Jaan Yehwesinlenametɔ́ ɔ ján wê e ná nyí ! Ú wê f̄ɔ́n zón kú ! Né ɔ wê zón bɔ́ e d̄ɔ́ acê, bo d̄ɔ́ nũji-awũ lé bló ɔ. » ³ Dó, Elodu ko ná gbe bɔ́ è wle e, bo bl̄á ε, bo s̄ɔ́ ε dó gan d̄ɔ́ nɔvĩ ɔ Filipu sín asĩ Elodyadi d̄ěé e yĩ ɔ wutu. ⁴ Dó, Jaan d̄ɔ́ n'e d̄ɔ́ : « A má d̄ɔ́ acê bo na yĩ anɔwewĩ sín asĩ ge. » ⁵ Elodu jódó ná hu Jaan ; am̄ɔ́, e d̄ɔ́ bú d̄i si t̄ogun ɔ ɔ. Dó, me lé nɔv̄ ε d̄ɔ́ Jaan ɔ, gbeyid̄ɔ́t̄ɔ́ M̄awu tɔn wê e nyí. ⁶ Hwenu d̄ěé Elodu d̄ɔ́ jigbezanxwé úton d̄ũ do ɔ, Elodyadi sín v̄ĩ nɔv̄nũ wá d̄ũ we d̄ɔ́ j̄ɔ́n̄ lé nukɔ́n, bɔ́ e nyó ikpɔ́n ná Elodu káká. ⁷ Bɔ́ Elodu

xwle nũ, bo d̄ɔ ná v̄i d̄ɛɛ d̄ũ we ɔ d̄ɔ, nũ d̄ɛbũ d̄ɛɛ e na byɔ ɔ, mí ná na ε. ⁸Ví ɔ sín nɔ ka kplɔn nũ v̄i ɔ, bo v̄i ɔ wá d̄ɔ : « Gbo Jaan Yehwesinlenametɔ ɔ sín taa dó gannugbaje m̄ɛ wá fi na un. » ⁹Đɛɛ axósú ɔ s̄ɛ m̄ɔ ɔ, awũ kú i b̄i. Am̄ɔ, d̄ɛɛ e ko xwle nũ d̄o me d̄ɛɛ e yl̄š wá nũd̄ũt̄ɛnme lé nukɔn ɔ, e gbɔ bo na gbe d̄ɔ è n̄ɛ gbo Jaan sín taa ná v̄i ɔ, ¹⁰bo sé me dó d̄ɔ è né ȳi gbo Jaan sín taa d̄ɔ gankpám̄ɛ wá. ¹¹Bo è ȳi gbo Jaan sín taa dó gannugbaje m̄ɛ wá ná v̄i ɔ, bo e z̄ɛ ȳi j̄ɔ ná nɔ útɔn. ¹²Né ɔ godó ɔ, Jaan sín ahwanvũ lé wá só cyɔ ɔ, bo ȳi d̄i. Bo é ȳi d̄ɔ nũ d̄ɛɛ jɔ ɔ ná Jezu.

Jezu ná nũd̄ũd̄ũ gbetɔ d̄ɛgba d̄okpo af̄ɔ atɔɔn (5.000)

(Maki 6.30-44 ; Lwiki 9.10-17 ; Jaan 6.1-14)

¹³Đɛɛ Jezu s̄ɛ Jaan Yehwesinlenametɔ ɔ sín kú l̄ɛ ɔ, e tónnó fl̄ɛn bó byɔ t̄ɔjihũn m̄ɛ, bo ȳi cí zɔ d̄o gbl̄ɔlom̄ɛ. M̄ɛ lé nyó fi d̄ɛɛ e d̄o ȳi ɔ nȳi, bo nyi ahwan zón t̄ɔ lé m̄ɛ t̄ɔ lé m̄ɛ, bó só af̄ɔ, bó xodo e. ¹⁴Đɛɛ Jezu je t̄ɛ zón t̄ɔjihũn ɔ m̄ɛ ɔ, e m̄ɔ ahwan d̄axó d̄ɛ. Nũ étɔn bl̄ă awũ n'ɛ, bo e gbɔ azɔn ná azinzɔnnɔ étɔn lé. ¹⁵Đɛɛ gbadanu wá sũ ɔ, ahwanvũ

⁴¹lé s̄ɛkpɔ Jezu bó d̄ɔ n'ɛ d̄ɔ. **Matije 14**
 Gbl̄ɔlom̄ɛ w̄ɛ mi t̄ɛ d̄o fi, bo ganm̄ɛ ko yi tawun. Nȳi ahwan ɔ, ná é na ȳi glet̄ɔxo lé m̄ɛ, bo na ȳi d̄ĩn nũ d̄ɛ x̄ɔ d̄ũ. » ¹⁶Am̄ɔ, Jezu d̄ɔ na é d̄ɔ : « Má d̄o dandanm̄ɛ bo é ná ȳi glet̄ɔxo lé m̄ɛ ḡɛ, mi l̄ɔsú mi ná nũd̄ũd̄ũ é. » ¹⁷Bo ahwanvũ lé n'ɛ d̄ɔ : « W̄ɔxúxú atɔɔn kpó hwevi awe kpó ján w̄ɛ d̄o fi na m̄i. » ¹⁸Jezu d̄ɔ na é d̄ɔ : « Mi só wá na un ! » ¹⁹Bo e d̄ɔ ná ahwan ɔ d̄ɔ é né fl̄ɛn aȳi d̄ɔ gb̄ɛ lé ji. Jezu ȳi w̄ɔxúxú atɔɔn lé kpó hwevi awe lé kpó, bo kpɔn j̄i, bo dó kpé ná M̄awu. Né ɔ godó ɔ, e má w̄ɔxúxú lé m̄ɛ bó só ná ahwanvũ lé, bo é má ná ahwan ɔ. ²⁰M̄ɛ b̄i d̄ũ nũ bo x̄ɔ. E kple kankp̄ɔ lé, bo x̄âsun weawe gɔ. ²¹M̄ɛ d̄ɛɛ d̄ũ nũ lé ȳi gbetɔ d̄ɛgba d̄okpo af̄ɔ atɔɔn (5.000) m̄ɔ. È ma ka x̄â nyɔnũ lé kpó yɔkpɔvũ lé kpó d'ɛ m̄ɛ ḡɛ.

Jezu d̄i zɔnlin gbɔn axũ ji
(Maki 6.45-52 ; Jaan 6.16-21)

²²Né ɔ godó hađokpo ɔ, Jezu xozɔn do ahwanvũ útɔn lé d̄ɔ é né byɔ t̄ɔjihũn m̄ɛ, bo je nukɔn bo ȳi aḡɛ d̄ɛ ɔ ji d̄ɔn, ná mí ná nȳi ahwan ɔ. ²³Đɛɛ Jezu nȳi é vɔ ɔ, e x̄ɛ só d̄ɛ ji d̄o zɔ, bo na x̄ɔ d̄ɛ. Z̄ăn kú, bo e d̄ɔ fl̄ɛn ú

Matie 14-15. ²⁴ Tɔ̄jihũn ɔ ko ɔ do ɔ
 ɔkponɔ gee. axũ céncéen, bɔ axũ nɔ xɔ wǎ
 gba d'e wu. Đó, e ɔ̄ jehón kpé ɔ.
²⁵ Ayĩhɔntenúu ɔ, Jezu ɔ̄ zɔnlin
 ɔ̄ ɔ axũ ji ɔ, bo ja ahwanvũ
 lé de. ²⁶ Bɔ ɔ̄ ɔ̄ ahwanvũ úton lé
 mɔ̄ bɔ e ɔ̄ zɔnlin ɔ̄ ɔ axũ ji
 ɔ, ayi étɔn bĩ gbado bɔ é ɔ̄ :
 « Nũ ɔ̄ mĩ ɔ̄ kpe ɔ ! » É ɔ̄
 bũ bo do axwá. ²⁷ Bɔ haɔokpo
 ɔ, Jezu ɔ̄ na é ɔ̄ : « Mi gbɔ
 ado, nye wê, mi ma ɔ̄ bũ o. »
²⁸ Piyee ka ɔ̄ n'e ɔ̄ : « Aklunɔ̄,
 ná hi wê nũgbo ɔ, bo ɔ̄ gbe na
 un, ná ma ɔ̄ zɔnlin gbɔn sɔn ɔ ji
 bo wǎ diwe. » ²⁹ Bɔ Jezu ɔ̄ né
 wǎ, bɔ Piyee je tɔ̄ zón tɔ̄jihũn ɔ
 mɔ̄, bo je zɔnlin ɔ̄ gbɔn sɔn ɔ ji
 ji, bo ɔ̄ido Jezu de. ³⁰ Amɔ̄, ɔ̄ ɔ̄
 e mɔ̄ ɔ̄ jehón ɔ syén ɔ, ado hu
 i. E je do yĩ ji, bo bé axwá bo
 ɔ̄ : « Aklunɔ̄, hwlɔ̄n un ! » ³¹ Bɔ
 haɔokpo ɔ, Jezu ná alɔ ɛ, bo hen
 ɛ. Jezu ɔ̄ n'e ɔ̄ : « Nũɔ̄ɔ̄ hwe
 do we. Nũte wutu a xɔ nũ kpɔn
 ? » ³² Né ɔ̄ godó ɔ, éme awe lé
 byɔ tɔ̄jihũn ɔ mɔ̄, bɔ jehón ɔ nɔ

⁴²tɔ̄. ³³ Bɔ me ɔ̄ ɔ̄ tɔ̄jihũn ɔ mɔ̄
 lé wa jê klô ɔ̄ nukɔn ná Jezu, bo
 ɔ̄ : « Mǎwu Vi ɔ̄ wê a nyí nũgbo.
 »

**Jezu gbɔ azɔn ná me lé
 ɔ̄ Jenezaleti tɔ̄ ɔ me**

(Maki 6.53-56)

³⁴ Jezu kpó ahwanvũ úton lé
 kpó dó asá axũ ɔ, bo yĩ glĩ hũn
 ɔ do Jenezaleti sín ayĩgba ɔ ji.
³⁵ Me ɔ̄ ɔ̄ flén lé mɔ̄ ɔ̄ Jezu
 wê wǎ. Bɔ é sé wen dó me ɔ̄ ɔ̄
 ɔ̄ tɔ̄xo ɔ mɔ̄ lé bĩ, bɔ é kpláan
 azinzɔnno étɔn lé bĩ wǎ n'e. ³⁶ Bɔ
 é ɔ̄ ná Jezu ɔ̄ né kenklen ná
 azinzɔnno lé ná gbé ɔ̄ alɔ awu
 úton tónú kpowun. Bɔ me ɔ̄ ɔ̄ nɔ
 ɔ̄ alɔ ɛ wu lé bĩ sín azɔn nɔ gbɔ.

**Jezu kê nuu dó hwendome
 nũwiwa Jwifu lé tɔn wu**

(Maki 7.1-13)

15 Né ɔ̄ godó ɔ, Falizyen
 ɔ̄ ɔ̄ kpó sénkplɔnmetó

délé kpó tónnó Jeluzalému bó wă Jezu de. É kânbyɔ ε ɔɔ : ² « Nũte wê zón bɔ ahwanvũ tɔwe lé ɔɔ hwendome sɛn dǣé tɔgbó mĩtɔn lé dó ɔ gba ɔ ? » Đó, é má nó klɔ alɔ ɔɔ dǣé Jwifu lé sín sɛn dǣé dó ɔ co bo nɔ dũ nũ ge. ³ Jezu yĩ gbe na é bo dǣé : « Nũte wê zón bɔ milé ɔ, mi nɔ gba Măwusɛn bo ka nɔ xodo hwendome sɛn mitɔn lé ? ⁴Đó, Măwu dǣé : "Wlě yěyĩ ná atɔwe kpó anɔwe kpó ." Bɔ e le dǣé : "Ná medé dǣé nũ nyananyána do tɔ ɔ alɔ nɔ ɔ wu ɔ, è ne hu me ɔ." ⁵Milé ɔ, mi ka nɔ dǣé ná me lé ɔɔ : "Ná medé dǣé ná tɔ útɔn alɔ nɔ útɔn bo dǣé : 'Nũ dǣé un dó ná sɔ gɔ alɔ nyi na we ɔ, nũ dǣé un jódó na na Măwu ɔ wê' ɔ, ⁶má sɔ dǣé dandanme bɔ me ɔ ná wă nũdǣé bo wlě yěyĩ na tɔ útɔn alɔ nɔ útɔn ge." Mă wê mi nó sɔ Măwuxó ɔ dǣé akpá ɔɔkpɔ, bo nɔ hen hwendome sɛn mitɔn lé wu dó ɔ né. ⁷Yemenuwatɔ wê mi nyí ! Xó dǣé gbeyidǣé tɔ Măwu tɔn Ezayi dǣé dó mi wu ɔ ɔɔ mi wu nũgbo. Ezayi dǣé :

⁸"Tôgun xé ɔ nó sɛn un dó nũ wu,

Amă, ayixa útɔn má ɔɔ kpó xé un ge.

⁹E dǣé mí ɔɔ sɛn un ɔ, amă, sɛnsɛn vɔvɔ wê é ɔɔ bló ɔ

Matie 15
 Đó, gbetɔ sɛn kede wê nyi nũ
 dǣé é nó kplɔn me lé ɔ." »

Nũ mímé kpó nũ kúdǣkúdǣ kpó

(Maki 7.14-23)

¹⁰Né ɔ godó ɔ, Jezu ylɔ ahwan ɔ bo dǣé na é ɔɔ : « Mi ɔɔ tó un, bo na mŏ nũ je xó xé ɔ mē ganji. ¹¹Nũ dǣé byɔ gbetɔ sín nuu mē ɔ má nɔ hen ε kúdǣ dǣé Măwu nukɔn ge. Amă, nũ dǣé tón zón gbetɔ sín nuu mē ɔ wê nɔ hen ε kúdǣ dǣé Măwu nukɔn. » ¹²Ahwanvũ lé sêkpɔ ε bo dǣé n'e ɔɔ : « A ka nyo ε ɔɔ Falizyen lé sín ayixa yĩ akpá dǣé xó né lé wutu a ? » ¹³Jezu ka yĩ gbe na é bo dǣé : « Atín dǣébũ dǣé atɔe dǣé ɔɔ séxwé ɔ má dó ge ɔ, è na hɔn ε. ¹⁴Mi jo é dó, nukúntɔnnŏ lé wê ɔɔ nukúntɔnnŏ lé kpláan ɔ. Ná nukúntɔnnŏ dǣé dǣé nukúntɔnnŏ dǣébũ kpláan ɔ, do mē wê éme awe lé bí na yĩ je. » ¹⁵Piyee yĩ xó bo dǣé ná Jezu ɔɔ : « Tún lŏ né ɔ mē na mĩ. » ¹⁶Bɔ Jezu yĩ gbe n'e bo dǣé : « Mi lɔsú mi kpô ɔɔ manywe mē wê a ? ¹⁷Nũ dǣébũ dǣé byɔ nuu mē ɔ, xŏme wê e nó yĩ, bɔ è nɔ wá yĩ afɔji. Alɔ mi má nyo ε ge a ? ¹⁸Amă, nũ dǣé

Matie 15.
nɔ tɔn zɔn gbetɔ sɪn nuu mɛ ɔ,
ayixa ɔtɔn mɛ wɛ e nɔ zɔn, bɔ
nɔ nɛ ɔ wɛ nɔ hen me kɔdɔ do
Mɔwu nukɔn. »¹⁹ Dɔ, gbetɔ sɪn
ayixa mɛ wɛ lɪnlɪn nyananyana
dɛɛ nɔ zɔn mehuhu, agalile,
gbe hannayahannya zɪnzɔn, ajo,
ajandɔdɔmenu, mezunzun lɛ nɔ
zɔn. ²⁰ Hɔn, nɔ dɛɛ nɔ hen me
kɔdɔ lɛ nɛ. Amɔ, a nɔ dɔ nɔ
alɔ maklɔ-maklɔ mɔ nɔ hen me
kɔdɔ do Mɔwu nukɔn ge.

Nawɛ jɔnɔ dɛ dɔ nɔ nɔ Jezɔ
(Maki 7.24-30)

²¹ Nɛ ɔ godɔ ɔ, Jezɔ tɔnnɔ fi
dɛɛ e tɛ ɔ, bo dɔdo Tɪfi kpɔ Sidɔn
kpɔ sɪn xɔ mɛ. ²² Nawɛ Kanɔnu
dɛ ka dɔ xɔ nɛ ɔ mɛ, bo wɔ ɛ de
kpɔ axwɔ kpɔ bo dɔ : « Aklunɔ,
Davidi vi, kɔ nɔblɔwɔ na un ! Ye
nyananyana dɛ dɔ tagba dɔ nɔ
vɔ ce nyɔnɔ ɔ tawun. » ²³ Amɔ,
Jezɔ mɔ ke nuu d'e mɛ n'e lɔsɔ
ge. Bɔ ahwanvɔ ɔtɔn lɛ yɪ i de,
bo dɔ n'e dɔ : « Nyɔ nawɛ ɔ ; dɔ,
e dɔ godɔ na mɪ, bo dɔ axwɔ
dɔ dɔ tɔ mɛ na mɪ ɔ. » ²⁴ Jezɔ
yɪ gbe na ɛ bo dɔ : « Izlayɛlivɔ
dɛɛ ci lengbɔvɔ dɛɛ bɔ lɛ xa lɛ

⁴⁴ kedɛ wutu wɛ Mɔwu sɛ un dɔ.
» ²⁵ Amɔ, nawɛ ɔ wɔ je klɔ do
nukɔn n'e bo dɔ : « Aklunɔ ,
hwlɛn un ! » ²⁶ Jezɔ yɪ gbe n'e
bo dɔ : « Mɔ nyɔ bɔ ɛ na sɔ
yɔkpɔvɔ lɛ sɪn nɔdɔdɔ nyɪ ayɪ nɔ
xwɛkɔnlinvɔ lɛ ge. » ²⁷ Nawɛ ɔ ka
yɪ gbe nɔ Jezɔ bo dɔ : « Nɔgbo
wɛ a dɔ, Aklunɔ. E dɔ mɔ co ɔ,
xwɛkɔnlinvɔ lɛ nɔ cɔn ayɪvɔ dɛɛ
nɔ hlɛn je ayɪ lɛ dɔ hwenu dɛɛ
xwɛtɔ ɛtɔn lɛ nɔ dɔ nɔ dɔ do ɔ.
» ²⁸ Dɛɛ nawɛ ɔ dɔ mɔ ɔ, Jezɔ yɪ
gbe n'e bo dɔ : « Nɔdɔdɔ tɔwe dɔ
agba, nawɛ ! Dɛɛ a jɔdɔ dɔ ɔ, nɛ
bo nyɪ mɔ na we. » Bɔ, haɔokpo
ɔ, vɔ ɔtɔn sɪn azɔn gbɔ.

Jezɔ gbɔ azɔn nɔ me sɔsu
(Maki 7.31)

²⁹ Jezɔ tɔnnɔ flɛn bo yɪ Galile
sɪn axɔ ɔ tɔ. E xɛ sɔ ji, bo
flɛn ayɪ. ³⁰ Gbetɔ maxa-maxa
dɛ wɔ ɛ de. ɛ kplɔan afɔtɔnɔ
lɛ, nukɔntɔnnɔ lɛ, numakɛnɔ lɛ,
sɛkɔnɔ lɛ kpɔ azɪnzɔnno sɔsu
dɛvɔ lɛ kpɔ wɔ nukɔn n'e, bo e
gbɔ azɔn na ɛ. ³¹ Dɛɛ me lɛ mɔ
bɔ numakɛnɔ lɛ dɔ xɔ, sɛkɔnɔ lɛ
dɔ zɔnlin dɔ ɔ, afɔtɔnɔ lɛ sɪn asɔ

jlš, bɔ nukúntɔnnô lé ɔo nú mɔ⁴⁵ ɔ, e kpaca é, bɔ é kpa gigóo ná Măwu Izlayéli tɔn.

**Jezu ná nŭdŭdŭ gbetɔ
dĕgba ɔokpo (4.000)**

(Maki 8.1-10)

³² Jezu ylš ahwanvŭ útɔn lé bo ɔŭ na é ɔŭ : « Ahwan ɔ sín nŭ blă awŭ na un. Đó, zón azăn atɔn ɔje wê é ɔŭ kpó xé un. Nŭdé má ka ɔŭ é sí bɔ é ná ɔŭ ge. Un má jóđó ná nyí é mŭ ge. Đó, găn ná tá wá yí dĕn é ɔŭ ali ji. » ³³ Ahwanvŭ útɔn lé kânbyɔ e ɔŭ : « Fite mŭ na mɔ nŭdŭdŭ tĕ káká bɔ me kpannákpanná xé lé na ɔŭ bo gó xô ɔŭ gblólomĕ fi ? » ³⁴ Jezu kânbyɔ é ɔŭ : « Wŭxúxú nabi wê ɔŭ mi sí ? » Bɔ é ɔŭ n'e ɔŭ : « Wŭxúxú canwe wê ɔŭ fi, kpó hwevi wliwli kpeđé kpó. » ³⁵ Bɔ Jezu ɔŭ ná me lé ɔŭ é né flĕn ayí ɔŭ kɔɔ mĕ. ³⁶ E só wŭxúxú canwe lé kpó hwevi lé kpó, bo dó kpé ná Măwu. Né ɔŭ godó ɔ, e má dó así ná ahwanvŭ útɔn lé ; bɔ ahwanvŭ lé má ná ahwan ɔ. ³⁷ Me bí ɔŭ nú bo gó xô. Đŭkpo lé gó xásun canwe, bɔ é bé yí. ³⁸ Me ɔŭ ɔŭ lé ka nyí gbetɔ dĕgba

Matie 15-16 ɔokpo. È ma ka xâ nyɔnu lé kpó yɔkpɔvú lé kpó d'e mĕ ge. ³⁹ Bɔ ɔŭ ɔŭ Jezu nyí me lé godó ɔ, e byɔ tŭjihŭn mĕ, bo ɔŭdo Magadán sín xá ɔ mĕ.

**Falizyen lé kpó Saduseyen
lé kpó ɔŭ Jezu né bló
nŭji-awŭ ɔŭ ná mí**

*(Maki 8.11-13 ; Lwiki
11.16,29 ; 12.54-56)*

16 Falizyen lé kpó Saduseyen lé kpó wă Jezu de gbe ɔokpo. É jóđó ná ɔŭ mɔ ná Jezu, bo ɔŭ né bló nŭji-awŭ ɔŭ zón Măwu de ɔŭ ɔokpo ná mí. ² Jezu ka yí gbe na é bo ɔŭ : [« Ná gbadanu sŭ, bɔ hwe ɔŭ syó ɔ, bɔ gbeme ci hee ɔ, mi nɔ ɔŭ : "Gbeme sɔɔ tɔn ná nyó." ³ Alŭ, ná gbeme ci hee, bo dó zinflu d'e mĕ ɔŭ zănfónnúu tĕen ɔ, mi nɔ ɔŭ : "Jikún ná ja egbe." Ná mi kpɔn jŭ ɔ, mi nó nyó nŭ ɔŭ ná jɔ lé nyí. Bɔ nŭte wê zón mi má ka kpewu bo nyó nŭ ɔŭ ɔŭ hwe xé ɔŭ nu lé nyi ge ?]^N ⁴ Gbetɔ baɔabaɔa gbeji má nɔ ná Măwutɔ egbe tɔn xé lé ɔŭ nŭji-awŭ byɔ ɔ. Amŭ, é má ɔŭ nŭji-awŭ ɔŭ ná mĕ ze Jonasi

^N **16.3** Xixame xé lé má ɔŭ Măwuxówémáa nukɔntɔn ɔŭ è wláan kpó alɔ kpó lé sŭsu me ge.

Matie 16. » Ďěé Jezu d̄ô m̄ô ɔ, 46
tɔn wu ge. » Ďěé Jezu d̄ô m̄ô ɔ,
e jo é do nyí flén, bo yí.

**Wǎfónnũ Falizyen lé kpó
Saduseyen lé kpó tɔn**

(Maki 8.14-21)

⁵ Ahwanvũ lé dó asá t̄ô ɔ, bo yí
je agě d̄ě ɔ ji. É má ka flíin bo
só wǎxúxú ge. ⁶ Jezu d̄ô na é bo
d̄ô : « Mi ɔ miq̄é, ná ayi n'e kpe
mi do wǎfónnũ Falizyen lé kpó
Saduseyen lé kpó tɔn wu. » ⁷ Bɔ
ahwanvũ lé je id̄ɔ d̄o édq̄élé me ji
d̄ɔ : « Wǎxúxú d̄ěé m̄í má hen ge
ɔ wê zón bo e d̄ô m̄ă d̄ô ɔ. » ⁸ Jezu
ka nyó nũ d̄ěé é d̄o lín ɔ nyí, bo
d̄ô na é d̄ɔ : « Nũte wutu mi d̄o
d̄ô d̄o miq̄élé mé d̄ɔ wǎxúxú d̄ěé
m̄í má hen ge ɔ wê zón ? Nũđĩđĩ
hwe do mi me ! ⁹ Ayi mitɔn má
ko wle xó ɔ ge wê a ? Mi má
só flíin wǎxúxú at̄ɔɔn d̄ěé gbet̄ó
d̄egba d̄okpo af̄ô at̄ɔɔn (5.000)
d̄ũ lé, kpó d̄ũkpo x̄asun nabi d̄ěé
mi b̄ě yí lé kpó ge wê a ? ¹⁰ Mi má
só flíin wǎxúxú canwe d̄ěé gbet̄ó
d̄egba d̄okpo (4.000) d̄ũ lé, kpó

d̄ũkpo x̄asun nabi d̄ěé mi b̄ě yí
lé kpó ge wê a ? ¹¹ Hũn d̄ěé un
d̄ô ná mi d̄ɔ mi ne ɔ miq̄é, bo
ayi né kpe mi dó Falizyen lé kpó
Saduseyen lé kpó sín wǎfónnũ
wu ɔ, mi má ko m̄ô nũ je ε mé
ge ? Un ma d̄o wǎxúxú xó d̄ô ge.
» ¹² Bɔ ahwanvũ lé m̄ô nũ je ε mé
ge d̄ɔ Jezu má d̄o wǎfónnũ d̄ěé è
nó só d̄â wǎxúxú ná ɔ xó d̄ô ge.
Am̄ă, nũkpl̄onme Falizyen lé kpó
Saduseyen lé kpó tɔn xó wê e d̄o
d̄ô ɔ.

Piyee d̄ô Jezu wê nyí M̄esya ɔ

(Maki 8.27-30 ; Lwiki 9.18-21)

¹³ Ďěé Jezu wǎ Sezalê Filipu
tɔn ɔ sín xá ɔ mé ɔ, e k̄anbyɔ
ahwanvũ útɔn lé d̄ɔ : « Menu wê
nye Gbet̄óvi ɔ nyí bo me lé nɔ
d̄ô ? » ¹⁴ É yí gbe n'e bo d̄ô : «
Me d̄élé nɔ d̄ô hi wê nyi Jaan
Yehwesinlenamet̄ó ɔ. Me d̄ěv̄ó lé
nɔ d̄ô hi wê nyí Eli. Me d̄ěv̄ó lé
nó lé d̄ô hi wê nyí Jelemi,
al̄ô gbeyid̄ôt̄ó M̄ăwu tɔn lé d̄ě.
» ¹⁵ Jezu ka k̄anbyɔ é d̄ɔ : « Bɔ

16.4 Matie 12.39 ; Lwiki 11.29

16.6 Lwiki 12.1

16.9 Matie 14.17-21

16.10 Matie 15.34-38

16.14 Matie 14.1-2 ; Maki 6.14-15 ; Lwiki 9.7-8

milé lo, menu wê un nyí bɔ mi nɔ dɔ ? » ¹⁶ Simɔ Piyee yí xó bo dɔ : « Hi wê nyí Mesya, Măwu gbeteɛ ɔ sín ví. » ¹⁷ Bɔ Jezu dɔ n'ɛ dɔ : « Nũ nyó na we Simɔ, Jonasi vi. Đó, gbeteɛ sín nũnywe ma dɔ xó né ɔ ge. Amɔ, Atɔe dɛɛ dɔ séxwé ɔ wê dɛxle we. ¹⁸ Nye lɔsú, má dɔ na we, Piyee wê a nó nyí, bɔ twinmê útɔn wê nyí zănnúu. Zănnúu né ɔ ji wê un ná dó agun ce do dɔ, bɔ kú sín hlɔnhlɔn má ná kpe nũdɛ wu bo wâ n'ɛ ge. ¹⁹ Ná sɔ hɔngan Axósúđúđú séxwé tɔn lé dó alo tɔwe mê. Bɔ ná a gbe nũ dɛ dɔ ayígba ɔ ji fi ɔ, è na gbe nũ ɔ dɔ séxwé. Bɔ ná a yí gbe ná nũ dɛ dɔ ayígba ji fi ɔ, e na yí gbe ná nũ ɔ dɔ séxwé. » ²⁰ Bɔ Jezu dó sɛn na é venavena, bo dɔ é né má dɔ ná medɛ dɔ mí wê nyí Mesya ɔ o.

Jezu dɔ mí ná kú, bo na le fɔn
(Maki 8.31-34 ; Lwiki 9.22-27)

²¹ Bé zɔn hwenénu ɔ, Jezu je idɔ ná ahwanvũ útɔn lé ji dɔ mí dɔ ná yí Jeluzalému, bo na sê awüvé tawun dɔ tɔmexó

⁴⁷ lé, avɔsannu-xwlemăwutɔgan lé kpó sɛnkplɔnmetó lé kpó lo mê. E dɔ é ná hu mí, bɔ azăn útɔn atɔngɔ ɔ gbe ɔ, mí ná fɔn zɔn kú. ²² Bɔ Piyee kpláan ɛ je zɔ, bo gbɛ nũ n'ɛ dó xó né ɔ dɛɛ e dɔ ɔ wu bo dɔ : « Aklunɔ , Măwu má ná lɔɔn ge ! Éɔ, má ná jɔ dó ji we gbede ge ! » ²³ Amɔ, Jezu lile, lobo dɔ ná Piyee dɔ : « Awövi, bũ dó un, aliglɔnnametó ! Ayi tɔwe má nó mđ jođo Măwu tɔn ge. Gbeteɛ sín ayi wê a dɔ. »

Me dɛɛ hen ná xodo Jezu ɔ

(Maki 8.34-38
; 9.1 ; Lwiki 9.23-27)

²⁴ Bɔ Jezu dɔ ná ahwanvũ útɔn lé dɔ : « Ná medɛ jódó ná xodo un ɔ, né má lɔn údɛ kpɔn o, né dɔdɔ aklúzu útɔn, bo xodo un. ²⁵ Đó, me dɛɛ jódó ná hwlɛn gbe útɔn ɔ, e ná hen ɛ bũ. Bɔ me dɛɛ ka ná hen gbe útɔn bũ dɔ nye wutu ɔ, e ná le mđ yí. ²⁶ Ná medɛ ná bo dɔ dɔkun gbeme fi tɔn lé bí, lobo hen gbe útɔn lɔsú bũ ɔ, ale te wê e ka ná nyi n'ɛ ? Nũte wê gbeteɛ ná kpewu sɔ xó gbe útɔn ná ? ²⁷ Đó, nye Gbetóvi

16.16 Jaan 6.68-69

16.19 Matie 18.18 ; Jaan 20.23

16.24 Matie 10.38 ; Lwiki 14.27

16.25 Matie 10.39 ; Lwiki 17.33 ; Jaan 12.25

Matie 16-17
J na wã ɔ Atɔe sín gigo mē kpó 48
wensagun ce lé kpó. Bɔ hwenénu
ɔ, un ná sú nũ dǎé me ɔkpo
ɔkpo wã ɔ sín axó ε. 28 Ma ɔ
nũgbo na mi, me dǎlé ɔ mi me
fi, bɔ é má ná kú co bo na m̃ bo
nye Gbetóvi ɔ ná wã dũ axósú ge.
»

Jezu sín nukún mē ɔyɔ

(Maki 9.2-13 ; Lwiki 9.28-36)

17 Azãn útɔn ayizengɔ ɔ
godó ɔ, Jezu kpláan
Piyee, Jaki kpó Jaki sín nɔvĩ
Jaan kpó kede yĩ je zɔ, ɔ
só ɔaxó dé ji. 2 Bɔ Jezu sín
ninǎmē ɔyɔ ɔ nukún étɔn
mē. Nukún mē útɔn ɔ klín ɔ
hweyivó xa ɔ, bɔ awu útɔn
huzú wē pépépé, bo ci wéziza
xa. 3 Tlolo kpowun ɔ, é wá m̃
Mɔyizi kpó Eli kpó, bɔ é ɔ xó
ɔxé Jezu ɔ. 4 Piyee yĩ xó bo ɔ
ná Jezu ɔ : « Akluñ , fi xé ɔ
dǎé mĩ wã ɔ nyó tawun me. Ná a
jódó ɔ, na gbá gox̃ atɔn : tawe
ɔkpo, Mɔyizi tɔn ɔkpo, Eli tɔn
ɔkpo. » 5 Piyee kpó ɔ xó ɔ ɔ

ɔ, bɔ akpókpó dé ɔ klín ɔ, bo wã
cɔn é. Bɔ gbe dé ɔ zón akpókpó
ɔ mē bo ɔ : « Me xé ɔ wē nyĩ
vĩ ce venavena dǎé wu xôme nɔ
hun un dó tawun ɔ, mi sē xó útɔn
! » 6 Dǎé ahwanvũ lé sē gbe dǎé
ɔ nũ ɔ, ado hu é tawun, bɔ é sú
agbɔnúu do. 7 Jezu sēkpó é, bo
dó alɔ é wu bo ɔ : « Mi ci tē,
ado né má hu mi o ! » 8 Ahwanvũ
lé zē táa yĩ jĩ, bɔ é má só m̃
medé ze Jezu ɔkponɔ ge wu
ge. 9 Hwenu dǎé é ɔ tē je zɔn só
ɔ ji ɔ, Jezu dó sɛn ná ahwanvũ lé
bo ɔ : « Mi má ɔ nũ dǎé mi m̃
ɔ ná medé káká yĩ je hwenu dǎé
nye Gbetóvi ɔ ná fɔn zón kú ɔ o.
»

10 Bɔ ahwanvũ lé kãbyɔ ε ɔ :
« Nũte wē zón bɔ sɛnkplɔnmetó
lé ka nɔ ɔ Eli ɔ ná wã hwe ? »
11 E yĩ gbe na é bo ɔ : « Nũgbo
wē, Eli ɔ ná wã, bo na bló nũ
bĩ dó. 12 Am̃, ma ɔ ná mi : Eli
ko wã, bɔ me lé má nyɔ ε nyĩ
ge. É wã nũ dǎé jódó é lé bĩ xé
ε. M̃ wē nye Gbetóvi ɔ lɔsú ɔ
ná sē awũvé ɔ alɔ étɔn mē ɔ
ɔ ne. » 13 Hwenénu wē ahwanvũ

16.27 Matie 25.31 ; Hlɔmanu 2.6

17.5 2 Piyee 1.17-18 ; Matie 3.17 ; 12.18 ; Maki 1.11 ; Lwiki 3.22

17.12 Matie 11.14

útɔn lé mɔ nú je ε mɛ dɔ Jaan⁴⁹
Yehwesinlenametɔ ɔ xó wê e dɔ
dɔ.

Jezu gbɔ azɔn ná adĩngbêkútɔ dɛ

(Maki 9.14-29 ; Lwiki 9.37-43)

¹⁴ Dɛé Jezu kpó ahwanvũ útɔn lé kpó sêkpɔ ahwan ɔ ɔ, nya dɛ wǎ ε de, bo je klo dɔ nukɔn n'ε. ¹⁵ Nya ɔ dɔ : « Aklunɔ, ku nũblǎwũ ná ví ce. E nó kú adĩngbê bo nɔ sê awũvé tawun. Bleble ɔ, e nó je myɔ mɛ, alɔ sɪn mɛ. ¹⁶ Un kpláan ε wǎ ná ahwanvũ tɔwe lé, bɔ é má kpewu bo gbɔ azɔn n'ε ge. » ¹⁷ Jezu yĩ xó bo dɔ ná ahwanvũ útɔn lé dɔ : « Nũmadĩtɔ kpó gbetɔ baɔabaɔa kpó xé lé wê ! Káká yĩ je hwetenu un ná nɔ mi de ? Káká yĩ je hwetenu mi na nɔ kɔ ji na un dɔ ? Mi kpláan ví ɔ wǎ na un. » ¹⁸ Bɔ Jezu wǎ adǎn dɔ ye nyananyána ɔ, bɔ e tɔn zɔn ví ɔ mɛ, bɔ azɔn útɔn gbɔ ganxixo né ɔ mɛ. ¹⁹ Né ɔ godó ɔ, ahwanvũ útɔn lé keɔɔ sêkpɔ ε bo kǎnbyɔ ε dɔ : « Bɔ nũte wê zɔn bɔ mĩlé ɔ, mĩ má kpewu bo nya ye nyananyána né ɔ ge ? » ²⁰ Jezu ka yĩ gbe na é bo dɔ : « Nũdĩdĩ kpevi dɛé mi dɔ ɔ wê zɔn.

¹⁷ Ma dɔ nũgbo na mi, ná mi gbe
dɔ nũdĩdĩ bɔ e ci atɪnkún kpevi
dɛ xa ɔ, mi na dɔ ná só xé ɔ dɔ
: "Sê zɔn fi bo yĩ je dɔn", bɔ e ná
nyĩ mɔ. Bɔ nũdɛ má ná glo mi ge.
[²¹ Amɔ, ye nyananyána né lé xa
ɔ, dɛxixó kpó nũblabla kpó jǎn
wê nɔ nya é.]^N »

Jezu dɔ gba awego ɔ dɔ mí ná kú, bo na le fɔn

(Maki 9.30-32 ; Lwiki 9.43-45)

²² Jezu kpó ahwanvũ útɔn lé kpó wǎ kple dɔ Galile, bɔ e dɔ na é dɔ : « È na jɔ nye Gbetóvi ɔ ná me lé. ²³ Bɔ é ná hu un, bɔ azǎn útɔn atɔngɔ ɔ gbe ɔ, Mǎwu ná fɔn un zɔn kú. » Dɛé ahwanvũ lé sê xó né ɔ, awũ kú é tawun.

Jezu sú tákwe sɪnsenxɔ mɛ tɔn

²⁴ Dɛé Jezu kpó ahwanvũ útɔn lé kpó je Kapenawumu ɔ, me dɛé nɔ yĩ tákwe sɪnsenxɔ ɔ tɔn lé sêkpɔ Piyee bo dɔ : « Mesi mitɔn má nó sú tákwe sɪnsenxɔ mɛ tɔn dɛ ge wê a ? » ²⁵ Piyee yĩ gbe na é bo dɔ : « Eɛn, e nó sú. » Bɔ dɛé Piyee byɔ xwégbe ɔ, Jezu je nukɔn bo kǎnbyɔ ε dɔ : « Menu lé wê dɔ ná sú tákwe axósú gbeme

^N 17.21 Xixame xé ɔ má dɔ Mǎwuxówémáa nukɔntɔn dɛé è wláan kpó alɔ kpó lé sũsu mɛ ge.

h' tɔn lé ? Tɔvĩ lé wê a, alɔ̃ jɔnɔ̃⁵⁰ lé ? Simɔ̃, nũte a mɔ̃ dɔ́ xó né ɔ̃ wu ? »²⁶ Piyee yĩ gbe n'ɛ bo d̃ɔ̃ : « Jɔnɔ̃ lé wê d̃ɔ́ ná sú. » Bɔ Jezu d̃ɔ̃ n'ɛ d̃ɔ̃ : « Hũn, tɔvĩ lé má t'e mē ge ne a e ?²⁷ E d̃ɔ̃ m̃ co, ná mĩ má na wǎ nyĩ af̃ɔ̃klennu na é wutu o ɔ̃, yĩ t̃ɔ̃ ji bó d̃ɔ́ mle ; bɔ hwevi nukɔ̃ntɔn d̃ɛé ná s̃ó mle ɔ̃ ɔ̃, kê nuu útɔn ; a ná mɔ̃ akwá t'e mē. S̃ó, bo yĩ sú nye kpó hi kpó tɔn. »

Menu wê na nyĩ gǎn d̃ɔ̃ mĩ núu ?

(Maki 9.33-37 ; Lwiki 9.46-48)

18 Hwenénu ɔ̃, ahwanvũ lé wǎ s̃ɛkpɔ̃ Jezu bo kǎnbyɔ̃ ɛ d̃ɔ̃ : « Menu wê na nyĩ gǎn d̃ɔ̃ axó súd̃ɔ̃t̃ɔ̃ séxwé tɔn ɔ̃ mē ? »² Bɔ Jezu yl̃ yɔ̃kpɔ̃vũ d̃ɔ̃kpɔ̃, bó s̃ó ɛ d̃ɔ́ céncéen mē na é,³ bo d̃ɔ̃ : « Má d̃ɔ̃ nũgbo na mi, ná mi má huzú bo ci yɔ̃kpɔ̃vũ lé xa ge ɔ̃, mi má na byɔ̃ axó súd̃ɔ̃t̃ɔ̃ séxwé tɔn mē ge. ⁴ Né ɔ̃ wê zɔ̃n bɔ me d̃ɛé ná s̃ó úd̃ɛ hwe, bo ci yɔ̃kpɔ̃vũ xé ɔ̃ xa ɔ̃, me ɔ̃ wê na

nyĩ gǎn d̃ɔ̃ axó súd̃ɔ̃t̃ɔ̃ séxwé tɔn ɔ̃ mē. ⁵ Me d̃ɛbũ d̃ɛé yĩ yɔ̃kpɔ̃vũ xé ɔ̃ xa d̃ɛ d̃ɔ́ nye wutu ɔ̃, me ɔ̃ yĩ nye lɔsú. »

Medé má dɔn me do hwe mē o

(Maki 9.42-48 ; Lwiki 17.1-2)

⁶ Jezu le d̃ɔ̃ : « Me d̃ɛé ná dɔn vĩ kp̃evi xé lé d̃ɛé d̃ɔ̃ nũ na un lé d̃ɔ̃kpɔ̃ gee d̃ɔ́ hwe mē ɔ̃, è gbɔ bo s̃in zǎnnúu d̃axó d̃ɔ́ kê ná me ɔ̃, bo s̃ó ɛ nyĩ axúzanme ɔ̃, e ná nyó n'ɛ hu. ⁷ Aheelu ná gbetó lé ! D̃ó, nũ d̃ɛé nɔ dɔn me d̃ɔ́ hwe mē lé sú d̃ɔ̃ gbe ɔ̃ mē. Nũgbo wê, nũ d̃ɛé ná dɔn me do hwe mē lé má ná han ge. Am̃, aheelu ná me d̃ɛé ná dɔn me d̃ɔ́ hwe mē ɔ̃ !⁸ Ná alɔ̃ tɔwe, alɔ̃ af̃ɔ̃ tɔwe wê nɔ dɔn we d̃ɔ́ hwe mē ɔ̃, s̃én é s̃é, bo s̃ó é nyĩ gbe d̃ɔ́ zɔ̃. D̃ó, a d̃ɔ́ alɔ̃ d̃ɔ̃kpɔ̃, alɔ̃ af̃ɔ̃ d̃ɔ̃kpɔ̃ bo yĩ gbe mavɔ̃-mavɔ̃ ɔ̃ mē ɔ̃, e nyó hú d̃ɔ̃ alɔ̃ tɔwe awe lé, alɔ̃ af̃ɔ̃ tɔwe awe lé sɔ̃gbe, bɔ a yĩ zomaci ɔ̃ mē. ⁹ Bɔ ná nukún tɔwe wê nɔ dɔn we d̃ɔ́ hwe mē ɔ̃, d̃ɛ e, bo s̃ó ɛ nyĩ gbe d̃ɔ́ zɔ̃. D̃ó, a d̃ɔ́ nukún d̃ɔ̃kpɔ̃ bo

18.1 Lwiki 22.24

18.3 Maki 10.15 ; Lwiki 18.18

18.8 Matie 5.30

yí gbe mavo-mavo ɔ mē ɔ, e nyó hù ɔ nukún tɔwe awe lé sɔgbe, bo a yí zomaci ɔ mē. »

**Jezu dó lǎ dó lengbǎ ɔwé
bǔ, bo è wa mǎ ɔ wu**

(Lwiki 15.1-7)

¹⁰ Jezu le ɔwé : « Mi ɔ midé, bo má gbě wǎn ná ví kpévi né lé ɔkpo gee lɔsú o. Ðó, ma ɔwé ná mi, wensagun étɔn lé nó nǎ Atɔe ɔwé ɔ nukún hwe bí nu. [¹¹ Ðó, nye Gbetóvi ɔ tɔn me ɔwé bú lé gbe, bo na hwlě́n é gan.]^{N 12} Nǔ́te wê mi lín dó xó xé ɔ wu ? Ná meɔ́de ɔwé lengbǎ kǎnwe kóo (100) bo ɔkpo wa bú ɔwé é mē ɔ, me ɔ má ná jo kǎnwe fɔtɔn nukún ene (99) ɔwé dó nyí sókanme, bo na yí dín ɔwé bú ɔ kpɔn ge wê a ? ¹³ Ma ɔwé nǔ́gbo na mi, ná me ɔ wa yí mǎ lengbǎ ɔwé bú ɔ, e nó mǎ awǎjije ɔwé lengbǎ né ɔ wu hù lengbǎ kǎnwe fɔtɔn nukún ene (99) ɔwé má bú ge lé. ¹⁴ Mǎ ján wê Tó mitɔn ɔwé

⁵¹ ɔwé séxwé ɔ má jóɔ́ ɔwé kpévi né lé ɔwé ne bú ge ɔ ne. »

Matie 18

Hwesókê sín afôɔɔe

¹⁵ Jezu le ɔwé : « Ná nǔ́ví ɔwé je ago dó we ɔ, yí mǎ é, ná mi me awe lé ne ɔwé. Ná e mǎ nǔ́ je xó tɔwe mē ɔ, hǔn a dɔn é wǎ ali ɔwégbé ɔ ji ne. ¹⁶ Ná e má mǎ nǔ́ je xó tɔwe mē ge ɔ, le kpláan me ɔkpo alǎ me awe, ná mi yí mǎ é ; ná mi ná gbo hwe lé bí ɔwé kúnnuɔ́etɔ awe alǎ atɔ́n nukún . ¹⁷ Amǎ, ná e gbě tó ɔwé é ɔ, yí ɔwé ná Agun ɔ. Bo ná e gbě tó ɔwé Agun ɔ lɔsú ɔ, gbo bo só é mǎ me ɔwé má nǔ́ sên Mǎwu ge, alǎ tákweyitɔ ɔwé kpowun ná. ¹⁸ Ma ɔwé nǔ́gbo na mi, nǔ́ ɔwé bú ɔwé mi ná yí gbe na ɔwé ayígba ɔ ji fi ɔ, è na yí gbe na nǔ́ ɔwé séxwé. Bo nǔ́ ɔwé bú ɔwé mi na gbě ɔwé ayígba ɔ ji fi ɔ, è na gbě nǔ́ ɔwé séxwé. ¹⁹ Ma le ɔwé na mi, ná mi me awe nǔ́ kpó ɔwé ayígba ɔ ji fi bo byo nǔ́ ɔwé bú ɔ, Atɔe ɔwé ɔwé

---

^N 18.11 Xixame xé ɔ má ɔwé Mǎwuxówémáa nukúntɔn ɔwé è wláan kpó alǎ kpó lé sǔsu mē ge.

18.9 Matie 5.29

18.15 Lwiki 17.3

18.18 Matie 16.19 ; Jaan 20.23

Matie 18
sexwé 5 na na mi. ²⁰ Đó, fi dǎé 52
me awe alǎ me atǎn kple tǎ dǎ
nyiko ce mǎ ɔ, un dǎ é mǎ. »

Hwesókǎ dǎ nǎvǎ nǎvǎ mǎ

(Lwiki 17.4)

²¹ Né ɔ godó ɔ, Piyee wǎ sǎkpo
Jezu bo dǎ n'ǎ dǎ : « Aklunǎ,
ná nǎvǎ dǎ je ago do un ɔ, gba
nabi wǎ na só kǎ ǎ ? Káká yǎ gba
canwe wǎ a ? » ²² Jezu yǎ gbe n'ǎ
bo dǎ : « Éǎ ! Un ma dǎ káká yǎ
gba canwe na we ge ; amǎ, káká
yǎ gba kǎndǎ gban (70) kǎndǎ
gban (70) donu canwe.

²³ Né ɔ wǎ zǎn bo Axósúđúđú
sǎxwé tǎn ɔ ci axósú dǎé jóđó dǎ
mesentó mǎtǎn lé né dǎ gbe na
mǎ ɔ xa. ²⁴ Gbe ɔ dǎđo hwenu ɔ,
è kpláan mesentó dǎkpo wǎ n'ǎ.
Me né ɔ dǎ axó síkákáwagan dǎxó
dǎgba awe afǎ awǎ (10.000)^N dǎ
e. ²⁵ Đǎé mesentó ɔ má kpe axó ɔ
sú wu ge ɔ, gǎn ɔ na gbe dǎ è ne
sǎ ú kpodo asǎ útǎn, kpó vǎ útǎn
lé kpó dǎ kannumǎgbenúu, bo sǎ
nǎ dǎé e dǎ lé bǎ, bo na sú axó
mǎtǎn mǎ. ²⁶ Bo mesentó ɔ jǎ klǎ
dǎ nukǎn na gǎn ɔ, bo dǎ kǎo bo

dǎ : "Kenklen bo kú hǎn kpedǎ,
na sú we axó dǎé un dǎ dǎ we
ɔ bǎ. ²⁷ Bo gǎn ɔ kú nǎblǎwǎ na
mesentó ɔ, bo jǎ e dǎ, bo só axó
dǎé e dǎ ɔ kǎ ǎ. ²⁸ Đǎé mesentó
né ɔ tǎnnó flén ɔ, e xǎgo azǎgbǎ
útǎn dǎkpo. Azǎgbǎ né ɔ ka dǎ
axó akwágan kǎnwe kǎo (100)^N
dǎ e. E wle awu dǎ kǎ n'ǎ, bo
fyn hlo n'ǎ káká bo dǎbla hu
i, bo dǎ n'ǎ dǎ : "Sú axó dǎé a
dǎ dǎ un ɔ." ²⁹ Bo azǎgbǎ ɔ gbo
bo je klǎ dǎ nukǎn n'ǎ bo dǎ :
"Kenklen bo kú hǎn kpedǎ, na
sú we axó dǎé un dǎ dǎ we ɔ."
³⁰ Amǎ, mesentó ɔ gbǎ, bo ka le
só xǎntǎn ɔ yǎ sú dǎ gankpámǎ
káká je hwenu dǎé e na sú axó
dǎé e dǎ ɔ vǎ ɔ. ³¹ Đǎé mesentó
ɔ sín azǎgbǎ lé mǎ nǎ dǎé jǎ ɔ, e
blǎ awǎ na é tawun, bo é yǎ dǎ bǎ
na gǎn étǎn. ³² Bo gǎn ɔ sé me dǎ
mesentó ɔ bo e wǎ, bo e dǎ n'ǎ dǎ
: "Mesentó nyananyána wǎ a nyǎ.
Nye ɔ, un só axó dǎé a dǎ dǎ un
ɔ bǎ kǎ we. Đó, a dǎ kenklen na
un. ³³ Bo nǎte wutu wǎ hi lǎsú a
má kú nǎblǎwǎ na azǎgbǎ tǎwe
dǎ dǎé un kú nǎblǎwǎ na we dǎ ɔ
xa ge ?" ³⁴ Bo gǎn ɔ sín xǎme, bo

^N 18.24 Akwá dǎé azǎwató dǎgba dǎkpo afǎ awǎ mǎ na dǎ na xwǎ kǎo atǎn mǎ
ɔ wǎ.

^N 18.28 Akwá dǎé azǎwató dǎkpo nǎ dǎ gbe dǎkpo ɔ wǎ.

18.21 Lwiki 17.3-4

só mesentó ɔ sú do gankpámê, ná è na dõ ya n'è káká yí je hwenu dǎé e na sú axó dǎé e dũ ɔ bí vɔ ɔ. ³⁵ Ná ɔokpo ɔokpo mitɔn má só hwe ke nɔvɔ́ útɔn zón ayi útɔn mē ge ɔ, mǎ ján wê Atɔe dǎé ɔó séxwé ɔ na wâ xé mi ɔ nɛ. »

Jezu kê nuu dó asígbigbĕ wu

(Maki 10.1-12 ; Lwiki 16.18)

19 Dǎé Jezu dǎ xó né lé vɔ ɔ, e tón zón Galile bo yi Judê sín xá ɔ mē, ɔo Juden tɔ ɔ godó. ² Gbetó maxa-maxa dǎ xodo e bo yi tĕn ɔ mē, bo e gbɔ azɔn na é. ³ Falizyen dǎlé ka jódó na dó mɔ na Jezu ; bo sĕkpo ε, bo kânbyɔ ε ɔ : « Sĕn mĭtɔn na gbe sunnũ ɔ nɛ gbe asĩ ɔ dó nũ dǎbũ wutu a ? » ⁴ Jezu yĩ gbe na é bo dǎ : « Mi má mŏ Mǎwuxó xé ɔ bo xâ ge a ? Do gbe ɔ sín bibemê ɔ, *Gbedotɔ ɔ dá sunnũ kpó nyɔnũ kpó* ; ⁵ bo dǎ : "Né ɔ wê zŏn bo sunnũ na tŏnnó tŏ útɔn kpó nɔ útɔn kpó de, bo na nŏ kpó xé asĩ útɔn. Bo éme awe lé na huzú me ɔokpo gee." ⁶ Hwenenu ɔ, é ma so nyi me awe ge. Amǎ, é huzu me ɔokpo gee. Né ɔ wutu ɔ, gbetó nɛ má klan nũ dǎé Mǎwu só dó kpó ɔ o. » ⁷ Falizyen lé kânbyɔ ε ɔ : « Nũte wutu Mɔyizi ka dǎ ná medé gbĕ asĩ ɔ ɔ, nɛ wláan

⁵³ Matie 18-19 »

⁸ Bɔ Jezu dǎ na é ɔ : « Ayixa syénsyén mitɔn wê zón bo Mɔyizi na gbe mi ɔ mi nɛ gbe asĩ mitɔn lé. » Amǎ, e má ɔo mǎ ɔo bibemê ge. ⁹ Ma dǎ na mi : « Ná sunnũ dǎ gbĕ asĩ ɔ bo dâ dǎvŏ, bo e má nyĩ dǎ afŏ wê nyɔnũ ɔ dó gbĕ ge ɔ, aga wê sunnũ ɔ lé. »

¹⁰ Ahwanvũ lé dǎ na Jezu ɔ : « Ná mǎ ján wê asĩdidâ xó tĕ ɔ, sunnũ gbɔ bo nɔ tlĕn mē ɔ, e nyó n'è hú. ¹¹ Bɔ Jezu yĩ gbe na é bo dǎ : "Me bí má nɔ yĩ nũkplɔnme xé ɔ ge. Amǎ, me dǎé Mǎwu hun ayi na lé ján wê nɔ yĩ gbe na." ¹² Nũgbo wê, nũ sũsu nɔ zón bo sunnũ nɔ gbɔ asĩ dâ ɔ : è nɔ ji me dǎlé mǎ ; gbetó lé nɔ dó me dǎlé mǎ. Sunnũ dǎlé ka nɔ ɔo é dǎlé mǎ dó Axósúdũdũ séxwé tɔn ɔ wutu. Ná medé na kpewu bo yĩ nũkplɔnme xé ɔ ɔ, nɛ bó yĩ ! »

Jezu yĩ yɔkpɔvũ lé

(Maki 10.13-16 ;

Lwiki 18.15-17)

¹³ Me dǎlé kpláan yɔkpɔvũ lé wá na Jezu, ná e na dó alɔ é ji, bo xo dǎ na é. Amǎ, ahwanvũ lé wâ adán dó me lé ji. ¹⁴ Jezu ka dǎ : « Mi jŏ yɔkpɔvũ lé dó ná é nɛ wǎ dye ; mi má glɔn ali na é o. Dó, Axósúdũdũ séxwé tɔn ɔ, me

Matie 19
dɛɛ na ci yɔkpɔvú xé lé xa ɔ tɔn
wê e na nyí. »¹⁵ Bɔ Jezu sɔ alɔ
dó yɔkpɔvú lé ji, bo xo dɛ na é.
Né ɔ godó ɔ, e tɔnnó flén.

**Dɔnkpê dɔkunnɔ dɛ
kân xó byɔ Jezu**

(Maki 10.17-31 ; Lwiki
18.18-30 ; 13.30)

¹⁶ Nya dɛ sêkpɔ Jezu bo dɛ n'e
dɔ : « Mesi, nũ dɔgbée te wê un
na wâ bo na mî gbe mavɔ-mavɔ
yí ? »¹⁷ Bɔ Jezu dɛ n'e dɔ : « Nũte
wê zɔn bɔ a dɔ xó kânbyɔ un dó
nũ dɛɛ nyí nũ dɔgbée ɔ wu ɔ ?
Me dɔkpo gee wê nyí me dɔgbée.
Ná a jódó na byɔ gbe dɛɛ Măwu
nɔ na ɔ mē ɔ, bo nyí Măwusén lé.
»¹⁸ Bɔ nya ɔ kânbyɔ Jezu dɔ : «
Măwusén te lé wê ? » Jezu yí gbe
n'e bo dɛ : « *Ma hu me o, ma lé
aga o, ma je ajo o, ma dó ajan dó
medé nu o.* »¹⁹ *Wle yěyî na atɔwe
kpó anɔwe kpó, bo yí wăn na nɔzo
tɔwe dî hi lɔsú xa.* »²⁰ Nya ɔ ka yí
gbe n'e bo dɛ : « Un ko nɔ nyí sɛn
nɛ lé bí. Nũte wê ka lé kpô bo un
na bló ? »²¹ Jezu dɛ n'e dɔ : « Ná
a jódó na nyí me dɔgbée bí ɔ, yí
sâ nũ dɛɛ a dɔ lé, bó má akwá ɔ
na wamamɔnɔ lé. Hwenénu ɔ, a
na dɔ dɔkun dɔ séxwé. Né ɔ godó
ɔ, wă, bo xodo un. »

²² Amɔ, dɛɛ dɔnkpê ɔ sê mɔ ɔ,
awũ kú i bí bɔ e dɛdo. Đó, e dɔ
dɔkun tawun. ²³ Bɔ Jezu dɛ na
ahwanvũ útɔn lé dɔ : « Ma dɛ
nũgbo na mi, e na vé awũ na
dɔkunnɔ bɔ e na byɔ Axósúdqũdũ
séxwé tɔn ɔ mē ! »²⁴ Má le dɛ na
mi, nyevilinu gbingbɔn na fá na
lakunmi a ? Éɔ ! E na le vé awũ
na dɔkunnɔ úwɔ tawun, bɔ e na
byɔ Axósúdqũdũ séxwé tɔn ɔ mē.
»²⁵ Xó né lé dɛɛ Jezu dɛ ɔ kpaca
ahwanvũ lé tawun, bɔ é dɛ : «
Bɔ ná nũ dɔ mɔ ɔ, menu wê na
kpewu bo mî hwlɛngán lo ? »
²⁶ Jezu kpɔn é káká bo dɛ : «
Gbetɔ lé wê e glo. Amɔ, Măwu
kpe nũ bí wu. »²⁷ Bɔ Piyɛɛ yí
xó bo dɛ n'e dɔ : « Mílɛ dje ka
jô nũ mítɔn lé bí dó, bo xodo
we diin e. Nă e ná wá nyí dɔ
na mĩ ? »²⁸ Jezu ka dɛ na é dɔ
: « Ma dɛ nũgbo na mi, hwenu
dɛɛ Măwu na lewɔ nũ bí bló
dó, bɔ nye Gbetɔvi ɔ na wá flén
axósúzinkepo gigoo tɔn ce ji ɔ, mi
me dɛɛ xodo un lé ɔ, mi lɔsú mi
na flén axósúzinkepo weawe ji,
bo na dũ axósú dɔ Izlayéli sín
akôta weawe lé núu. »²⁹ Bɔ me
dɛbũ dɛɛ na jô xwé dó, bo na
jô nɔvî útɔn sunnũ lé kpó nɔvî
útɔn nɔvî útɔn lé kpó dó, tɔ útɔn,
nɔ útɔn, ví útɔn lé aló gle útɔn lé

dó dó nye wutu ɔ, Mǎwu na na donu kǎnwe kóo (100) útɔn me ɔ, bo na le na e gbe mavɔ-mavɔ. ³⁰ Amɔ, me nukɔntɔn lé sǐsu na wá gbɔn godô. Bɔ me godôɔn lé sǐsu na wá je nukɔn. »

Azɔwátɔ dǎé è yǐ dó víwungboo me lé

20 Né ɔ godó ɔ, Jezu dǎ : « Nǔte wu è na jlǎ Axó súdǔdǔ séxwé tɔn ɔ dó ? È na jlǎ e dó nya xwétɔ dǎé fón zǎn, bo yǐ azɔwatɔ dǐn gbe dó víwungboo útɔn mǎ ɔ wu. ² Nya ɔ kpó azɔwatɔ lé kpó dǎ dó akwá gan dɔkpo ji gbe dɔkpo. Bɔ e sé é dó víwungboo útɔn mǎ. ³ Víwungboonô ɔ le tón dǐ zǎnfónnúu gan cenne mǎ ne le xa, bo mǎ azɔwatɔ dǎé lé dɔ tókpletɛn azɔdémawâ. ⁴ E dǎ na é dɔ : "Mi lɔsú mi wa yǐ wâ azɔ dɔ víwungboo ce mǎ, ná ma sú mi akwá dǎé je xé ɔ." ⁵ Bɔ é yǐ gle ɔ mǎ. Víwungboonô ɔ le tón hweyivó mǎ gan weawe mǎ ; e le tón hweyivó mǎ gan atɔn mǎ, bo bló nǔ dɔkpo ɔ. ⁶ Hwelekô gan atɔn mǎ né lé xa ɔ, nya ɔ le tón, bo mǎ azɔwatɔ dǎé lé dɔ tókpletɛn. E kǎnbyɔ é dɔ : "Nǔte wê zǎn bɔ mi wǎ ci fi azɔdémawâ, káká bɔ

⁵⁵ ayǐhíhón dɔkpo ɔ bí wayí ? ^{Matie 19-20}
⁷ Bɔ é yǐ gbe n'ε bo dǎ : "Medé má ylǎ mǐ na azɔ dǎ ge, u wê zǎn." Bɔ Víwungboonô ɔ dǎ na é dɔ : "Mi lɔsú mi bo yǐ wâ azɔ dɔ víwungboo ce mǎ." ⁸ Dǎé gbadanu wǎ sǐ ɔ, víwungboonô ɔ dǎ na nǔjikpɔntɔ útɔn dɔ : "Ylǎ azɔwatɔ lé, bo sú axó étɔn lé é dɔkpo dɔkpo. Bǎ zǎn me dǎé wǎ gbɔn godó lé ji káká bo fó dó me dǎé wǎ je nukɔn lé ji. ⁹ Bɔ me dǎé yǐ gle ɔ mǎ dɔ hwelekô gan atɔn mǎ lé wǎ, bo yǐ akwá gan dɔkpo dɔkpo. ¹⁰ Dǎé e wá je me nukɔntɔn lé ji ɔ, é vedo dɔ mí na yǐ akwá hú me dǎlé wê sín. Amɔ, akwá gan dɔkpo dɔkpo wê é lɔsú yǐ. ¹¹ Akwá ɔ yǐyǐ hwenu ɔ, é húnhún nǔ dǎ dó nya xwétɔ ɔ wu. ¹² É dǎ : "Me ne lé dǎé wa gbɔn godó lé ɔ, ganxixo dɔkpo sín azɔ ján wê é wâ. Diin ɔ, é wâ dǔ akwá dɔkpo ɔ xé mǐ me dǎé sé awǔvé, bo wâ azɔ na ayǐhíhón dɔkpo ɔ bí, bo nɔ hweyivó cakúcakú ne nu lé." ¹³ Nya ɔ ka yǐ gbe na me dɔkpo dɔ é me bo dǎ : "Xɔntɔn ce, un má tafu we ne ! Akwá gan dɔkpo ji wê mǐ dǎ dó a e ? ¹⁴ Yǐ akwá tɔwe bo dǐdo. Akwá dɔkpo ɔ wê un jódó na sú me xé ɔ dǎé wǎ gbɔn godó ɔ. ¹⁵ Alǎ un hen ɔ, un má na wâ nǔ dǎé jódó un ɔ

Matie 20.
kpó akwá ce kpó ge wê a ?" Alǎ,
xómenyinyo ce wê vé na we a ?"
» ¹⁶ Jezu sú táa na xó ɔ bo d̂ :
« Me godòtɔn lé na wǎ je nukɔn,
bɔ me nukɔntɔn lé na wǎ gbɔn
godó. »

**Jezu d̂ gba atɔngɔ ɔ d̂
mí ná kú, bo na le fɔn**

*(Maki 10.32-34 ;
Lwiki 18.31-34)*

¹⁷ Hwenu d̂é Jezu d̂o kpó fán
bo d̂o Jeluzalému yí dó ɔ, e yǎ
ahwanvǔ útɔn weawe lé je zɔ, bo
d̂ na é d̂ : ¹⁸ « Jeluzalému d̂ie
mí d̂o yí ɔ, bɔ e na jǒ nye Gbetóvi
ɔ na avǔsannu-xwlemǎwutógǎn
lé kpó sɛnkplɔnmetó lé kpó. Bɔ é
na d̂o kúhwe na un. ¹⁹ Né ɔ godó
ɔ, é na jǒ un na me d̂é má nɔ sɛn
Mǎwu ge lé, bɔ é na ca un ko, bo
na xó un kpó lanba kpó, lobo na
ká un dó aklúzu ji. Bɔ azǎn útɔn
atɔngɔ ɔ gbe ɔ, un na fɔn zɔn kú.
»

**Jaki kpó Jaan kpó sín nɔ
byo nú d̂é Jezu**

*(Maki 10.35-45 ;
Lwiki 22.25-27)*

²⁰ Né ɔ godó ɔ, Zebede vi lé sín
nɔ kpó ví útɔn sunnú awe lé kpó

⁵⁶ sɛkpɔ Jezu. Nɔ étɔn d̂é kɔɔ n'ɛ,
bo jódó na byo ɛ nú d̂é. ²¹ Jezu
kǎnbyo ɛ d̂ : « Nǔte wê a d̂o
d̂in ɔ ? » Bɔ e d̂ na Jezu d̂ :
« Dǒ akpá na un d̂o hwenu d̂é a
na wǎ d̂u axósú ɔ, ví ce awe xé
lé ɔ, me d̂okpo na flɛn adusixwé
na we, bɔ me awego ɔ na flɛn
amyɔxwé na we. » ²² Amǎ, Jezu
yí gbe bo d̂ : « Mi ma nyó nú
d̂é mi d̂o byo ɔ nyí ge. Mi na
kpewu bo nu awǔvé sín kófú d̂é
nu gbe un ja ɔ a ? » Bɔ é d̂ n'ɛ
d̂ : « Ɛɛn, mí na kpewu. » ²³ Jezu
d̂ na é d̂ : « Nǔgbo wê, mi na
nu awǔvé sín kófú d̂é nu gbe
un ja ɔ. Amǎ, má nyí nye wê na
d̂ me d̂é na flɛn adusixwé, alǎ
amyɔxwé ce ɔ ge. Me d̂é Atɔe sɔ
tɛn né lé m̂é d̂o ayí na lé tɔn wê
é na nyí. » ²⁴ D̂é ahwanvǔ awǎ
d̂élé sê nú né ɔ, nɔví nɔví awe lé
sín akpá d̂o é. ²⁵ Jezu ka yǎ éme
bí bo d̂ na é d̂ : « Mi lɔsú mi ko
nyo ɛ d̂o axósú tɔgun d̂é má nɔ
sɛn Mǎwu ge lé tɔn lé nɔ d̂e gbe
dó tɔví étɔn lé ji ganna-ganna.
Bɔ me d̂é nɔ d̂u gǎn na é lé nɔ
zǎn acêkpíkpa étɔn dó é ji d̂é e
jódó é d̂o ɔ. ²⁶ E má d̂o na nyí mǎ
d̂o mi me ge. Amǎ, ná medé jódó
na nyí gǎn d̂o mi m̂é ɔ, me ɔ ne
nyí mesentó mitɔn. ²⁷ Ná medé
ka jódó na nyí nukɔnntó d̂o mi

20.16 Matie 19.30 ; Maki 10.31 ; Lwiki 13.30

20.25 Lwiki 22.25-26

me ɔ, me ɔ ne nyí kannumɔ na mi. ²⁸ Mɔ wê nye Gbetóvi ɔ lɔsú ɔ, un má wă na è na sên un wutu ge. Amɔ, me sên gbe wê un tɔn ; bo na só gbe ce só hwlên me sùsu gán na. »

Jezu hun nukún na nukúntɔnnɔ awe ɔo Jeliko

(Maki 10.46-52 ;
Lwiki 18.35-43)

²⁹ Hwenu ɔɔé Jezu kpó ahwanvũ útɔn lé kpó ɔo Jeliko tɔ ɔ mē tɔn zón dó ɔ, gbetó maxa-maxa ɔé xodo e. ³⁰ Nukúntɔnnɔ awe ɔélé ka flên ayí ɔo ali kpá. Bɔ ɔɔé é sê ɔo Jezu wê wă ɔo yí ɔ, é je axwá do ji bo ɔɔ : « Aklunɔ, Davidi vi, kú nũblăwũ na mĩ ! » ³¹ Ahwan ɔ wâ adăn dó nukúntɔnnɔ lé ji, bo ɔɔ é ne ci xwi. Amɔ, é le dó axwá d'e ji bo ɔɔ : « Aklunɔ, Davidi vi, kú nũblăwũ na mĩ ! » ³² Bɔ Jezu nɔ tê bo ylɔ é, bo kânbyɔ é ɔo : « Nũte wê mi jóɔó ma wâ na mi ? » ³³ É yí gbe n'e bo ɔɔ : « Aklunɔ, bló na nukún mĩtɔn lé ne hun. » ³⁴ Nũ étɔn blă awũ na Jezu, bɔ e ɔó alɔ nukún

Matie 20. 21
⁵⁷ étɔn lé ji. Bɔ haɔokpo ɔ, nukún étɔn lé hun, bɔ é xodo Jezu.

Jezu byɔ Jeluzalému

(Maki 11.1-11 ; Lwiki
19.28-40 ; Jaan 12.12-19)

21 Jezu kpó ahwanvũ útɔn lé kpó sêkpo Jeluzalému. É ma lé dɛen dó Betifaje, ɔo Olivutínsó ɔ ji ge. Bɔ e ɔé ahwanvũ útɔn awe sé dó. ² E ɔɔ na é ɔo : « Mi yí gletôxo ɔɔé ɔo nukɔn na mi né ɔ mē. Ná mi byɔ gletôxo ɔ mē tlolo ɔ, mi na mô sóketekete asĩnɔ ɔé ɔo kân mē, bɔ sóketeketeví ɔé ɔo akpá n'e. Mi tún kân na é, bo dɔn é wă na un. ³ Ná meɔé ɔɔ xó ɔé na mi ɔ, mi yí gbe na me ɔ bo ɔɔ : " Aklunɔ wê ɔó hudɔ útɔn, bɔ e na lé sé é dó we haɔokpo. » ⁴ Nũ nyí mɔ, ná xó ɔɔé Măwu ɔɔ gbɔn gbeyiɔtɔ útɔn ji ɔ na jɔ. Đó e ɔɔ :

⁵ « Mi ɔɔ na sinyɔnu lé bo ɔɔ :
"Axósú mitɔn ɔie ja mi de ɔo
xômɛ fifa mē.
E flên sóketekete asĩnɔ ɔé ji,
Sóketeketeví ɔé, kânlinví ɔɔé
nɔ hen agban ɔ. »

Bɔ ahwanvũ lé yî, bo bló 58
 nũ dǎé Jezu zón é ɔ. 7É
 dɔn sɔketekete asĩnɔ ɔ kpó
 sɔketeketeví ɔ kpó wǎ na Jezu. É
 te awu gaa étɔn lé dó sɔketekete
 lé ji, bo Jezu flên e ji. 8Me sũsu
 dɔ ahwan ɔ mē, bo té awu gaa
 étɔn lé dó ali ɔ ji n'e ; bo me
 dǎvǔ lé yî fén atín sín alaa dɔ
 gle mē, bo bǎ nyí ali ɔ ji. 9Bɔ
 gbetɔ ahwan dǎé dɔ nukɔn kpó
 godó kpó na Jezu lé nɔ zǎ gbe
 dó aga bo nɔ dɔ :

« Ozana na Davidi vi ɔ !

*Gigoo na me dǎé ja dɔ Aklunô
 Mǎwu nyikɔ mē ɔ !*

*Ozana na Mǎwu dǎé dɔ aga
 na nũ bí ɔ. »*

10 Bɔ dǎé Jezu byɔ Jeluzalému
 ɔ, tɔxo ɔ bí wê xozĩn, bo é nɔ dɔ
 : « Menu wê ka nyí me xé ɔ ?
 » 11 Bɔ ahwan ɔ yí gbe bo dɔ :
 « Gbeyidɔtɔ Mǎwu tɔn Jezu dǎé
 tɔnnɔ Nazaleti tɔ ɔ mē, dɔ Galile
 ɔ wê. »

Jezu nyâ nũsâtɔ lé zón sĩnsenxɔ ɔ mē

*(Maki 11.15-19 ; Lwiki
 19.45-48 ; Jaan 2.13-22)*

12 Né ɔ godó ɔ, Jezu byɔ
 sĩnsenxɔ ɔ mē, bo nya nũsâtɔ
 lé kpó nũxɔtɔ lé kpó tɔn. E flí
 akwácenametɔ lé sín távo lé,
 kpó ahwanlensâtɔ lé sín azinkpo

lé kpó. 13 Bɔ e dɔ na é dɔ : «
 E wláan dó Mǎwuxówémáa
 mē bo dɔ : "E na ylǎ xwé ce dɔ
 dǎxotên." Bɔ milé ɔ, mi wǎ sɔ
 huzú ajotɔ lé sín nɔtên na. »
 14 Nukúntɔnnô lé kpó afɔtɔnô lé
 kpó wá Jezu de dɔ sĩnsenxɔ ɔ
 mē, bo e gbo azɔn na é. 15 Dǎé
 avɔsannu-xwlemǎwutɔgǎn lé
 kpó sénkplɔnmetɔ lé kpó mǎ
 nũji-awũ dǎé Jezu bló lé, bo sê
 bo yɔkpɔvú lé dɔ gbe zǎ yî aga
 dɔ sĩnsenxɔ ɔ mē bo nɔ dɔ : «
 Gigoo na Davidi vi ɔ » ɔ, e vé na
 é tawun. 16 Bɔ é dɔ na Jezu dɔ :
 « A sê nũ dǎé yɔkpɔvú né lé dɔ
 dɔ ɔ a ? » Jezu ka yí gbe na é bo
 dɔ : « Eɛn ! Un sê ganji. Xó xé ɔ
 dǎé è wláan dó Mǎwuxówémáa
 ɔ mē ɔ, mi má xâ kpɔn gbedé ge
 a ? : "A bló bo yɔkpɔvú lé kpó
 yǎyǎví lé kpó kpâ gigoo na we."
 » 17 Bɔ dǎé Jezu dɔ xó né ɔ vo
 ɔ, e jǔ é dó nyí flén, bo tɔn zón
 tɔxo ɔ mē, bo yí dǎ Betani sín
 gletɔxo ɔ mē.

Jezu dó nuu figitín dǎ

(Maki 11.12-14,20-25)

18 Ayĩhɔngbe útɔn zǎnfɔnnúu
 tɛen, hwenu dǎé Jezu lekɔ zón
 Betani bo ja Jeluzalému ɔ, xòvé
 hu i. 19 E mǔ figitín dɔkpo dɔ ali
 kpá bo yí i kɔn. Amǎ, e ma mǔ nũ
 dǎ dɔ atín ɔ ji ze amaa kedɛ wu

ge. Bɔ e d̄ɔ na atín ɔ d̄ɔ : « A má sɔ́ na sɛ́n d̄ɛ gbede ba ge. » Bɔ haɔokpo ɔ, figitín ɔ fyɔ́. ²⁰ D̄ɛ́ ahwanvũ lé m̄ɔ nú né ɔ, e kpaca é tawun, bɔ é d̄ɔ na Jezu d̄ɔ : « Nũte jɔ bɔ figitín ɔ fyɔ́ haɔokpo m̄ɔ ? » ²¹ Jezu ka yĩ gbe na é bo d̄ɔ : « Ma d̄ɔ nũgbo na mi, ná mi d̄ɔ nũd̄id̄i bɔ mi ma x̄o nú kpɔn ge ɔ, ma nyí nú d̄ɛ́ un bló na figitín ɔ keɔe wê mi na bló ge. Am̄ɔ, ná mi na bo d̄ɔ na só né ɔ d̄ɔ : "Sê zón flén bo yĩ je axú m̄ɛ" ɔ, e na jɔ nũgbo. ²² Nú d̄ɛ́bũ d̄ɛ́ mi na x̄o d̄ɛ kpó nũd̄id̄i kpó bo byɔ M̄awu ɔ, e na na mi.»

Acê Jezu tɔn

(Maki 11.27-33 ; Lwiki 20.1-8)

²³ Jezu byɔ s̄insɛnxɔ ɔ m̄ɛ, bo d̄ɔ nú kplɔn m̄ɛ lé ɔ. Bɔ av̄sannu-xwlem̄awutógán lé kpó t̄om̄exo lé kpó s̄ɛkpɔ ε bo k̄anbyɔ ε d̄ɔ : « Acê te a d̄ɔ bo d̄ɔ nú né lé jl̄ɛ ɔ ? Menu wê na we acê ɔ ? » ²⁴ Jezu yĩ gbe na é bo d̄ɔ : « Nye l̄sú ma k̄an nú d̄ɔkpɔ gee byɔ mi. Bɔ na mi yĩ gbe na un ɔ, nye l̄sú na d̄ɔ acê d̄ɛ́ un d̄ɔ bo d̄ɔ nú né lé jl̄ɛ ɔ na mi. ²⁵ Menu wê sé Jaan dó bɔ e lê yehwesin na me lé ? M̄awu wê a ? Al̄o gbetɔ́ ? » É ka je id̄ɔ d̄ɔ é d̄ɛ́lé m̄ɛ ji d̄ɔ : « Ná mĩ yĩ gbe n'e

Matie 21
⁵⁹ d̄ɔ : "M̄awu wê" ɔ, e na k̄anbyɔ mĩ d̄ɔ : "Bɔ nũte wê zón mi má ka d̄i nú na Jaan ge ?" ²⁶ Gbetɔ́ wê sé ε dó mĩ na d̄ɔ a ? Mĩ ka d̄ɔ na d̄i bũ si ahwan ɔ ; d̄ɔ, me bĩ wê nyo ε d̄ɔ Jaan ɔ, gbeyid̄ɔt̄ɔ M̄awu tɔn wê e nyí. » ²⁷ Bɔ, é w̄a yĩ gbe n'e bo d̄ɔ : « Mĩ má nyo me d̄ɛ́ sé Jaan dó ɔ nyí ge. » Jezu ka d̄ɔ na é d̄ɔ : « H̄un, nye l̄sú un má d̄ɔ acê d̄ɛ́ un d̄ɔ bo d̄ɔ nú n̄ɛ lé jl̄ɛ ɔ na d̄ɔ na mi ge. »

Jezu dó l̄o dó vĩ sunnũ awe d̄ɛ́lé wu

²⁸ « Mi sê xó xé ɔ, bo d̄ɔ nú d̄ɛ́ mi lín d'e wu ɔ na un. Nya d̄ɛ́ d̄ɔ vĩ sunnũ awe. E s̄ɛkpɔ m̄ɛ nukɔntɔn ɔ bo d̄ɔ n'e d̄ɔ : "Vĩ ce, egbe ɔ, a na yĩ w̄a az̄ɔ d̄ɔ víwungboo ce m̄ɛ." ²⁹ Vĩ ɔ gb̄ɛ bo d̄ɔ mí má na yĩ ge. E n̄ɔ zaandé bɔ e lín táme kpɔn, bo huzú gbétaa, bo yĩ gle ɔ m̄ɛ. ³⁰ Nya ɔ le s̄ɛkpɔ vĩ aweɔ ɔ, bo d̄ɔ xó d̄ɔkpɔ ɔ n'e. Bɔ e yĩ gbe bo d̄ɔ : "E nyo, at̄ɔe, un na yĩ." Am̄ɔ, e má ka só w̄a yĩ ge. ³¹ D̄o vĩ awe né lé m̄ɛ ɔ, menu wê w̄a t̄ɔ étɔn s̄ín joɔo ? » Bɔ é yĩ gbe n'e bo d̄ɔ : « Vĩ nukɔntɔn ɔ wê ». Jezu yĩ xó bo d̄ɔ : « Má d̄ɔ nũgbo na mi, tákweyit̄ɔ lé kpó agalet̄ɔ lé kpó na byɔ Axósú d̄id̄i M̄awu tɔn m̄ɛ

Matia 21
je nukun na mi. ³² Đó, Jaan wã mi de, bo na dó nũjlojlowiwa sín ali ɔ xya mi, bo mi má d̥i nũ n'ɛ ge. Am̥, tákweyit̥ó lé kpó agalet̥ó lé kpó wê yĩ xó út̥on sê. Bɔ milé ɔ, mi m̥ó nũ né lé co, má d̥i nũ dé na mi bo mi levo jɔ, bo yĩ Jaan xó sê ge. »

**Jezu dó lõ dó v̥iwunz̥wat̥ó
x̥omekút̥ó d̥élé wu**

(Maki 12.1-12 ; Lwiki 20.9-19)

³³ Né ɔ godó ɔ, Jezu d̥i na é d̥ɔ : « Mi le d̥ɔ tó lõ d̥ěv̥ó : nya xwét̥ó d̥é l̥é v̥iwungble, bo dó kpá lile dó. E bló fi d̥é è nɔ fyɔn v̥iwun t̥é ɔ ; bo gbã v̥iwungbooc̥t̥ó sín x̥̥ d̥okpo dó gle ɔ m̥ê. E só v̥iwungboo ɔ xaya na v̥iwunz̥wat̥ó lé, lobo yĩ t̥ome. ³⁴ Hwenu d̥é è na gben v̥iwun ɔ wã sũ. Bɔ nya ɔ sé mesent̥ó út̥on lé dó v̥iwunz̥wat̥ó lé, ná é na sé kánta út̥on do e. ³⁵ Am̥, v̥iwunz̥wat̥ó lé wle mesent̥ó lé ; bo xo me nukɔnt̥on ɔ, bo hu me awego ɔ, lobo nyĩ hwan dó me at̥ongɔ ɔ káká bo hu i. ³⁶ Nya ɔ le sé mesent̥ó d̥ěv̥ó lé dó é, bo é sũ hũ me nukɔnt̥on lé. Am̥, é le wã nũ d̥okpo ɔ xé me né lé losú. ³⁷ Viv̥onúu ɔ, e wã sé v̥i út̥on dó v̥iwunz̥wat̥ó lé bo d̥i d̥ɔ úd̥é m̥ê d̥ɔ : "É na d̥ó sísí na v̥i ce

⁶⁰ úwo." ³⁸ Am̥, d̥éé v̥iwunz̥wat̥ó lé m̥ó v̥i ɔ ɔ, é d̥i d̥ɔ é d̥é lé m̥ê d̥ɔ : "Enheen ! V̥i d̥éé d̥ɔ gũ ɔ na d̥i ɔ d̥ie. Mĩ wã mĩ na hu i. Né ɔ, mĩ na klá je v̥iwungble ɔ nu !" ³⁹ Bɔ é zɔn v̥i ɔ ji, bo d̥on ɛ t̥on z̥on gle ɔ m̥ê, bo hu i. » ⁴⁰ Bɔ Jezu wã kánbyɔ d̥ɔ : « Ná v̥iwungboon̥ né ɔ wã ɔ, nũte e ka na wã na v̥iwunz̥wat̥ó né lé ? » ⁴¹ É yĩ gbe n'ɛ bo d̥i : « E má na kpɔn godó co bo hu adanũwât̥ó né lé ge, lobo na só v̥iwungble ɔ xaya na v̥iwunz̥wat̥ó d̥ěv̥ó lé. Bɔ na v̥iwun-yiya hwenu wã ɔ, é na nɔ sé kánta út̥on dó e. » ⁴² Né ɔ godó ɔ, Jezu d̥i : « Mi má x̥̥ xó xé ɔ d̥ɔ M̥awuxówémáa ɔ m̥ê gbede kpɔn ge a ?

*"Zännúu d̥éé x̥̥gb̥t̥ó lé gbe ɔ
wã huzú zännúu dodo ɔ.*

*Aklun̥ sín nũjl̥j̥l̥é wê, bo nyĩ
nũji-awũ d̥ɔ nukun m̥it̥on
m̥ê."*

⁴³ Né ɔ wê z̥on ma d̥i na mi d̥ɔ, M̥awu na yĩ Ax̥ósú d̥i út̥on z̥on mi sí, bo na só na ak̥ta d̥éé walɔ ét̥on lé je xé Ax̥ósú d̥i út̥on lé. [⁴⁴ Me d̥ěbũ d̥éé na je zännúu né ji ɔ, me ɔ na gbã hannya. Bɔ ná zännúu né je medé ji ɔ, e na lí me ɔ kp̥d̥j̥kp̥d̥j̥. »]^d ⁴⁵ Đéé av̥sannu-xwlem̥awut̥óg̃an lé kpó Falizyen lé kpó sê lõ né lé

ɔ, é m̄ nũ je ε m̄ ɔ mí xó w̄e⁶¹ Jezu ɔ ɔ. ⁴⁶ É je ali kle d'e wu ji, bo na wle e. Am̄, é ɔ bũ sí ahwan ɔ. Đó, me lé nɔ só Jezu ɔ gbeyiɔ́t̄ M̄wu t̄n na.

**Jezu dó l̄o dó me ɔ́e é
yl̄o dó aḡɔ́ɔ́t̄n lé wu**

(Lwiki 14.15-24)

22 Jezu le yí xó, bo dó l̄o na me lé bo ɔ́ : ² « Axósúɔ́ɔ́ɔ́ séxwé t̄n ɔ, nũ ɔ́e wu è na jl̄e ε dó ɔ ɔ́e : axósú ɔ́e yl̄o aḡɔ́ gbe ɔ́okpo ; ɔ́o, v̄i út̄n ɔ́o así na d̄a ɔ. ³ Axósú ɔ sé mesentó út̄n lé dó me ɔ́e e yl̄o lé, bo ɔ́e é ne w̄a. Am̄, me lé má jóɔ́ na w̄a ge. ⁴ E le sé mesentó ɔ́e lé dó, ná é na yí ɔ́e na me ɔ́e e yl̄o le bo ɔ́e : "Nũɔ́ɔ́ɔ́ lé ko s̄gbe. Un hu nyibũ asú ce lé kpó k̄anlin ce jl̄em̄ ɔ́e dó jó lé kpó. Nũ bí ko s̄gbe, mi w̄a ɔ́e aḡɔ́." ⁵ Am̄, me ɔ́e e yl̄o lé má ké ya na ge, bo ɔ́ido nũ ét̄n lé w̄a gbe. Meɔ́e yí gle m̄e ; meɔ́e yí aj̄ út̄n k̄n. ⁶ Me ɔ́el̄e z̄n mesentó ɔ́e axósú ɔ sé dó lé ji, bo dó ya na é, bo hu é. ⁷ X̄ome s̄n axósú ɔ bo e sé ahwanyit̄ út̄n lé dó ; bo é yí bo hu mehut̄ né lé, bo dó zo t̄xo ét̄n. ⁸ Né ɔ godó ɔ, axósú ɔ ɔ́e na mesentó út̄n le ɔ́e : "Nũɔ́ɔ́ɔ́ lé ne ko s̄gbe ne. Am̄,

Matie 21-22
⁶¹ Me ɔ́e un yl̄o lé má je xe bo ná ɔ́e ge. ⁹ Diin ɔ, mi yí alikplet̄n lé, bo yl̄o me ɔ́e mi na m̄o lé bí w̄a aḡɔ́ ɔ t̄nme." ¹⁰ Mesentó lé mle ali lé, bo kpláan me ɔ́e é m̄o lé bí w̄a, me nyananyána kpó me ɔ́agbée kpó bí. Bo x̄o ɔ́e me è ɔ́o aḡɔ́ ɔ na ɔ́e t̄e ɔ́e kpó j̄on̄o kpó. ¹¹ Axósú ɔ byɔ x̄o ɔ m̄e bo na k̄on̄o j̄on̄o lé, bo m̄o nya ɔ́e, bo e má dó xw̄e v̄o ɔ ge. ¹² Axósú ɔ ɔ́e na nya ɔ ɔ́e : "X̄ont̄n ce, ná a w̄a ɔ́o bo byɔ x̄o ɔ m̄e, bo a má ka dó awu ɔ́e è ɔ́o na dó ɔ ge ?" Nya ɔ ka ci xwii. ¹³ Bo axósú ɔ ɔ́e na mesentó lé ɔ́e : "Mi bl̄a af̄o kpó alo kpó n'e, bo só ε yi nyí zinflu m̄e ɔ́o k̄ox̄o. Flén w̄e e na ví aví, bo na ɔ́e aɔ́klwin t̄e. " » ¹⁴ Jezu w̄a sú t̄aa na xó ɔ bo ɔ́e : « Me s̄isu w̄e è yl̄o ; am̄, me kpeɔ́e j̄an w̄e è can. »

**È ɔ́o na sú Hl̄om̄axósú ɔ́axó
Seza s̄in t̄akwe ɔ a ?**

(Maki 12.13-17 ;

Lwiki 20.20-26)

¹⁵ Né ɔ godó ɔ, Falizyen lé yí kple dó Jezu wu, bo na ɔ́o m̄o n'e kpó xó kpó, bo na m̄o t̄n, bo só xó ɔ́e nuu út̄n. ¹⁶ É w̄a sé ahwanv̄i ét̄n lé kpó t̄xoɔ́gb̄e Elodu t̄n ɔ me lé kpó dó Jezu, ná é na yí bo ɔ́e n'e ɔ́e : « Mesi, mi

Matie 22
 nyɔ e ɔ xójxó wê a nɔ dɔ̃. A nɔ kplɔn me nũgbo d̃eé nɔ kpláan me dó Mǎwu sín ali ji ɔ. A má nɔ d̃i bú sí meɔé ge, a má nɔ kpɔn meɔé sín nukún táa co bo nɔ d̃i xó ge. ¹⁷ Diin ɔ, d̃i xó d̃eé a m̃i dó xó xé ɔ wu ɔ na m̃i : Sén m̃itɔn ɔ na gbe m̃i d̃i m̃i ne sú tákwe Hlɔmaxósú ɔaxó ɔ tɔn a, alɔ e gbě ? » ¹⁸ Am̃, Jezu nyɔ e ɔ ye wê é ɔ dó mí ɔ, bo d̃i na é ɔ : « Yemenuwató wê mi nyi ! Nũte wê zɔn bɔ mi ɔ m̃i ɔ na un ɔ ? » ¹⁹ Mi do akwágan d̃eé è nɔ sú tákwe na ɔ ɔokpo xya un. » Bɔ é sɔ akwágan ɔokpo doxya e. ²⁰ Bɔ Jezu kânbyɔ é ɔ : « Menu wê è ɔe d'e ji ? Menu sín nyikɔ wê è wláan d'e ji ? » ²¹ É yí gbe n'e bo d̃i : « Seza wê. » Bɔ Jezu wǎ d̃i na é ɔ : « Diin ɔ, mi bo sɔ nú d̃eé nyi Seza tɔn ɔ na Seza, bo sɔ nú d̃eé nyi Mǎwu tɔn ɔ na Mǎwu. » ²² D̃eé Jezu yí gbe na é ɔ kpacá é tawun. Bɔ é jɔ e dó, bo d̃ido.

**Saduseyen lé kân nũ
 byɔ dó fónzónkú wu**

(Maki 12.18-27 ;
 Lwiki 20.27-38)

²³ Gbe né ɔ gbe ɔ, Saduseyen d̃elé wǎ Jezu de. Élé wê nɔ gbě ɔ me d̃eé kú ɔ má sɔ nɔ fón

⁶² ge. É kânbyɔ Jezu ɔ : ²⁴ « Mesi, Mɔyizisén ɔ d̃i : "Ná meɔé má ji ṽ ge lobo kú ɔ, nɔṽ útɔn ne bo sɔ asúkúsí ɔ dá, bo ɔó ṽ donu n'e." ²⁵ Nɔṽ nɔṽ sunnũ canwe d̃elé nɔ m̃i m̃i fi wayí kpɔn. Me nukɔntɔn ɔ da así, má ka ji ṽ kpó e kpó ge bo kú ; bo jɔ asúkúsí ɔ dó na nɔṽ útɔn. ²⁶ M̃i p̃e wê e nyí na me awego ɔ lɔsú, me atongo ɔ, káká yí je me canwego ɔ ji. ²⁷ D̃eé éme bí kú godó ɔ, nyɔnũ asúkúsí ɔ lɔsú wǎ kú. ²⁸ Diin ɔ, hwenu d̃eé mekúkú lé na wǎ fón ɔ, menu tɔn wê nyɔnũ ɔ na wǎ nyí ? Dó, u ne ko nyí así na éme canwe lé bí wayí ne. » ²⁹ Jezu yí gbe na é bo d̃i : « Ali wê mi ɔ bú ɔ. Dó, mi má nyɔ nú d̃eé é wláan dó Mǎwuxówémáa m̃i ɔ nyí ge. Bɔ mi má lé nyɔ hl̃nhl̃n Mǎwu tɔn nyi ge. ³⁰ Dó, hwenu d̃eé mekúkú lé na wǎ fón ɔ, sunnũ ɔé má na dá así ge, bo nyɔnũ ɔé má na dá asú ge. Am̃, é na ci wensagun Mǎwu tɔn d̃eé ɔ séxwé lé xa. ³¹ Fónzónkú xó né ɔ, mi má x̃a nú d̃eé Mǎwu d̃i na mi d'e wu ɔ ge a ? ³² Mǎwu d̃i : "Nye wê nyí Mǎwu Ablaxamu tɔn, Mǎwu Izaki tɔn, kpó Mǎwu Jakɔbu tɔn kpó." Mǎwu ma nyi mekúkú lé sín Mǎwu ge. Am̃, me d̃eé ɔ gbe lé sín Mǎwu wê

e nyi. » ³³ Đěé ahwan ɔ sê xó né ɔ, nũkplɔnme Jezu tɔn kpaca é tawun.

Sén dǎé ɔ́ ɔ́ aga na sén lé bí ɔ

(Maki 12.28-34 ;
Lwiki 10.25-28)

³⁴ Đěé Falizyɛn lé sê ɔ́ Jezu ci xó dó nuu na Saduseyɛn lé ɔ, é yí kple. ³⁵ Bɔ sénkplɔnmetó ɔ́okpo ɔ́ô é me, bo jóɔ́ na ɔ́o mɔ na Jezu. E wǎ kǎnbyɔ ɛ bo ɔ́ô : ³⁶ « Mesi, sén tɛ wê ɔ́o aga na sén lé bí ɔ́o sén ɔ́ mê ? » ³⁷ Jezu yí gbe n'ɛ bo ɔ́ô : « "A na yí wǎn na Aklunô Mǎwu tɔwe kpó ayixa tɔwe bí kpó, kpó alíndǎn tɔwe bí kpó, kpó línlín tɔwe bí kpó ." ³⁸ Sén dǎé ɔ́ô aga na sén lé bí ɔ́ nɛ, u wê ɔ́o táji. ³⁹ Sén awego ɔ́ dǎé ɔ́i nukɔntɔn ɔ́ ɔ́ie : "A na yí wǎn na nɔzo tɔwe ɔ́i hi lɔsú

Matíe 22
xa ." ⁴⁰ Sén awe né lé wê nyí dodonu na Mɔyizisén ɔ, kpó nũ dǎé gbeyidǎtɔ́ lé kplɔn mi lé bí kpó. »

**Menu wê Mesya ɔ
nyi na Davidi ?**

(Maki 12.35-37 ;
Lwiki 20.41-44)

⁴¹ Đěé Falizyɛn lé wa kple ɔ, Jezu kǎnbyɔ é ɔ́o : ⁴² « Nũtɛ wê milé mi nɔ lín dó Mesya ɔ́ wu ? Menu vi wê e nyí ? » É yí gbe n'ɛ bo ɔ́ô : « Davidi vi wê e nyí. » ⁴³ Bɔ Jezu ɔ́ô na é ɔ́o : « Nǎ Mesya ɔ́ na nyí Davidi vi, bo Yesinsen ka na le ɔ́ô xó dó ayi mê na Davidi ɔ́ bo e ylǎ ɛ ɔ́ô Aklunô ɔ́o ? Đó, Davidi ɔ́ô :

⁴⁴ " Aklunô Mǎwu ɔ́ô na
Aklunô ce ɔ́o : 'Flên ayí
ɔ́o aɔ́usixwé ce,

Matie 22-23
Kaká yí je hwenu dĕé un na
só kĕntó tawe lé só bló
afôdotĕn na we ɔ."

⁴⁵ Davidi lɔsú nĕ ylš Mesya ɔ dĕ
Aklunô nĕ. Diin ɔ, ná e na lé nyí
Davidi vi dŏ ? » ⁴⁶ Amď, éme dĕ
má kpewu bo dĕ xó dé d'e wu n'e
ge. Bɔ zón gbe né gbe ɔ, međé má
só gla bo kân xó dé byɔ Jezu ba
ge.

**Jezu dĕ è nĕ ɔ međé dó
sĕnkplɔnmetó lé kpó
Falizyen lé kpó wu**
(Maki 12.38-40 ; Lwiki
20.45-47 ; 11.39-52)

23 Né ɔ godó ɔ, Jezu
dĕ na ahwan ɔ kpó
ahwanvũ útɔn lé kpó dɔ : ²«
Sĕnkplɔnmetó lé kpó Falizyen lé
kpó dŏ acĕ, bo na tún Mɔyizisĕn
ɔ mĕ na me lé. ³ Mi bo bló nũ
dĕé é na dĕ na mi lé bí, bo sĕ
tónú na é. Amď, mi má xodo
walɔ étɔn lé o. Đó, é nɔ dĕ, bo
má ka nɔ bló d'e ji ge. ⁴ É nɔ
dó agban kpinkpen, bo nɔ só
dŏ abɔtáa na me lé. É ma ka nɔ
lɔɔn bo nɔ só alɔví dɔkpo lɔsú
dɔ agban ɔ wu, bo na gđ alɔ
na me lé ge. ⁵ Sĕnkplɔnmetó lé
kpó Falizyen lé kpó nɔ wâ nũ
bí, ná me lé na kpɔn é wutu.
Gbăví kpevi dĕé me Măwu sĕn

⁶⁴ táji dĕlé nɔ nɔ bɔ é nɔ sĕn dó
nukɔnnu kpó alɔ kpó ɔ, dĕé klo
hú me dĕlé tɔn ɔ wĕ élé nɔ zan.
É nɔ tɔ keye dó awu gaa étɔn lé
tónúu, bɔ e nɔ dĕ ga ganji. ⁶ É
nɔ yí wăn na tĕn nukɔntɔn lé me
ninɔ dɔ nũdŭtĕn lé, kpó azinkpo
nukɔntɔn lé mĕ flĕnflĕn kpó dɔ
tôkplegbasa lé. ⁷ É nɔ jódŏ dɔ
me lé nĕ nɔ dó gbe na mí kpó
sísí kpó dɔ tôkpletĕn lé, bo na
nɔ ylš mí dɔ "Mesi". ⁸ Amď, milé
ɔ, mi ma nɔ jódŏ dɔ me lé nĕ
nɔ ylš mí dɔ "Mesi" o. Đó, Mesi
dɔkpo gee wĕ mi dɔ ; bɔ nɔví
nɔví wĕ mi me bí nyi. ⁹ Mi má
ylš međé dɔ ayĭgba ji fi dɔ Tó
mitɔn o. Đó, Tó dɔkpo gee wĕ
mi dɔ ; u wĕ nyi Tó dĕé dɔ jĭxwé
ɔ. ¹⁰ Mi má ka le jódŏ dɔ me lé
nĕ ylš mí dɔ "Nũklɔnmetó" o.
Đó, "Nũklɔnmetó" dɔkpo gee
wĕ mi dɔ ; u wĕ nyi Mesya ɔ.
¹¹ Me dĕé nyi găn dɔ mi mĕ ɔ
dɔ na nyi mesentó mitɔn. ¹² Me
dĕbũ dĕé na só údé dó aga
ɔ, è na só ε hwe. Bɔ me dĕbũ
dĕé na só údé hwe ɔ, è na só
ε dó aga. ¹³ Aheelu na mi me
sĕnkplɔnmetó lé kpó Falizyen
lé kpó ! Yemenuwató wĕ mi
nyi. Đó, mi nɔ sú Axósúđŭđŭ
sĕxwé tɔn ɔ sĕn ali do me lé.
Mi lɔsú mi má nɔ byɔ ε mĕ ge,
lobo ka nɔ le glĕn ali na me dĕé

jódó na byo ε mê lé. ¹⁴ [Aheelu ⁶⁵ na mi me sénkplɔnmetó lé kpó Falizyen lé kpó ! Yemenuwató wê mi nyi. Mi nɔ táfú asúkúsí lé, bo nɔ klâ je nũ étɔn lé nu. Mi nɔ xo ɔɛ na hwenu s̄usu, ná me lé na kpɔn mi wutu. Né ɔ wê zón bo M̄awu na dɔn tó na mi syénsyén.]^{N 15} Aheelu na mi me sénkplɔnmetó lé kpó Falizyen lé kpó ! Yemenuwató wê mi nyi. Đó, mi nɔ gbɔn axú kpó ayĩgba ɔ bí kpó ji, bo na m̄ t̄en, bo na gbé dɔn me ɔkpo gee vɔvɔ w̄ s̄insen mitɔn m̄. Bɔ na me ɔ byo s̄insen mitɔn m̄ ɔ, mi nɔ t̄enkɔn káká bo e nɔ huzú zomaciví hú mi l̄sú gba awe. ¹⁶ Aheelu na mi, mekláantó nukúntɔnn̄ lé ! Mi nɔ ɔɔ̄ : "Ná meɔé xwle nɔt̄en mímé M̄awu tɔn bo do akpâ ɔ, e ma nyi nũ ɔé ge. Am̄, ná meɔé xwle síkagan ɔé ɔ nɔt̄en mímé M̄awu tɔn ɔ bo dó akpâ ɔ, e ɔ dandanme bo me ɔ na bló nũ ɔé e ɔɔ̄ ɔ." ¹⁷ Mi d̄an nũ nyí bo tɔn nukún ! Nũte wê nyi nũ venavena ɔ nũ awe ne lé mê ? Síkagan ɔ wê a, al̄ nɔt̄en mímé ɔé zón bo síkagan ɔ nyi nũ mímé ɔ wê ? ¹⁸ M̄ ɔkpo ɔ, mi nɔ le ɔɔ̄ : "Ná meɔé xwle av̄sankpê M̄awu tɔn bo

Matie 23
 do akpâ ɔ, e má nyi nũ ɔé ge. Am̄, ná meɔé xwle av̄ ɔé ɔ do av̄sankpê ɔ ji bo do akpâ ɔ, e ɔ dandanme bo me ɔ na bló nũ ɔé e ɔɔ̄ ɔ." ¹⁹ Nukúntɔnn̄ lé ! Nũte wê nyi nũ venavena ɔ nũ awe ne lé mê ? Av̄ ɔ wê a, al̄ av̄sankpê M̄awu tɔn ɔé zón bo av̄ ɔ nyi nũ mímé ɔ wê ? ²⁰ Me ɔé xwle av̄sankpê M̄awu tɔn ɔ, av̄sankpê ɔ kpó nũ ɔé t'e ji ɔ kpó bí wê e xwle. ²¹ Me ɔé xwle nɔt̄en mímé M̄awu tɔn ɔ, nɔt̄en mímé ɔ kpó M̄awu ɔé nɔ nɔ ε mê ɔ kpó bí wê e xwle. ²² Me ɔé xwle j̄ixwé ɔ, j̄ixwé kpó axósúzikpo M̄awu tɔn, kpó M̄awu ɔé nɔ fl̄en ε ji ɔ kpó bí wê e xwle. ²³ Aheelu na mi me sénkplɔnmetó lé kpó Falizyen lé kpó ! Yemenuwató wê mi nyi. Đó, mi nɔ na nũhwenkún lé sín m̄adó-aw̄ M̄awu. Bɔ mi nɔ j̄ó nũ ɔé ɔ táji ɔ M̄oyizis̄en ɔ mê lé dó, ɔ n̄j̄lɔj̄lɔwiwa, x̄omenyinyo kpó gbejinino ne lé xa kpó. Nũ ɔé mi ɔ na nɔ bló lé ne, bo mi má ka na gbo ɔlé l̄sú bló ge. ²⁴ Mekpláantó nukúntɔnn̄ lé ! Mi nɔ s̄an s̄in bo nɔ can jexli lé zɔn ε mê, bo nɔ mi lakúnmí. ²⁵ Aheelu na mi me sénkplɔnmetó lé kpó Falizyen

^{N 23.14} Xixame xé ɔ má ɔ M̄awuxówémáa nukúntɔn ɔé è wláan kpó al̄ kpó lé s̄usu m̄ ge.

Matie 23. Yemenuwató wê mi ni. Đó, mi nɔ kló sɪnnugannu kpó nũđũgannu lé kpó godó. Amđ, é gđ kpó nũ đěé mi fin lé kpó, kpó lɪnlɪn nyananyána lé kpó. ²⁶Falizyen nukúntɔnnô lé ! Mi klɔ sɪnnugannu lé kpó nũđũgannu lé kpó xôme hwe, bɔ godó étɔn lé lɔsú na mé. ²⁷Aheelu na mi me sɛnkplɔnmetó lé kpó Falizyen lé kpó ! Yemenuwató wê mi ni. Đó, mi ci yɔdoo đěé è sá sɛn wee dó bɔ e nyɔ ikpɔn ganji, lobo ka gó kpó xúgloxú lé kpó, kpó nũ nyínyɔ alɔkpa lé bɪ kpó ɔ xa. ²⁸Đěé mi te ɔ nɛ. Me lé m̃ mi ɔ, é nɔ sɔ mi sɔ m̃ nũjɔjɔwató na. Amđ, ayixa mitɔn lé gó kpó yemenuwiwa, kpó nũ nyananyánawiwa lé kpó. ²⁹Aheelu na mi me sɛnkplɔnmetó lé kpó Falizyen lé kpó ! Yemenuwató wê mi ni. Mi nɔ me kpe đagbée dó gbeyid̃tɔ Mǎwu tɔn lé sín yɔdoo ji, bo nɔ đó acó na nũjɔjɔwató lé tɔn. ³⁰Bɔ mi nɔ đ̃ : "Ná m̃ ko jɔ đó tɔgbó m̃tɔn lé hwenu wê ɔ, m̃ má na đó alɔ dó gbeyid̃tɔ Mǎwu tɔn lé sín kú m̃ gɛ. ³¹E đó m̃ ɔ, hwe nɛ mi lɔsú mi đó dó midé lé nɛ. Đó, mi đ̃ ṽ wê mi ni

⁶⁶na me đěé hu gbeyid̃tɔ Mǎwu tɔn lé ɔ. ³²E nyɔ ! Mi bo gbe kân dó tɔgbó mitɔn lé sín kân xóxó ɔ núu yí fó. ³³Gbetó dan jakpatakún lé ! Nǎ mi na wá đó bo na gló hwedoname đěé nɔ đɔn me yí zomaci m̃ ɔ ? ³⁴Nɛ ɔ wê zɔn bɔ un na sé gbeyid̃tɔ lé, nũnywetó lé kpó sɛnkplɔnmetó dodo lé kpó dó mi. Bɔ mi na hu đélé, bo na ka đélé dó aklúzu ji. Mi na xô đélé kpó lanba kpó đó tɔkplegbasa lé ; bo na dó ya na é gbɔn tɔxo lé m̃ tɔxo lé m̃. ³⁵Né ɔ, me đěé è ko hu zɔn nũjɔjɔwató Abelu ji káká wǎ je Zakali Balaki vi ɔ, đěé mi sɔ hu dó nɔtɛn mímé Mǎwu tɔn ɔ kpó aṽsankpê ɔ kpó gblame ji lé ɔ, Mǎwu na đɔn tó útɔn na mi. ³⁶Ma đ̃ nũgbo na mi, Mǎwu na đɔn tó na gbetó egbe tɔn lé đó nũ né lé bɪ wutu. »

Jezu ví aṽ na Jeluzalémunu lé (Lwiki 13.34-35)

³⁷« Jeluzalémunu lé ! Co, Jeluzalémunu lé ! Mi nɔ hu gbeyid̃tɔ Mǎwu tɔn lé, bo nɔ nyi hwan dó mesédó útɔn lé káká bo nɔ hu é. E jódó un gba nabi dé đó ma kple mi đ̃ đěé koklonɔ nɔ kple ṽ útɔn lé dó awa útɔn

lé glɔ dɔ ɔ xa, bɔ mi má jódó ge
! ³⁸ Diin ɔ, Mǎwu na jǒ sɪnsɛnɔ
mitɔn dó nyí vǎ na mi. ³⁹ Đó, ma
dɔ na mi, bé zɔn diin káká yí
je hwenu dǎé mi na dɔ : "Gigóo
na me dǎé ja dɔ Aklunǎ Mǎwu
nyikɔ mǎ ɔ" ɔ, mi má sɔ na mǎ
un ba ge ! »

Jezu dɔ è na gba Jeluzalému sɪnsɛnɔ ɔ hannya

(Maki 13.1-4 ; Lwiki 21.5-6)

24 Đéé Jezu tónnó sɪnsɛnɔ
ɔ mǎ bo dɔ yí ɔ, ahwanvǔ úton
lé sǎkpɔ ε bo dɔ n'ε dɔ ne
kpɔn dǎé è gbǎ sɪnsɛnɔ ɔ dɔ ɔ. ² Bɔ Jezu
yí xó bo dɔ na é dɔ : « Má dɔ nǔgbo
na mi, mi má mǎ nǔ ne lé bí a
? Adǎ dɔkpo gee lɔsú má na
kpô dɔ tǎ dɔ fí ge. È na gbǎ bí
hannya. »

Jezu dɔ xó dó nǔ dǎé na jɔ ɔ bɔ hwedɔzan na wǎ lé wu

(Maki 13.3-13 ; Lwiki 21.7-19)

³ Né ɔ godó ɔ, Jezu flɛn ayí dɔ
Olivutínsɔ ɔ ji, bɔ ahwanvǔ úton
lé kǎdǎ wǎ yí mǎ ε bo dɔ n'ε
dɔ : « Mesi, dɔ hwenu dǎé nǔ
ne lé na jɔ dó ɔ na mí. Bɔ nǔte
wǎ mí na mǎ bo na nyo ε dɔ
wiwǎ tɔwe kpó gbe ɔ sɪn vivɔnúu

Matie 23 24
67 kpó hwenu ko sú ? » Jezu yí
gbe na é bo dɔ : « Ayi ne kpe
mi, ná medé ne má wǎ flu mi o.
⁵ Đó, Me sǔsu na wǎ, bo na sɔ
nyikɔ ce dɔ milé wǎ nyí Mesya
ɔ, bo na flu me sǔsu. ⁶ Mi na
wǎ sǎ bɔ e na dɔ ahwan fun ɔ,
bɔ me lé na dɔ ahwan xó dɔ ɔ.
Mi má dǎ bú o. Đó, nǔ né lé dɔ
na jɔ. Amǎ, má ko nyí gbe ɔ sɪn
vivɔnúu wǎ ko wǎ ge. ⁷ Tǎ dǎ na
tón ahwan tǎ dǎ. Bɔ axósúđútu
dǎ na tón ahwan axósúđútu dǎ.
Adɔ na tón, bɔ ayǐgba na dǎn
awǔ dɔ filé-filé. ⁸ Nǔ né lé bí na
ci awǔvé nukɔntɔn dǎé nyɔnǔ nɔ
sǎ dɔ ajidonu lé xa. ⁹ Azǎn né lé
gbe ɔ, me lé na sǎ mi, bɔ è na
dǎ ya na mi, bo na hu mi. Me
dǎé má nɔ sǎn Mǎwu ge lé bí
na gbǎ wǎn na mi dɔ nye wutu.
¹⁰ Bɔ me sǔsu na jǎ nǔđíđí dó, é
na sǎ éđélé, bo na gbǎ wǎn na
éđélé. ¹¹ Gbeyidǎtǎ ago sǔsu na
wǎ xwétɔn, bo na flu me sǔsu.
¹² Nǔ nyananyánawiwa na dɔ je
ε ji ɔ, bɔ me sǔsu sɪn wǎnyǐyǐ
na dǎ kpo. ¹³ Amǎ, me dǎé na
dǎ gǎn káká yí vivɔnúu ɔ na mǎ
hwǎngán. ¹⁴ È na jlǎ Axósúđúđú
sǎxwé tɔn ɔ sɪn Wen Đagbéé xé
ɔ gbɔn gbe ɔ bí mǎ. Bɔ e na nyí
kúnnuđíđé na me dǎé má nɔ sǎn
Mǎwu ge lé bí. Hwenénu wǎ gbe
ɔ na vɔ.

Awüvé dǎxó ɔ*(Maki 13.14-23 ;**Lwiki 21.20-24)*

¹⁵ Hwenu dǎé mi na wǎ mǎ bo alédida dǎé xó gbeyidǎtǎ Mǎwu tǎn Danyeli dǎ ɔ wǎ dǎ tiin dǎ notǎn mímé ɔ mǎ ɔ, — (xíxǎtǎ, mǎ nǎ je ε me ganji !) ¹⁶ Me dǎé na dǎ Judǎ lé ne hǎn yí sókanme. ¹⁷ Me dǎé na dǎ xǎ taa ɔ ne má je tǎ, bo wǎ sǎ nǎdǎ dǎ xǎ útǎn mǎ o. ¹⁸ Me dǎé na dǎ gle mǎ ɔ ne má lekǎ wǎ xwégbe, bo wǎ sǎ awu gaa útǎn o. ¹⁹ Aheelu na nyǎnǎ dǎé na dǎ xǎ, kpó dǎé na dǎ anǎ na vǎ kpó dǎ azǎn né lé gbe lé. ²⁰ Mi xǎ dǎ, ná hwenu dǎé mi dǎ na hǎn ɔ ne má wǎ nyi afǎ mǎ, alǎ gbǎjǎzǎn gbe o. ²¹ Dǎ, gbǎtǎ lé na sǎ awüvé tawun. Bo awüvé né lé xa dǎ má ko tiin zǎn hwenu dǎé Mǎwu dǎ gbe ɔ káká wǎ je diin ge. Bo e má sǎ na le tiin gbǎdǎ kpǎn ge. ²² Bo ná Mǎwu má ko dǎ azǎn né lé kpo ge ɔ, medǎ má na gan ge. Amǎ, e na dǎ azǎn né lé kpo, dǎ me dǎé e can lé wutu. ²³ Né ɔ wǎ zǎn, ná medǎ dǎ na mi dǎ : "Mesya ɔ dǎe dǎ fi !" ; alǎ "U dǎe dǎ dǎ !" ɔ, mi má dǎ nǎ na me ɔ sín xǎ o. ²⁴ Dǎ, mesya ago lé kpó gbeyidǎtǎ ago lé kpó na wǎ. Bo é na jlǎ nǎ kpacame sǎsu, kpó nǎji, awü sǎsu kpó. Bo

⁶⁸ me dǎé Mǎwu can lé lǎsú má nyǎ iwǎ ge ɔ, me né lé na flu é lǎsú. ²⁵ U ne un ka ko dǎ na mi ne. »

Jezu dǎ xǎ dǎ wiwǎ útǎn wu*(Maki 13.24-31 ; Lwiki**17.23-24 ; 21.25-31)*

²⁶ Jezu le dǎ : « Ná medǎ wǎ dǎ na mi dǎ : "Mesya ɔ dǎe dǎ gbǎtotlo mǎ" ɔ, mi ma yi o. Bo ná medǎ dǎ : "Mesya ɔ dǎe be dǎ fi" ɔ, mi ma dǎ nǎ na me ɔ sín xǎ o. ²⁷ Dǎ, dǎ dǎé na gbeme

no dĕ abi, bo jixwletínkáan ɔ bí
no hɔn zón hwezetĕn sĭn awa ji
káká yĭ hweyixɔ sĭn awa ji ɔ
ɔ, dĕé nye Gbetóvi ɔ sĭn wiwă
na ci ɔ ne. ²⁸ Fi dĕé nŭkúkú tĕ
ɔ, flĕn wĕ aklasú lé no kple tĕ.
²⁹ Ná awŭvé ɔaxó ne lé wayi
tlolo ɔ, hweyivó na dó zinflu, bo
sŭn lɔsú má só na na wĕziza ge.
Sŭnvĭ lé na fle zɔn jixwé, bo è na
húnhún acĕkpíkpa dĕé ɔ jixwé
lé. ³⁰ Hwenénu wĕ nye Gbetóvi ɔ
sĭn wuntun na ze ɔ jixwé. Bo
*akôta dĕé ɔ ayĭgba ɔ ji lé bí na je
alĕ na ji. É na mĕ nye Gbetóvi ɔ,
bo un na zɔn akpɔkpɔ mĕ wă , ɔ
hlĕnhlĕn kpó gigóo ɔaxó ɔ kpó
me. ³¹ Ahwankpen na dĕ nŭ, bo
un na sé wensagun ce lé dó. É
na wă, bo na kple me dĕé Măwu
can lé gbɔn wĕkézo ene lé bí mĕ,
zón fi dĕé gbe ɔ bĕ zón ɔ káká yi
je fi dĕé e vɔ dó ɔ.*

³² Mi kpɔn nŭ dó figitín wu. Ná
mi mĕ bo sĭn je alaa lé mĕ wă ji,
bo amaa lé je izón ji ɔ, mi lɔsú
mi no nyo e ɔ jikun hwenu dó
sĕkpɔ ɔ. ³³ Mo ɔkpɔ ɔ, ná mi mĕ
bo nŭ dĕé xó un dĕ na mi lé bí wă
dó jɔ ɔ, mi nyo e ɔ nye Gbetóvi
ɔ sĭn wiwă sĕkpɔ, bo un ko ɔ
hɔn ɔ ji. ³⁴ Ma dĕ nŭgbo na mi,

⁶⁹ gbetó egbe tɔn lé bí má na kú tɔ
bo nŭ né lé bí na jɔ ge. ³⁵ Jixwé
kpó ayĭgba kpó na wayĭ. Amĕ,
xó ce lé na tiin tĕgbe. »

Măwu keɔe wĕ nyo hwenu dĕé Gbetóvi ɔ na wă ɔ nyĭ

(Maki 13.32,35 ; Lwiki
17.26-27,34-35 ; 12.39-40)

³⁶ Né ɔ godó ɔ, Jezu le dĕ : «
Meɔé má nyó azăn ɔ kpó gan ɔ
mĕ kpó nyĭ ge. Wensagun dĕé ɔ
séxwé lé kpó nye Vĭ ɔ lɔsú kpó
má nyo e ge. Amĕ, Tó ɔ ɔokponɔ
gee wĕ nyo e. ³⁷ Bo nŭ dĕé jɔ ɔ
Nɔwĕ sĭn hwenu ɔ pee na le jɔ ɔ
azăn dĕé gbe nye Gbetóvi ɔ na
wă ɔ. ³⁸ Dó, ɔ Nɔwĕ sĭn hwenu
ɔ, co na jikun xĕkúci-adĕ ɔ na ja
ɔ, me lé ɔ nŭ dŭ ɔ, bo ɔ ahan
nu ɔ. É ɔ asĭ dá ɔ, bo ɔ vĭ étɔn
lé na asú ɔ ; káká yĭ je azăn dĕé
gbe Nɔwĕ byɔ tĕjihŭn^N ɔ mĕ dó
ɔ. ³⁹ É má ɔ nŭdĕ lĭnkpon ge, bo
ɔ mĕ káká bo jikun xĕkúci-adĕ
ɔ ja, bo va éme kpoo sú dó. Mĕ
ján wĕ nŭ lé na jɔ ɔ ɔ azăn dĕé
gbe nye Gbetóvi ɔ na wă ɔ ne.
⁴⁰ Azăn né ɔ gbe ɔ, sunnŭ awe na
dĕ gle mĕ, bo è na só me ɔkpɔ,
bo na jo me ɔkpɔ dó. ⁴¹ Nyɔnŭ

^N 24.38 Tĕjihŭn ɔaxó dĕé Măwu zón Nɔwĕ bo e bló ɔ wĕ.

24.27 Lwiki 17.23-24

24.28 Lwiki 17.37

Matie 24-25
 awe ná dō 41 fin lí dō mō mē ɔ, 70
 bō è na sō me dōkpo, bo na jo me
 dōkpo dó. 42 Mi bo nō nukle. Dó,
 mi má nyo azän dëé gbe Aklunō
 mitōn na wă ɔ nyî ge. 43 Mi nyo
 ε ganji dō ná xwétó nyo gan dëé
 me ajotó na wă ɔ nyî wê ɔ, e na
 nō nukle, bo má na lōn bō ajotó
 na gba xwé útōn ge. 44 U wê zón,
 mi losú mi nō aceji. Dó, hwenu
 dëé mi má dō nukún ge ɔ wê nye
 Gbetóvi ɔ na wă. »

**Jezu dō xó dó mesentó
 dëé dō gbeji ɔ wu**
 (Lwiki 12.41-46)

45 « Menu wê ka nyî mesentó
 dëé dō gbeji, bo dō nunywe ɔ ?
 Mesentó dëé sín ałme găn ɔ sō
 mesentó dëlé dó, ná e na nō na
 nūdqđú é do hwenu dëé je xé ɔ
 wê. 46 Nū nyo na mesentó né ɔ
 dëé găn útōn na wă mō dō ază
 ne dëé e dō n'e ɔ kōn ɔ. 47 Ma
 dō nūgbo na mi, găn ɔ na sō ε
 dó nū útōn lé bī nu. 48 Amă, na
 mesentó nyananyána dé wê ɔ, e
 na dō dō údé mē dō : "Găn ce má
 yă awŭ dō wă ge." 49 Bō e na je
 mesentó gbě útōn lé xō ji ; bo na
 dō nū dū ɔ, bo na dō ahan nu

xé ahannumunō lé ɔ. 50 Găn útōn
 na wă dō azän dëé gbe e má dō
 nukún útōn ge ɔ, dō gan dëé mē
 e má nyo ε ge ɔ. 51 Bō găn ɔ na
 nya ε, bo na dōn tó n'e, dī dëé è
 nō dōn tó na yemenuwató lé dō ɔ
 xa. Hwenénu ɔ, mesentó ɔ na wă
 ví avī, bo na dū adŭklwin.^N »

**Jezu dó lõ dó ahwlvú
 awō dëlé wu**

25 Jezu dō : « Axósúdqđú
 séxwé tōn ɔ, è na jlě ε
 dó ahwlvú awō dëlé wu. É sō
 myōgben étōn lé, bo tōn, bo na yī
 kpe asísúnō ɔ. 2 Me atōn dō é me
 bo nyî nūmanywetó, bō me atōn
 dëlé sín ayi dō tē. 3 Ahwlvú
 nūmanywetó lé sō myōgbén étōn
 lé, amă é má hen ami dó akpá
 ge. 4 Ahwlvú ayiqotēnanō lé ka
 sō myōgbén étōn lé, bo hen ami
 dó go mē dó akpá. 5 Dëé asísúnō
 ɔ má yă awŭ bo dō wă ge ɔ,
 amlō sa éme bī, bō é dó amlō.
 6 Bō gbe dé wă dī dō zăn cécécēn
 bo dō : "Asísúnō ɔ dje ja e ! Mi
 tōn bo yī kpe e !" 7 Hwenénu
 ɔ, ahwlvú né lé bī fōn bo ci
 tē, bo bló myōgbén étōn lé dō.
 8 Ahwlvú nūmanywetó lé dō na

^N 24.51 Me dëvō lé twinmē bo dō : "Găn ɔ na dōn tó n'e tawun."

ayidotênanô lé dɔ : "Mi na mí ami mitɔn kpeɔé ; dɔ, myɔgbén mitɔn lé dɔ ci ɔ." ⁹ Ayidotênanô lé dɔ : "Éɔ, gbeɔe ! Đéé dɔ mí sí ɔ má sù bo na kpe mí kpó mi kpó ge. Mi yí amisátó lé de bo yí je." ¹⁰ Hwenu dɔé é yí ami ɔ je gbe ɔ ɔ, asísúnô ɔ wă. Bɔ ahwlivú dɔé ko dɔ gbesisɔmê lé byɔ asídidaxɔ ɔ mê xé ε ; bɔ è sú hɔɔn ɔ. ¹¹ Né ɔ godó ɔ, ahwlivú dɔlé wá wă bo dɔ : " Aklunô, Aklunô, hun hɔɔn ɔ na mí !" ¹² E ka yí gbe na é bo dɔ : "Ma dɔ nǔgbo na mi, un má nyó mi nyi ge. " » ¹³ Bɔ Jezu wá dɔ : « Mi nô nukle ; dɔ, mi ma nyó azăn ɔ nyí ge, mi má ka nyó gan ɔ mê nyí ge. »

Jezu dɔ lɔ dɔ mesentó atɔn dɔlé wu

(Lwiki 19.12-27)

¹⁴ Jezu dɔ : « Axósúɔúɔúɔú séxwé tɔn ɔ ci nya dɔé jóɔó na yí tɔ me, bo ylš mesentó útɔn lé, bo só dɔkun dɔ alɔ mê na é ɔ xa. » ¹⁵ Nya ɔ kpon nǔwukpikpe me dɔkpo dɔkpo tɔn, bo só síkákɔwágan dɔxó atɔɔn na mesentó dɔ, bo só awe na me dɔ, bo só dɔkpo gee na me dɔ. Né ɔ godó ɔ, e dɔido tɔ mê. ¹⁶ Bɔ haɔokpo ɔ, mesentó dɔé yí síkákɔwágan dɔxó atɔɔn wá yí

Matie 25

dó ajš kpó akwá ɔ kpó, bo dɔ síkákɔwágan dɔxó atɔɔn dɔé sín ale d'e ji. ¹⁷ Mš dɔkpo ɔ, mesentó dɔé yí síkákɔwágan dɔxó awe ɔ dɔ síkákɔwágan dɔxó awe dɔé sín ale d'e ji. ¹⁸ Amš, me dɔé yí síkákɔwágan dɔxó dɔkpo ɔ yí kún do, bo só găn útɔn sín akwá ɔ hwla d'e me.

¹⁹ E deen tawun ɔ bɔ mesentó né lé sín găn lekô wă zón tɔ ɔ mê, bo ylš é bɔ é dɔ gbe n'e. ²⁰ Mesentó dɔé yí síkákɔwágan dɔxó atɔɔn ɔ wă kpó atɔɔn dɔé kpó. E dɔ : "Găn ce, síkákɔwágan dɔxó atɔɔn wê a só na un. Síkákɔwágan dɔxó atɔɔn dɔé sín ale dɔe un dɔ d'e ji e." ²¹ Găn útɔn dɔ n'e dɔ : "E nyo, mesentó dɔgbeé gbejinɔtɔ wê a nyí. A nɔ gbeji dɔ nǔ kpevi mê. Un na só we dɔ nǔ dɔxó nu. Wa je awă xé un." ²² Me dɔé yí síkákɔwágan dɔxó awe ɔ lɔsú wá bo dɔ : "Găn ce, síkákɔwágan dɔxó awe wê a só na un. Síkákɔwágan dɔxó awe dɔé sín ale dɔe un dɔ d'e ji e." ²³ Găn útɔn dɔ n'e dɔ : "E nyo, mesentó dɔgbeé gbejinɔtɔ wê a nyí. A nɔ gbeji dɔ nǔ kpevi mê. Un na só we dɔ nǔ dɔxó nu. Wa je awă xé un." ²⁴ Bɔ me dɔé yí síkákɔwágan dɔxó dɔkpo ɔ lɔsú wă, bo dɔ : "Găn ce, un nyo ε dɔ a nyána hun. Đó, fi dɔé a má dɔ nǔ

Matíe 25
 dó ge ɔ wê a nɔ ya tê. Bɔ fi dǣé a má húnhún ajinukún dó ge ɔ wê a nɔ bǣ tê. ²⁵ Né ɔ wê zón bɔ un dǣ bú, bo sɔ akwágan ɔaxó tɔwe yí hwla dó do mǣ. Akwágan tɔwe dǣe, yí." ²⁶ Amǔ, gǎn útɔn yí gbe n'ɛ bo dǣ : "Mesentɔ baɔabaɔa wê a nyí, aɔǣɔnɔ ! A nyo ɛ dǣ fi dǣé un má dó nǔ dó ge ɔ wê un nɔ ya tê. Bɔ fi dǣé un má húnhún ajinukún dó ge ɔ wê un nɔ bǣ tê. ²⁷ A na ko sɔ akwá ce yi dǣ akwáseɔoxwé. Bɔ dǣé un lekɔ wǎ diin ɔ, un na yí akwá ce kpó akwáví ɔ kpó. ²⁸ Mi yí síkákwaɔgan ɔaxó útɔn ɔ zón ɛ sí, bo sɔ na me dǣé dǣ síkákwaɔgan ɔaxó awǔ ɔ. ²⁹ Đó, me dǣé dǣ nǔ ɔ, è na le na ɛ, bɔ e na t'e sí bo tunfla. Bɔ me dǣé má dǣ nǔdǣ ge ɔ, è na yí dǣé e dǣ ɔ lɔsú zɔn ɛ sí. ³⁰ Mi sɔ mesentɔ nǔvǔnɔ né ɔ nyí zinflu mǣ dǣ kóxɔ. Flén wê e na ví aví, bo na dǣ aɔǣklwin tê."

Jezu dǣ xó dǔ hwedɔzan ɔaxó ɔ wu

³¹ Jezu dǣ : « Hwenu dǣé nye Gbetóvi ɔ na wǎ dǣ gigóo ce mǣ kpó wensagun lé bí kpó ɔ ɔ, un na flén ayí dǣ axósúinkpo

⁷² gigóonɔ ce ji. ³² Bɔ è na kple akɔta lé bí dǣ nukɔn ce. Bɔ un na dǣ gbetɔ lé dǣ dǣ vo na dǣ, dǣ dǣé lengbǔkpláantɔ nɔ dǣ lengbǔ lé dǣ vo na gbɔ lé dǣ ɔ xa. ³³ Un na sɔ lengbǔ lé dǣ aɔsuxwé ce ; bo na sɔ gbǔ lé dǣ amyɔxwé ce. ³⁴ Bɔ nye axósú ɔ na dǣ na me dǣé na dǣ aɔsuxwé ce lé dǣ, mi wǎ, mi me dǣé mǔ Atɔe sín fénu yí lé. Mi byɔ Axósúɔtǔ dǣé Mǎwu ko sɔ dǣ ayí na mi zón bibemǣ gbe ɔ tɔn mǣ ɔ mǣ. ³⁵ Đó, xǔvé hu un, bɔ mi na un nǔdǣdǣ bɔ un dǣ. Sínnugbla hu un, bɔ mi na un sín bɔ un nu. Un nyí jǔnɔ, bɔ mi yí un. ³⁶ Un dǣ mǣ, bɔ mi na un avɔ. Un je azɔn, bɔ mi kpe nukún dó awǔye. Un dǣ gankpámǣ, bɔ mi wǎ kpɔn un." ³⁷ Bɔ nǔjɔjɔwatɔ lé na yí gbe bo dǣ, Aklunɔ , hwe te nu wê mi mǔ we dǣ xǔvé, bo na we nǔdǣdǣ bɔ a dǣ dó ? Hwe te nu wê sínnugbla hu we, bɔ mi na we sín bɔ a nu dó ? ³⁸ Hwe te nu wê a nyí jǔnɔ, bɔ mi yí we dó ? Bɔ hwe te nu wê mi mǔ we dǣ mǣ, bo na we avɔ dó ? ³⁹ Hwe te nu wê a je azɔn, alǔ a dǣ gankpámǣ bɔ mi wǎ kpɔn we dó ? ⁴⁰ Bɔ nye axósú ɔ na yí gbe na é bo dǣ,

25.29 Matíe 13.12 ; Maki 4.25 ; Lwiki 8.18

25.30 Matíe 8.12 ; 22.13 ; Lwiki 13.28

25.31 Matíe 16.27 ; 19.28

ma d̥ɔ̄ n̥gbo na mi, hwe d̥ɛb̥ɔ̄ nu d̥ɛ́ mi bló n̥ né lé d̥ɛ́ na yɔkpɔvú kpevi né lé d̥ɛ́ nyi nɔvi lé d̥ɛ́ ɔ, nye wê mi bló na.

⁴¹ Né ɔ godó ɔ, un na d̥ɔ̄ na me d̥ɛ́ d̥o amyɔxwé ce lé d̥ɔ̄, mi sê yí zɔ na un, mi me d̥ɛ́ è d̥o nuu lé. Mi yí zomaci d̥ɛ́ è s̥ó d̥ó ayí na Awõvi kpó wensagun útɔn lé kpó ɔ m̥. ⁴² Ðó, x̥óvé hu un, bɔ mi má na un n̥d̥úð̥ú bɔ un d̥ú ge. Sinnugbla hu un, bɔ mi má na un s̥ín bɔ un nu ge. ⁴³ Un nyí j̥õn̥, bɔ mi má yí un ge. Un d̥o m̥, bɔ mi má na un avɔ ge. Un je azɔn, bɔ mi má kpe nukún dó awũye ge. Un d̥o gankpám̥, bɔ mi má wa kpɔn un ge. ⁴⁴ Bɔ é l̥sú na yí gbe bo d̥ɔ̄ : " Aklun̥, hwe te nu wê m̥ m̥ we d̥o x̥óvé al̥ bɔ s̥ínnugbla hu we, a nyi j̥õn̥ al̥ a d̥o m̥, a je azɔn, al̥ bɔ a d̥o gankpám̥, bɔ m̥ ma wã al̥g̥ na we ge ?" ⁴⁵ Bɔ nye ax̥sú ɔ na yí gbe na é bo d̥ɔ̄, ma d̥ɔ̄ n̥gbo na mi, hwe d̥ɛb̥ɔ̄ nu d̥ɛ́ mi má bló n̥ né lé na yɔkpɔvú kpevi né lé d̥ɛ́ ge ɔ, nye wê mi má bló na ge. ⁴⁶ Bɔ me né lé na yí awũvésíse mavɔ-mavɔ ɔ s̥ín t̥ên ɔ

Matie 25-26
m̥, bɔ n̥j̥lɔj̥lɔwato lé na byɔ gbe mavɔ-mavɔ ɔ m̥. »

Me lé bl̥ sé dó Jezu wu

(Maki 14.1-2 ; Lwiki 22.1-2 ; Jaan 11.45-53)

26 Ðéé Jezu d̥ɔ̄ xó né lé bí vɔ ɔ, e d̥ɔ̄ na ahwanvũ útɔn lé d̥ɔ̄ : ² « Mi ko nyo e d̥ɔ̄ Paki xwê ɔ d̥ɔ̄ az̥n at̥n gbe. Bɔ è na s̥á nye Gbetóvi ɔ, bɔ è na ká un do ak̥lúzu ji. » ³ Hwenénu ɔ, av̥sannu-xwlem̥awut̥óg̥n lé kpó t̥óm̥exo lé kpó yí kple d̥o av̥sannu-xwlem̥awut̥ó d̥axó Kayifu xwégbe. ⁴ É s̥ó gbetaa, bo d̥ɔ̄ ayi ged̥ged̥e d̥ɛ́ é na zan bo na wle Jezu, lobo na hu i ɔ. ⁵ Am̥, é d̥ɔ̄ d̥o édq̥lé m̥ d̥ɔ̄ : « Mí má na wle e d̥o xwê ɔ hwenu ge. Má nyi m̥ ge ɔ, t̥ogun ɔ na f̥ón gũ. »

Nyɔn̥ú d̥é k̥n̥ célu dó táa na Jezu d̥o Betani

(Maki 14.3-9 ; Jaan 12.1-8)

⁶ Jezu wã d̥o t̥o d̥ɛ́ nyi Betani ɔ m̥, bo d̥o Sim̥ gudunɔ ɔ

Matia 26⁷ Bɔ nyɔnɔ dɛ hen go xwegbe. ⁷ Bɔ nyɔnɔ dɛ hen go dɛɛ è sɔ zãnnɔu alubatlu bló na ɔ ɔkpo, bo sɛkpɔ Jezu. Célu axívɛnu dɛ wê ka ɔ go ɔ mɛ. Bɔ hwenu dɛɛ Jezu ɔ nũ dũ dó ɔ, e huzú célu ɔ kɔn dó táa n'ɛ. ⁸ Dɛɛ ahwanvũ lé mɔ nũ né ɔ, e vé na é bɔ é dɔ : « Nũ hen gú wê nyi né a e ? ⁹ È hen ɔ, è na sã célu né ɔ bɔ e vé axi tawun, bo na má akwá ɔ na wamamɔnɔ lé a e ? » ¹⁰ Amɔ, Jezu nyɔ nũ dɛɛ é ɔ dɔ ɔ nyi, bo dɔ na é ɔ : « Nũte sín ayime ya wê mi ɔ dó na nyɔnɔ xé ɔ ɔ ? Nũjɔnũ wê e wã na un. ¹¹ Dó, wamamɔnɔ lé kpó mi kpó ɔ kpó tɛgbe. Amɔ, nye ɔ, un má na nɔ mi de káká sɔyí ge. ¹² Célu né dɛɛ e huzú kɔn dó awũye ɔ, nũ wê e sɔ na cyɔ ce dɔdɔ. ¹³ Ma dɔ nũgbo na mi, fi dɛbũ dɛɛ è na jlã Wen ɔagbéɛ xé ɔ gbɔn ɔ gbe ɔ bí mɛ ɔ, è na nɔ dɔ nũ dɛɛ e wã ɔ lɔsú, bo na nɔ flin i na. »

Juda sã Jezu

(Maki 14.10-11 ; Lwiki 22.3-6)

¹⁴ Né ɔ godó ɔ, mɛ ɔkpo ɔ dɔ mesédó weawe lé mɛ, bɔ è nɔ ylɔ ɛ ɔ Juda Isikalyoti. E wã yí mɔ avɔsannu-xwlemãwutógã lé, ¹⁵ bo kãbyɔ é ɔ : « Nũte wê mi na na un, bɔ un na jɔ Jezu na mi ? » Bɔ avɔsannu-xwlemãwutógã lé

⁷⁴ xã akwágan gban n'ɛ. ¹⁶ Bɔ zɔn hwɛnɛnu ɔ, Juda je dɛɛ e na wã ɔ dɔ bo sã Jezu na é ɔ hwenu dɛɛ je xé ɔ dɔn ji.

Ahwanvũ Jezu tɔn lé dâ Paki xwê nũdũdũ

(Maki 14.12-16 ;

Lwiki 22.7-13,21-23)

¹⁷ Wɔxúxú wɔfɔnnũ ma t'e mɛ xwê sín azãn nukɔntɔn ɔ gbe ɔ, ahwanvũ lé sɛkpɔ Jezu bo kãbyɔ ɛ ɔ : « Fi te wê a jódó ɔ mí na dâ Paki xwê nũdũdũ ɔ na we tɛ ? » ¹⁸ Bɔ Jezu dɔ é n'ɛ yí tɔxo ɔ mɛ, ɔ dawê lɛ de, bo dɔ n'ɛ ɔ : « Mesi dɔ azãn mítɔn ɔ sɛkpɔ ɔ, bɔ diwe wê mí kpó ahwanvũ mítɔn lé kpó na dũ Paki xwê ɔ tɛ. » ¹⁹ Bɔ ahwanvũ lé bló nũ dɛɛ Jezu zɔn é ɔ, bo ɔ Paki xwê nũdũdũ ɔ.

Jezu dɔ è na sã mí

(Maki 14.17-21 ; Lwiki

22.14,21-23 ; Jaan 13.21-30)

²⁰ Dɛɛ gbadanu wã sũ ɔ, Jezu kpó ahwanvũ útɔn weawe lé kpó flɛn ayí bo na dũ nũ. ²¹ Bɔ hwenu dɛɛ é ɔ nũ dũ dó ɔ, Jezu dɔ : « Ma dɔ nũgbo na mi, mɛ ɔkpo ɔ mi mɛ bo na sã un. » ²² Dɛɛ ahwanvũ lé sɛ mɔ ɔ, awũ kú é tawun, bɔ mɛ ɔkpo ɔkpo

je ikânbyɔ ε ji bo dɔ̂ : « Aklunɔ̂, nye wê a ? »²³ Jezu ka yĩ gbe na é bo dɔ̂ : « Me dɛ́é dó alɔ̂ nũdũká mê xé un ɔ̂ wê ; u wê na sâ un. ²⁴Nũgbo we, nye Gbetɔ̂vi ɔ̂ dɔ̂ na kú dɛ́é na è ko wláan dó awũye dɔ̂ ɔ̂ xa. Amɔ̂, aheelu na me dɛ́é na sâ un ɔ̂. Ná me ɔ̂ ko gɔn gbe wã wê ɔ̂, e na nyo n'ε hú ! »²⁵ Bɔ̂ Juda dɛ́é dɔ̂ Jezu na sâ ɔ̂ wá yĩ xó, bo kânbyɔ ε dɔ̂ : « Mesi, nye wê a ? » Bɔ̂ Jezu yĩ gbe n'ε bo dɔ̂ : « Hi wê dɔ̂ ! »

**Jezu sɔ̂ nũdũdũ mímé
ɔ̂ dũdũ sín afɔ̂ dɔ̂ ayĩ**

(*Maki 14.22-26 ; Lwiki 22.15-20 ; 1 Kolentinu 11.23-26*)

²⁶ Hwenu dɛ́é é dɔ̂ nũdũká kɔn ɔ̂, Jezu sɔ̂ wɔ̂xúxú bo dó kpé na Măwu. E kán wɔ̂xúxú ɔ̂, bo na ahwanvũ útɔn lé, bo dɔ̂ : « Mi yĩ bo dũ ; wɔ̂xúxú xé ɔ̂ wê nyi agbazaa ce. »²⁷ Né ɔ̂ godó ɔ̂, Jezu sɔ̂ vɛ́en kɔ́fũ dɔkpo, bo dó kpé na Măwu, bo sɔ̂ na ahwanvũ lé, bo dɔ̂ : « Mi me bĩ mi nu. ²⁸Dó, vɛ́en xé ɔ̂ ɔ̂, ahun ce wê. Akɔ̂jije Măwu tɔn sín ahun dɛ́é

⁷⁵ kɔn nyi ayĩ dó me sũsu-tamé dɔ̂ Matie 26
hwesɔ̂kê étɔn wutu ɔ̂ wê. ²⁹ Ma dɔ̂ na mi, un má sɔ̂ na nũ vɛ́en xé ɔ̂ dɛ́ gbede káká yĩ je hwenu dɛ́é un na wã nũ vɛ́en yɔ̂yɔ̂ ɔ̂ xé mi dɔ̂ Axɔ̂súdũdũ Atɔe tɔn ɔ̂ mê ge. »³⁰ Bɔ̂ é ji Paki sín dɛhan lé, bo tɔn, bo yĩ Olivutínsó ɔ̂ ji.

Jezu dɔ̂ Piyee na gbě mí

(*Maki 14.26-31 ; Lwiki 22.33-34,39 ; Jaan 13.37-38*)

³¹ Né ɔ̂ godó ɔ̂, Jezu dɔ̂ na ahwanvũ útɔn lé dɔ̂ : « Mi me bĩ na jɔ̂ un dó, dɔ̂ nũ dɛ́é na jɔ̂ dó jiye zãn xé ɔ̂ mê ɔ̂ wutu. Dó, è wláan dó Măwuxówémáa mê bo dɔ̂ : "Un na hu lengbɔ̂kpláantɔ̂ ɔ̂, bo lengbɔ̂ lé bĩ na gbadó." ³² Amɔ̂, hwenu dɛ́é un na fɔ̂n zɔn kú ɔ̂, un na yĩ nɔ̂ tê kpɔn mi dɔ̂ Galile. »³³ Bɔ̂ Piyee yĩ xó bo dɔ̂ n'ε dɔ̂ : « Me bĩ na bo jɔ̂ we dó dɔ̂ nũ dɛ́é na jɔ̂ dó jiwe ɔ̂ wutu ɔ̂, nye ɔ̂, un má na jɔ̂ we dó gbede ge ! »³⁴ Bɔ̂ Jezu dɔ̂ n'ε dɔ̂ : « Ma dɔ̂ nũgbo na we, zãn xé ɔ̂ mê egbe, co na koklo na dósé ɔ̂, a na ko gbě gba atɔn dɔ̂ mí má nyo un nyi ge. »

Piyee ka d̄ɔ n'ɛ d̄ɔ : « E na bo byɔ d̄ɔ ma kú xé we ɔ, un má na d̄ɔ gbede d̄ɔ un má nyɔ we nyi ge ! Bɔ ahwanvũ lé bí d̄ɔ xó d̄ɔkpo ɔ. »

Jezu yî xó d̄ɔ Jetisemani

(Maki 14.32-42 ;
Lwiki 22.39-46)

³⁶Né ɔ godó ɔ, Jezu kpó ahwanvũ útɔn lé kpó wă fi d̄ɛé e nɔ yl̄ d̄ɔ Jetisemani ɔ. Bɔ Jezu d̄ɔ na é d̄ɔ : « Mi fl̄n fi, ná ma yî xó d̄ɔ d̄ɔn bo wă. » ³⁷E kpláan Piyee kpó Zebede vi awe lé kpo. Awũ je iku i ji, bɔ ahwi je ixô e ji. ³⁸Bɔ e d̄ɔ na é d̄ɔ : « Ahwi d̄ɛé nɔ d̄ɔn m̄e yî kú ɔ m̄e d̄ɔe al̄nd̄ɔn ce tê e. Mi nɔ fi, bo nɔ nukle xé un. » ³⁹Đ̄éé e d̄ɔ m̄ɔ ɔ, e s̄e yî nukɔn kp̄e d̄ɔ, bo j̄ɔ úd̄é dó, bo je kɔm̄e, bo c̄ɔn nukún m̄e ayî. E xó d̄ɔ bo d̄ɔ : « At̄e, ná e hen ɔ e na nyi m̄ɔ ɔ, awũvé kófũ xé ɔ né gbɔn akpá na un. Né má ka nyi jo d̄ɔ ce o. Am̄ɔ, jo d̄ɔ t̄ɔwe ne nyi wiwâ. » ⁴⁰E lek̄ɔ wă ahwanvũ lé de, bo m̄ɔ é bɔ é d̄ɔ amlɔ d̄ɔ ɔ. Bɔ e d̄ɔ na Piyee d̄ɔ : « Hũn mi má kpewu bo nɔ nukle xé un na ganxixo d̄ɔkpo l̄sú ge ! ⁴¹Mi nɔ nukle bo xó d̄ɔ, bo má wă je t̄enkɔn m̄e o. Gbet̄ɔ nɔ d̄ɔ d̄ɔgb̄eewiwa sín jo d̄ɔ d̄ɔ úd̄é m̄e ganji. Am̄ɔ, agbazaa má d̄ɔ ḡan

⁷⁶d̄ɔ ge. » ⁴²Jezu le s̄e yî nukɔn gba aweɔ ɔ, bo xó d̄ɔ bo d̄ɔ : « At̄e, ná awũvé kófũ xé ɔ má na kpewu bo gbɔn akpá na un ge, bɔ nú ján w̄e un na nú ɔ, jo d̄ɔ t̄ɔwe n'ɛ bo nyi wiwa. » ⁴³Jezu le lek̄ɔ wă ahwanvũ lé de, bo le m̄ɔ é bɔ é d̄ɔ amlɔ d̄ɔ ɔ. Đ̄ɔ, amlɔ d̄ɔ nukún ji na é. ⁴⁴Jezu le j̄ɔ é dó bo s̄e yî zɔ, bo le xó d̄ɔ gba at̄ɔngɔ ɔ, bo d̄ɔ xó d̄ɔkpo ɔ lé. ⁴⁵Né ɔ godó ɔ, e lek̄ɔ wă ahwanvũ lé de, bo d̄ɔ na é d̄ɔ : « Mi le kpô d̄ɔ amlɔ d̄ɔ bo d̄ɔ gboje ɔ ! Diin ɔ, gan ɔ xó, bɔ è na j̄ɔ nye Gbet̄ɔvi ɔ na hw̄ehut̄ɔ lé. ⁴⁶Mi ci tê, bo wă m̄i na yî. M̄e d̄ɛé jód̄ɔ na j̄ɔ un ɔ d̄ɔe ko wă. »

È wle Jezu

(Maki 14.43-52 ; Lwiki
22.47-53 ; Jaan 18.2-12)

⁴⁷Jezu kpô d̄ɔ xó ɔ d̄ɔ ɔ, bo Juda d̄ɛé d̄ɔ ahwanvũ útɔn weawe lé m̄e ɔ ján w̄e wă xw̄et̄ɔn. Me s̄usu só ahwan nũ, bo hen denkpe kpodo kpô kpó, bo zɔn xé e wă. Av̄sannu-xwlem̄awut̄ɔḡan lé, kpó t̄om̄exo lé kpó w̄e sé é dó. ⁴⁸Juda d̄ɛé d̄ɔ Jezu na j̄ɔ ɔ ka ko bl̄d̄ɔ xé m̄e lé bo d̄ɔ : « M̄e d̄ɛé un na kplá así kô na ɔ w̄e, mi wle e. » ⁴⁹Bɔ d̄ɛé Juda wă fl̄n ha d̄ɔkpo ɔ, e s̄ekpɔ Jezu bo

d̄ɔ̄ : « Mesi, un dó gbe na we !
 » Đéé e d̄ɔ̄ m̄ɔ̄ ɔ, e kplá asi kô
 na Jezu. ⁵⁰ Jezu ka d̄ɔ̄ n'ε d̄ɔ̄ : «
 Xontôn ce, bló nũ d̄éé gbe a tón
 ɔ ! » Bɔ me d̄éé Juda kpláan wǎ
 lé sêkpɔ ε, bo d̄ó alɔ ε ji, bo wle
 e. ⁵¹ Ahwanvũ d̄éé d̄o kpó xé
 Jezu lé d̄okpo ján wê d̄ê alɔ, bo
 lun denkpe zón akpâ m̄ê, bo kpa
 tó na Av̄sannu-xwlemǎwutó
 d̄axó ɔ sín mesentó d̄okpo. ⁵² Bɔ
 Jezu d̄ɔ̄ na ahwanvũ né ɔ d̄ɔ̄ :
 « Só denkpe tɔwe d̄ó t̄ên útɔn
 m̄ê. Đó, me d̄éé só denkpe bo
 fun ahwan na lé bí ɔ, denkpe
 kú wê é na kú. ⁵³ A v̄edo d̄ɔ̄ un
 hwedo Atɔe yl̄ɔ wu, ná e na sé
 wensagun útɔn l̄e ahwan kpa
 weawe dó un hađokpo wê sín a
 ? ⁵⁴ Ná un ka bló m̄ɔ̄ ɔ, nǎ nũ
 d̄éé è wláan dó Mǎwuxówémáa
 m̄ê bo d̄ɔ̄ e d̄ó na jɔ ɔ ka na
 kpewu bo jɔ d̄ó ? » ⁵⁵ Né ɔ godó
 ɔ, Jezu wá d̄ɔ̄ na ahwan ɔ d̄ɔ̄ :
 « Jaguda wê un ka nyí bɔ mi
 fɔ denkpe kpodo kpô kpó bo
 wǎ iwle un gbe a ? Sínsenx̄ɔ ɔ
 m̄ê ján wê un nɔ n̄ô ayĩhɔngbe
 ayĩhɔngbe, bo nɔ d̄o nũ kplɔn
 me lé ɔ. Co ɔ, mi má wle un ge.
⁵⁶ Am̄ɔ̄, xó d̄éé gbeyid̄ɔ̄t̄ Mǎwu
 tɔn lé d̄ɔ̄ ɔ d̄o na jɔ wê zón bo
 nũ xé lé bí wǎ d̄o jɔ ɔ. » Bɔ

77 ahwanvũ útɔn lé bí j̄o e d̄o, b̄ɔ
 Matie 26
 dó af̄ɔ wezun m̄ê, bo hɔn.

**È kpláan Jezu yí Jwifu
 lé sín hwed̄ɔ̄xɔsa**

(Maki 14.53-65 ; Lwiki
 22.54-55,63-71 ; Jaan
 18.13-14,19-24)

⁵⁷ Me d̄éé wle Jezu lé kpláan
 ε yí av̄sannu-xwlemǎwutó
 d̄axó Kayifu xwégbe, fi d̄éé
 s̄enkplɔnmetó lé kpó t̄om̄exo
 lé kpó kó kple t̄ê ɔ. ⁵⁸ Bɔ
 Piyee xodo Jezu, má ka
 lɔn bo sêkpɔ ε ge, káká bo
 yí av̄sannu-xwlemǎwutó
 d̄axó ɔ xwégbe. E yí fl̄ên
 av̄sannu-xwlemǎwutó d̄axó
 ɔ sín ahwanyitó lé m̄ê, bo na
 kpɔn d̄éé nũ né lé na vɔ d̄o ɔ.
⁵⁹ Av̄sannu-xwlemǎwutógǎn
 lé kpó t̄oxod̄ɔ̄gbe Jwifu lé tɔn
 kpó ka d̄o hwe agɔ d̄éé è na dó
 Jezu, bɔ é na hu i ɔ d̄in ɔ. ⁶⁰ Me
 s̄usu wǎ dó hwe agɔ Jezu. Co ɔ,
 é má m̄ô d̄é ge. Vivɔnúu útɔn
 ɔ, m̄ê awe d̄élé wǎ. ⁶¹ É d̄ɔ̄ : «
 Nya xé ɔ d̄ɔ̄ mí hen ɔ, mí na kija
 nɔt̄ên mímé Mǎwu tɔn ɔ, bo na
 levɔ gbǎ ε d̄o az̄an at̄ɔn m̄ê.
 » ⁶² Bɔ av̄sannu-xwlemǎwutó
 d̄axó ɔ ci t̄ê, bo d̄ɔ̄ na Jezu d̄ɔ̄

26.55 Lwiki 19.47 ; 21.37

26.61 Jaan 2.19

Matie 26-27
 . « A má ná kē nuu bo d̄ô xó d̄é ge a ? Nūte wê a m̄ô dó hwe d̄éé me né lé d̄ó dó we lé wu ? » ⁶³ Am̄, Jezu ci xwii. B̄o av̄sannu-xwlem̄awut̄ó d̄axó ɔ leɔ d̄ô n'e d̄ɔ : « Ðo M̄awu gbeteɛ ɔ sín nyik̄o m̄ê ɔ, ná hi wê nyi Mesya, M̄awu Vi ɔ ɔ, d̄ô na m̄i. » ⁶⁴ B̄o Jezu d̄ô n'e d̄ɔ : « U ne a ko d̄ô ne. Ma d̄ô na mi, bé zón diin ɔ, mi na m̄ô nye Gbet̄óvi ɔ, b̄o un na fl̄ên aɖusixwé na M̄awu hl̄ónhl̄ón lé bí n̄o ɔ. Mi na le m̄ô un, b̄o un na z̄on akp̄okp̄o m̄ê zón j̄ixwé bo na w̄a. » ⁶⁵ Ðéé av̄sannu-xwlem̄awut̄ó d̄axó ɔ s̄e m̄ɔ ɔ, e v̄ũn awu dó k̄ô na úd̄é bo d̄ô : « E nyána nuu dó M̄awu wu ! M̄i le d̄ó k̄unnud̄et̄ó d̄é sín hudo diin a ? Ðó, mi l̄osú mi s̄e b̄o e nyána nuu dó M̄awu wu. ⁶⁶ N̄a mi m̄ô xó né d̄ó ? » B̄o me lé d̄ô kú wê je xé e. ⁶⁷ Né ɔ godó ɔ, é je atán tún dó nukún̄m̄ê n'e ji, bo je ix̄o e ji. B̄o me d̄éle je n̄ũ dó e ji, ⁶⁸ bo n̄o d̄ô n'e d̄ɔ : « Mesya, d̄ô me d̄éé x̄o we ɔ ná m̄i na kp̄on. »

**Piyee gb̄e d̄ɔ mí má
 nyó Jezu nyi ge**

(Maki 14.66-72 ; Lwiki 22.56-62 ; Jaan 18.15-18,25-27)

⁶⁹ Hwenénu ɔ, Piyee d̄o ayífl̄ênfl̄ên d̄o k̄óx̄o, d̄o xwé ɔ

⁷⁸ gbe. B̄o av̄sannu-xwlem̄awut̄ó d̄axó ɔ sín mesent̄ó nȳon̄ú d̄okp̄o s̄ekp̄o e, bo d̄ô n'e d̄ɔ : « Hi l̄osú a n̄o xodo Jezu Galilenu ɔ ! » ⁷⁰ Am̄, Piyee gb̄e d̄o me bí nukún̄m̄ê bo d̄ô : « Un má nyó xó d̄éé a d̄ó d̄ô ɔ nyí ge. » ⁷¹ Piyee wle ali, bo d̄ido gb̄ondenu. B̄o mesent̄ó nȳon̄ú d̄éw̄o le m̄ô e, bo d̄ô na me d̄éé d̄o fl̄ên lé bo d̄ô : « Nya xé ɔ n̄o xodo Jezu Nazaletinu ɔ. » ⁷² B̄o Piyee le gb̄e, bo xwle n̄ũ d'e ji bo d̄ô : « Un má nyó nya né ɔ nyí ge ! » ⁷³ Zand̄é ɔ, me d̄éé d̄o fl̄ên lé s̄ekp̄o Piyee bo d̄ô n'e d̄ɔ : « Hi l̄osú a d̄o me né lé m̄ê ján ! X̄ód̄id̄ô t̄owe ko xle. » ⁷⁴ Piyee je nuu dó úd̄é ji, bo je n̄ũ xwle ji bo d̄ô : « Un má nyó nya né ɔ nyí ge ! » B̄o haɖokp̄o ɔ, koklo d̄okp̄o ján wê d̄ósé. ⁷⁵ B̄o Piyee w̄a fl̄iin xó d̄éé Aklun̄ô d̄ô n'e ɔ. Aklun̄ô d̄ô n'e wayí d̄ô : « Co na koklo na d̄ósé ɔ, a na ko gb̄e gba at̄ôn d̄ɔ mí má nyó un nyi ge. » B̄o Piyee t̄on, bo ví av̄i káká.

E kpláan Jezu yí Pilati de

(Maki 15.1 ; Lwiki 23.1-2 ; Jaan 18.28-32)

27 Ayíh̄ongbe úton
 z̄anf̄onnú t̄ên ɔ,
 av̄sannu-xwlem̄awut̄óḡan lé bí
 kp̄o t̄om̄exo lé kp̄o kple d̄ó Jezu

wutu, bo só gbetaa, bo na hu i.⁷⁹
2 É blá Jezu, bo kpláan ε, bo jö
e na tôkpongän Pilati.

Juda hu údé
(Mesédó 1.18-19)

3 Đée Juda dǎé sâ Jezu ɔ
mô dɔ è dǎ kúhwe n'ε ɔ,
nú dǎé e wâ ɔ vé n'ε, bo e
ε só akwágan gban ɔ yî jö
na av̄sannu-xwlemăwutógän lé
kpó tômexo lé kpó. 4 E dǎ : «
Un hu hwe, gbetó xômev̄nô wê
un sâ na mi. » Am̄, é yî gbe
n'ε bo dǎ : « Nũte wê kân milé
t'e mē ? Hi wê né ɔ kân mε !
» 5 Juda ka só akwá ɔ nyî dó
notên mímé ɔ, dɔ sînsenxɔ ɔ mē.
E tón zón flén bo yî dó kân kô, bo
kú. 6 Av̄sannu-xwlemăwutógän
lé cán akwá ɔ bo dǎ : « Do sên
mĩtɔn mē ɔ, è ma dɔ na só akwá
xé ɔ do sînsenxɔ ɔ mē sín akwá
ji ge. Đó, mehuhu sín akwá wê.
» 7 É wâ yî kple bo só gbetaa, bo
só akwá ɔ só xô zěnmêtó sín gle
dé na, bo è na nɔ dǎ jönô lé sín
cyɔ d'e ji. 8 Nũ dǎé zón bo è nɔ
yl̄ gle né ɔ dɔ "ahungle" káká je
egbe ɔ nε. 9 Nũ nyí m̄, ná xó dǎé
Măwu dǎ gbɔn gbeyidǎtó Jelemi
ji ɔ na jɔ. Đó, e dǎ :

« É só akwágan gban lé,

^{Matie 27}
Akwa dǎé ji Izlayéliv̄ lé dǎ do
bo xô ε ɔ,

10 Bo só yî xô zěnmêtó sín gle
dé na,
Đi dǎé Aklunô ko dǎ na un
wayî dǎ ɔ xa. »

Pilati kân xó byɔ Jezu
(Maki 15.2-15 ; Lwiki
23.3-5 ; Jaan 18.33-38)

11 Đée è kpláan Jezu wâ hwe
nukɔn dɔ tôkpongän ɔ de ɔ,
tôkpongän ɔ kânbyɔ ε dɔ : « Hi
wê nyi Jwifu lé sín axósú ɔ a ?
» Bɔ Jezu yî gbe n'ε bo dɔ : «
U ne a ko dǎ nε. » 12 Né ɔ godó
ɔ, av̄sannu-xwlemăwutógän lé
kpó tômexo lé kpó dó hwe Jezu.
Am̄, e má kê nuu bo dǎ xó dé
ge. 13 Bɔ Pilati dǎ n'ε dɔ : « A má
sê hwe kpannákpanná dǎé mε lé
dǎ dó we ɔ ge a ? » 14 Jezu má
ka kê nuu dó xó dǎé é dǎ d'e
wu lé dǎbũ wu ge, bo e kpaca
tôkpongän ɔ tawun.

È dǎ kúhwe na Jezu
(Maki 15.6-15 ; Lwiki 23.13-25
; Jaan 18.39—19.16)

15 Paki xwê dɔkpo gbe ko kpe
ɔ, tôkpongän ɔ nɔ jö gansentó
dǎé tôgun ɔ byɔ ɔ na é. 16 Nya

Matie 27
 7⁸⁰ ɛ ɔ [Jezu]^N Balabasi. Tò ɔ bɛ wê nyo ɛ nyi. ¹⁷ Bɔ Pilati kânbyɔ ahwan ɔ ɔ : « Menu wê mi jóɔ ɔ ma jó na mi : [Jezu] Balabas ɔ wê a, alò Jezu ɔ ɔ ? » ¹⁸ Ɖó, Pilati nyo ɛ ganji ɔ menuvemewu wê zón bɔ é kpláan Jezu wã jó na mí. ¹⁹ Hwenu ɔ ɔ, así útɔn sé wen do e bo ɔ : « Má ɔ nuu dó nya xòmewɔnê né ɔ sín xó mê o. Ɖó, zãn mê ɔ, dlɔ baɔabaɔa ɔ wê un kú ɔ nya né ɔ wutu. » ²⁰ Avɔsannu-xwlemawutɔgãn lé kpó tòmexo lé kpó fɔn ahwan ɔ dó ji, ná é na ɔ na Pilati ɔ ne jó Balabasi na mí, bo hu Jezu. ²¹ Bɔ tɔkpɔngãn ɔ lé yí xó bo ɔ na é ɔ : « Ɖo me awe xé lé mê ɔ, menu mi jóɔ ma jó na mi ? » Bɔ é yí gbe n'ɛ bo ɔ : « Jó Balabasi na mí. » ²² Bɔ Pilati kânbyɔ é ɔ : « Bɔ Jezu ɔ nyí Mesya ɔ, ná mi jóɔ ma wã nũ útɔn ɔ ? » Bɔ ahwan ɔ bɛ yí gbe bo ɔ : « Ká ɛ dó aklúzu ji ! » ²³ Pilati le kânbyɔ é ɔ : « Nũ nyananyána te wê e ka wã ? » Bɔ ahwan ɔ le dó axwá d'e ji bo ɔ : « Ká ɛ dó aklúzu ji ! » ²⁴ Ɖéé Pilati mɔ ɔ xó ɔ má ɔ mí kpa ge, bɔ ahwan ɔ le ɔ gũ fɔn ɔ, e bâ sɔn bo kló

alo ɔ ahwan ɔ nukɔn bo ɔ : « Un má ɔ nuu ɔ ɔ nya xé ɔ sín kú mê ge ! E ɔ kô na mi ! » ²⁵ Bɔ tɔgun ɔ bɛ yí gbe bo ɔ : « Één ! Nya xé ɔ sín kú ne nò mí kpó ví mɔtɔn lé kpó sín kô. » ²⁶ Bɔ Pilati gbɔ bo jó Balabasi na é. E na gbe, bɔ é xó Jezu kpó lanbã kpó. Né ɔ godó ɔ, e jó e, ná è na ká ɛ dó aklúzu ji.

È cá Jezu ko

(Maki 15.16-20 ; Lwiki 23.11 ; Jaan 19.2-3)

²⁷ Né ɔ godó ɔ, tɔkpɔngãn ɔ sín ahwanyitɔ lé kpláan Jezu yí axɔsúgbasa, ɔ fi ɔ ɔ ɔ Pilati nɔ nò ɔ. Bɔ é yí ahwankpá ɔ bɛ wa kple lile dó e. ²⁸ Ahwanyitɔ lé ɔ awu n'ɛ, bo dó awu gaa we ɔ ɔ n'ɛ. ²⁹ Bɔ é sɔ awun sɔ lún axɔsúgbakɔn ɔ ɔkpó na, bo cɔn n'ɛ ; bo sɔ ɔ ɔ ɔkpó dó alo útɔn aɔsɔ ɔ mê. Né ɔ godó ɔ, é je klò ɔ nukɔn ná Jezu, bo cá ɛ ko bo nɔ ɔ : « Axɔsú Jwifu lé tɔn, mí dó gbe na we ! » ³⁰ É nɔ tún atán d'e wu, bo nɔ yí ɔ ɔ ɔ zón ɛ sí, bo nɔ dó taa n'ɛ. ³¹ Ɖéé é cá Jezu ko ɔ ɔ, é ɔ awu gaa ɔ zón kô n'ɛ, bo le sɔ awu útɔn lé dó n'ɛ. Né ɔ godó ɔ, é kpláan ɛ, bo na yí ká ɛ dó aklúzu ji.

^N 27.16 Nyiko xé ɔ má ɔ Măwuxówémáa nukɔntɔn ɔ ɔ è wláan kpó alo kpó lé sɔsu mê ge.

È ká Jezu dó aklúzu ji

(Maki 15.21-32 ; Lwiki
23.26-43 ; Jaan 19.17-24)

³² Hwenu dǎé ahwanyitó lé kpláan Jezu bo ɔ tón zón tóxo ɔ mē dó ɔ, é xogo nya Sileninu dǎé, bo è nɔ ylǎ ε ɔ Simô. Ahwanyitó lé zón ε gǎnnugǎnnu ɔ ne ɔɔɔ aklúzu Jezu tɔn ɔ. ³³ É wǎ fi dǎé è nɔ ylǎ ɔ Gɔlugota ɔ, twinmê útɔn wê nyi 'Táaxugloten'. ³⁴ Bo é na ε vēen dǎé mē è kɔn nǔ vǐvé dó ɔ. Jezu ɔɔ kɔn ; amǎ, e má jóɔɔ na nǔ ge. ³⁵ Dǎé ahwanyitó lé ká ε dó aklúzu ji godó ɔ, é wǎ nyi akô, bo má awu útɔn lé. ³⁶ Né ɔ godó ɔ, é flên ayi bo je icɔ ε ji. ³⁷ Bo é wláan nǔ dǎé zón bo è ɔ kúhwe n'ε ɔ dó aga n'ε bo ɔɔ : « Me xé ɔ wê nyi Jezu, axósú Jwifu lé tɔn ɔ. » ³⁸ Ahwanyitó lé ká jaguda awe ɔlélé losú kɔ Jezu kɔ zǎnzǎn. Me ɔ ɔ adusixwé, bo me awego ɔ ɔ amyɔxwé n'ε. ³⁹ Aligbɔntó lé nɔ mími táa, bo nɔ zun i. ⁴⁰ É nɔ ɔɔ : « Hi me dǎé ɔ nɔtên mímé ɔ na kija bo na le gbǎ ɔ azǎn atɔn mē ɔ ɔie a ? Ná Mǎwu vi ɔ ján wê a nyi ɔ, hwlǎn hiǎé gán bo je tē zón aklúzu ɔ ji ! » ⁴¹ Mǎ ɔkɔpo ɔ avɔsannu-xwlemǎwutógǎn lé, sɛnkplɔnmetó lé kɔ tɔmexo lé kɔ losú ɔ cá ε ko ɔ bo nɔ ɔɔ

81: ⁴² « E hwlǎn me dǎé le gán, bo Má kɔpewu bo na hwlǎn úǎé gán ge ! Izlayéli sín Axósú wê e nyi a e ? Ne bo je tē zón aklúzu ɔ ji diin ná mǐ na kɔn ! Né ɔ, mǐ na ɔɔ nǔ n'ε ! ⁴³ E ɔɔi dó Mǎwu wu. Ná Mǎwu ɔ yǐ wǎn n'ε ɔ, ne bo hwlǎn ε gán diin. Dó, e ɔɔ Mǎwu

Matije 27
vi wê mí nyí. » ⁴⁴ Mǎ wê jaguda
awe dǎé è ká dó aklúzu ji kpó
Jezu kpó zǎnzǎn lé lǎsú zun i dǎ.

Jezu kú

(Maki 15.33-41 ; Lwiki
23.44-49 ; Jaan 19.28-30)

⁴⁵ Zón hweyivó mǎ gan weawe
mǎ káká yí je gbadanu gan atón
mǎ dǎ, zǎnflú dó dǎ gbe dǎ bí mǎ.
⁴⁶ Bǎ dǎ gbadanu gan atón mǎ né
lé xa dǎ, Jezu dó axwá dǎxó dé bo
dǎ : « *Eli ! Eli ! Lama sabakitani ?*
» Twinmǎ útǎn wê nyí : *'Mǎwu ce
! Mǎwu ce ! Nǎte wutu a jǎ un dó
'* ⁴⁷ Me dǎlé dǎ me dǎé dǎ flén lé
mǎ, bo sǎ xó dǎé Jezu dǎ dǎ, bo dǎ
: « *Mi dǎ tó, e dǎ Eli ylǎ dǎ !* » ⁴⁸ Bǎ
hadokpo dǎ, me dǎokpo dǎ é me
bo dó wezun, bo yí sǎ avǎnukija,
bo nylǎ dó vinegli mǎ, bo sǎ slǎ
dǎfǎn nu, bo dlen dó Jezu dǎ ne
nǎ. ⁴⁹ Me dǎlé ka dǎ : « *Nǎ tǎ, mí
na kpǎn dǎ Eli na wǎ hwlǎn ε gán
ja.* » ⁵⁰ Bǎ Jezu le dó axwá dǎxó
dé, bo bǎ nuu. ⁵¹ Bǎ hwenénu
dǎ, xǎmegbovo nǎtǎn mímé dǎ tǎn
vǎn dó awe, zón aga káká wǎ
do. Ayǎgba dǎn awǎ, bǎ só lé
ze. ⁵² Yǎdoo lé hun, bǎ me mímé
Mǎwu tǎn dǎé ko kú lé sǎsu fǎn
zón kú, ⁵³ bo tǎn zón yǎdoo lé
mǎ. Bǎ dǎé Jezu fǎn zón kú godó
dǎ, é byǎ Jeluzalému, tǎ mímé dǎ

⁸² mǎ, bǎ me sǎsu mǎ é. ⁵⁴ Bǎ dǎé
ahwanyitǎ-kanwekogǎn dǎé dǎ
Jezu dǎ dǎ kpó ahwanyitǎ lé kpó
mǎ dǎé ayǎgba dǎn awǎ dǎ dǎ
kpó nǎ dǎé jǎ lé kpó dǎ, ado hu
é tawun, bǎ é dǎ : « *Nya xé dǎ dǎ,
Mǎwu vi dǎ wǎ e nyí nǎgbo.* »

È sǎ Jezu dó yǎdoo mǎ

(Maki 15.40-47 ; Lwiki 23.50-56
; Jaan 19.25 ; 19.38-42)

⁵⁵ Nyǎnǎ dǎé nǎ xodo Jezu bo
nǎ gǎ alǎ n'ε hwenu dǎé e dǎ
Galile lé sǎsu ka dǎ fi dǎ, bo dǎ
nǎ dǎé dǎ jǎ lé kpǎn sé dó dǎ.
⁵⁶ Dǎ nyǎnǎ né lé mǎ dǎ, è mǎ Mali
Magidalanu dǎ, Mali dǎé nyí nǎ
na Jaki kpó Jozefu kpó dǎ, kpodo
Zebede vi lé sín nǎ kpó. ⁵⁷ Dǎé
zǎn je ikú ji dǎ, nya dǎkunno dé
wǎ, bo nǎ nyí Jozefu, Alimatenu
wǎ e nyí. U lǎsú ká nyí Jezu sín
ahwanvǎ. ⁵⁸ Nya né dǎ yí Pilati
de, bo byǎ Jezu sín cyo dǎ. Bǎ
Pilati na gbe dǎ è ne sǎ cyo dǎ
n'ε. ⁵⁹ Bǎ Jozefu sǎ cyo dǎ, bo bǎ
i dó ala wǎe yǎyo dé mǎ. ⁶⁰ E
sǎ cyo dǎ yí dó yǎdoo yǎyo dǎé
e zón bǎ è kun n'ε dó só mǎ dǎ
mǎ. Né dǎ godó dǎ, e blíi zǎnnúu
dǎxó dé sǎ yǎdoo dǎ nu, bo yí.
⁶¹ Mali Magidalanu dǎ kpó Mali
dǎ dǎ kpó ka flǎn ayí dǎ flén, bo
kpan nukǎn yǎdoo dǎ.

Ahwanyitó lé cǎ
Jezu sín yɔdoo

⁶²Đěé e dlo gboježǎn Jwifu lé tǎn ɔ bo ayǐ hǎn ɔ, avšannu-xwlemǎwutǔgǎn lé kpó Falizyén lé kpó yǐ tǔkpǔngǎn Pilati de. ⁶³É đǐ n'ε đɔ : « Gǎn, mǐ flin đɔ hwenu đěé meflutǔ né ɔ đǐ gbe ɔ, e đǐ azǎn atǎn godó ɔ, mí na fǎn zǎn kú. ⁶⁴Né ɔ wutu ɔ, na gbe ahwanyitǔ lé, ná é na yǐ cǎ yɔdoo ɔ ganji káká yǐ je azǎn atǎngɔ ɔ gbe. E má nyǐ mǔ ge ɔ, ahwanvǔ útǎn lé na tá wǎ yǐ fin cyɔ ɔ, bo na wǎ đǐ na tǔgun ɔ đɔ e fǎn zǎn mekúkú lé mē. Ajan né ɔ đěé é na dó ɔ na lé nyána hú nukǔntǎn ɔ. » ⁶⁵Pilati ka đǐ na é đɔ : « Ahwanyitǔ lé đje, mi kpláan é yǐ, ná é na cǎ yɔdoo ɔ đǐ đěé mi jódó đɔ ɔ. » ⁶⁶Bo é yǐ bo sú yɔdoo ɔ ganji, bo đó wuntun i wu, bo le đó ahwanyitǔ lé flén.

83

Matie 27–28

Jezu fǎn zǎn kú

(Maki 16.1-8 ; Lwiki
24.1-12 ; Jaan 20.1-10)

28 Aklunǔzangbe zǎnfǎnnúu tēen, đɔ gboježǎn Jwifu lé tǎn godó ɔ, Mali Magidalanu ɔ kpó Mali đě ɔ kpó wǎ Jezu sín yɔdoo kpǔn gbe. ²Bo hađokpo ɔ, ayǐgba đǎn awǔ kpó hlǎnhlǎn kpó. Đó, Aklunǔ sín wensagun đokpo je tē zǎn jǐxwé, bo wǎ blǐi zǎnnúu đěé đɔ yɔdoo ɔ nu ɔ sē, lobo flén ε ji. ³Wensagun ɔ sín ninǔmē ci đěé gbeme nɔ đē abi đó ɔ xa, bo awu đěé đɔ kǎ n'ε ɔ wēe pépépé. ⁴Bǔ je ahwanyitǔ đěé đɔ yɔdoo ɔ cǎ lé ji. Bo é je isísó ji, bo je ayǐ, bo ci mekúkú xa. ⁵Wensagun ɔ ka yǐ xó bo đǐ na nyɔnu lé đɔ : « Milé ɔ, mi ma đǐ bǔ o. Un nyɔ ε đɔ Jezu đěé é kǎ dó aklúzu ji ɔ gbe wē mi tǎn. ⁶E má đɔ fi ge. Đó, e fǎn zǎn kú

Matíe 28. ⁸⁴ dî dĕe e ko dĕ wayí dŏ ɔ xa. Mi wă kpɔn fi dĕe è sŏ ε mlɔ ɔ. ⁷ Mi hwlendo bo yí dĕ na ahwanvũ útɔn lé dĕ e fɔn zɔn kú, bo je nukɔn na mi, bo yí Galile. Bɔ dĕn wê mi na mŏ ε te. Nũ dĕe un dŏ, bo na dĕ na mi ɔ nɛ. » ⁸ Bɔ nyɔnũ né lé hwlendo bo tɔnnŏ yɔdoo ɔ kĕn. É dŏ bũ dî ɔ, co bɔ e le dŏ víví na é tawun ɔ. É dŏ wezun bo na yí dŏ wen na Jezu sín ahwanvũ lé. ⁹ Dĕe nyɔnũ né lé dŏ yí ɔ, Jezu ján wê wă xŏgo é bo dĕ na é dĕ : « Un dŏ gbe na mi. » Bɔ éme bí sĕkpo ε, bo dĕ kɔɔ n'ɛ, bo fán afŏ útɔn lé hen. ¹⁰ Jezu dĕ na é dĕ : « Mi ma dî bũ o. Mi yí dĕ na nɔví lé dĕ é nɛ wă yí Galile ; dĕn wê é na mŏ un tĕ. »

Ahwanyitŏ dĕe ɔ yɔdoo ɔ lé yí dĕ nũ dĕe jɔ ɔ

¹¹ Hwenu dĕe nyɔnũ né lé dŏ ali ɔ ji bo dŏ yí dŏ ɔ, ahwanyitŏ dĕe dŏ Jezu sín yɔdoo ɔ lé dĕlé wă tŏxo ɔ mĕ, bo wă dĕ nũ dĕe jɔ ɔ bí na avŏsannu-xwlemăwutŏgĕn lé. ¹² Bɔ avŏsannu-xwlemăwutŏgĕn lé ylŏ tŏmexo lé bí kple, bɔ é kan ayi dŏ xŏ dĕe ahwanyitŏ lé hen wă ɔ wu. É wă xă akwá daxŏ dĕ

na ahwanyitŏ né lé, ¹³ bo blădĕ xé é bo dĕ : « Mi dĕ na me lé bo dĕ : "Jezu sín ahwanvũ lé wê zɔn zăn, bo wă fin cyɔ útɔn hwenu dĕe mĭ dŏ amlɔ dŏ dŏ ɔ." ¹⁴ Bɔ xŏ ɔ na bo je tŏkpoŕgĕn ɔ sín tŏ mĕ ɔ, mĭ na fá ε bí, bɔ e má na wă nũdĕ na mi ge. » ¹⁵ Ahwanyitŏ né lé yí akwá ɔ bo blŏ nũ dĕe avŏsannu-xwlemăwutŏgĕn lé zŏn é ɔ. Xŏ né ɔ gbă kpe Jwifu lé mĕ káká wă je egbe.

Jezu sŏ údĕ doxya ahwanvũ útɔn weđokpo lé

(Maki 16.14-18 ; Lwiki 24.36-49 ; Jaan 20.19-23 ; Mesédŏ 1.6-8)

¹⁶ Ahwanvũ weđokpo lé yi Galile, dŏ sŏ dĕe xŏ Jezu ko dĕ na é wayí ɔ ji. ¹⁷ Dĕe é mŏ Jezu ɔ, é dĕ kɔɔ n'ɛ. Amĕ, me dĕlé dŏ éme, bo dŏ nũ xŏ kpɔn ɔ. ¹⁸ Bɔ Jezu sĕkpo é, bo dĕ na é dĕ : « Acĕ dĕe dŏ jĭxwé kpŏ ayĭgba ɔ ji kpŏ bí wê Măwu sŏ dŏ alɔ ce mĕ. ¹⁹ Mi yí bo kplɔn nũ akŏta lé bí, ná é na huzú ahwanvũ ce lé. Mi lê yehwesin na é dŏ Tŏ ɔ, dŏ Vĭ ɔ kpŏ Yesinsen kpŏ sín nyiko mĕ. ²⁰ Mi kplɔn nũ dĕe un kplɔn mi lé bí é. Mi bo ka nyɔ ε dŏ un dŏ kpŏ xé mi hwebinu, káká yí hwenu dĕe gbe ɔ na vɔ do ɔ. »

28.16 Matíe 26.32 ; Maki 14.28

28.19 Mesédŏ 1.8

^a **1.21** Jezu sín twinmê wê nyí
'Măwu nó hwlĕn me gán'

^b **4.3** "Đó a nyí Măwu Vi wutu ɔ,
dê gbe ná zănnúu né lé, na é né
huzú nŭđŭđŭ."

^c **6.13** Xógbe xé lé má ɔ
Măwuxówémáa nukɔntɔn dĕé è
wláan kpó alɔ kpó lé sŭsu mĕ ge.

^d **21.44** Xixame xé ɔ má ɔ
Măwuxówémáa nukɔntɔn dĕé è
wláan kpó alɔ kpó lé sŭsu mĕ ge.